

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 3

БЕОГРАД 1934 ГОДИНЕ

КЊИГА 3

XXXV РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Краљевине Југославије

ДРЖАН 8 ЈУНА 1934 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ

Потпретседници:

ДР. АВДО ХАСАНБЕГОВИЋ

и

ДР. КОСТА ПОПОВИЋ

Секретар

АНТЕ КОВАЧ

Присутни г. г. Министри: Претседник Министарског савета Никола Т. Узуновић, Министар пољопривреде др. Драгутин Којић, Министар просвете др. Илија Шумениковић, Министар правде Божић Максимовић, Министар саобраћаја Светислав Милосављевић, Министар физичког васпитања народа др. Будислав Гргур Анђелиновић, Министар трговине и индустрије Јурај Деметровић, Министар финансија др. Милорад Борђевић, Министар грађевина др. Стјепан Сркул, Министар унутрашњих послова Живојин Лазић, Министар социјалне политике и народног здравља др. Фран Новак, Министар војске и морнарице армијски генерал Милан Ж. Миловановић, Министар шума и рудника др. Милан Улмански.

ПОЧЕТАК у 11 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника XXXIV редовног састанка;

2 — Саопштење Указа Њ. В. Краља о уважењу оставке Краљевске владе г. Николе Т. Узуновића и о образовању нове Краљевске владе под претседништвом г. Николе Т. Узуновића;

3 — Саопштење Указа Њ. В. Краља о постављењу за заступника Министра иностраних послова Министра пољопривреде;

4 — Саопштење извештаја о потврђеним законима: о Финансијском закону уз буџет државних расхода и прихода за 1934/35 годину; о сузбијању полних болести;

5 — Саопштење извештаја Сената о усвајању законских предлога: о споразуму између Краљевине Југославије и Краљевине Италије о приступању преговорима за ревизију Уговора о трговини и пловидби; о протоколу уз трговински споразум између Краљевине Југославије и Републике Немачке; о експлоатацији пруга редовног ваздухопловног

саобраћаја између Краљевине Југославије и Републике Грчке; о међународној конвенцији о телекомуникацијама; о буџету државних расхода и прихода са предлогом Финансијског закона за годину 1934/35;

6 — Саопштење о подношењу законских предлога: од стране Министра социјалне политике и народног здравља и Министра иностраних послова о пројекту међународне конвенције о заштити од несретних случајева радника при утовару и истовару; од стране Министра иностраних послова о уговору о пријатељству, о ненападању о судском расправљању, о арбитражи и о концилијацији између Краљевине Југославије и Републике Турске; од стране Министра правде, саобраћаја, војске и морнарице и иностраних послова о међународној конвенцији за унификацију извесних правила о узимању у попис ваздухопловства у сврху обезбеђења; од стране Министра правде, саобраћаја, војске и морнарице и иностраних послова о међународној конвенцији за унификацију извесних правила која се односе на штету причињену од стране ваздухопловства трећим лицима на површину; од стране Министра трговине и индустрије и ино-

страних послова о трговинском уговору између Краљевине Југославије и Републике Немачке; од стране Министра унутрашњих послова о градским општинама; о измени Закона о бирачким списковима; о образовању новог Среза суботичког;

7 — Саопштење извештаја о конституисању одбора: о судском ванпарничном поступку; о разрешењу фидекомиса;

8 — Саопштење о подношењу одборских извештаја: о предлогу закона о међународној конвенцији о унифицираном меничном закону; о конвенцији о дефиницији напада; о споразуму који се односи на тремеђу између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније; о споразуму о регулисању узајамних рекламација између Краљевине Југославије и Републике Турске; о међународној конвенцији о оснивању међународног уреда за хемију у Паризу са правилником међународног уреда за хемију; о разрешењу фидекомиса; о судском ванпарничном поступку;

9 — Саопштење о подношењу интерпелација народних посланика: Андре Станића на Претседника Министарског савета и Министра саобраћаја о закључењу уговора за грађење жељезничких пруга и усвајање хитности; Алојзија Павлича на Претседника Министарског савета о двократном радном времену у државним надлештвима и одбијање хитности; др. Николе Кешељевића на Министра унутрашњих послова о регулисању имовинских и других односа новоприсаједињених сеоских општина у граду Београду; Милоша П. Драговића на Министра просвете о случају Душана Алексића, учитеља у Рековцу; др. Милана Метикоша на Министра просвете о доношењу правилника за примену Закона о народним школама; др. Милана Метикоша на Министра саобраћаја о ратификовању поштанске конвенције између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, која се односи на Поштанску штедионицу; др. Милана Метикоша на Министра унутрашњих послова о неисплаћивању помоћи општинској управи Пољане; др. Милана Метикоша на Министра трговине и индустрије о уништењу обућарских обртника радом фирме »Бата«; др. Милана Метикоша на Министра унутрашњих послова о неправилностима код поновних општинских избора у општини Трата; Милоша П. Драговића на Министра трговине и индустрије о узроцима трагичне смрти Станке Даклић; Милоша П. Драговића на Министра саобраћаја, о раду шефа жељезничке станице у Вировитици; др. Милана Метикоша на Министра финансија о наплати високих казни за сађење дувана у срезovima: Глина, Вргин Мост, Петриња и Костајница; др. Милана Метикоша, на Министра правде о накнади наплате судских такса код месних судова; др. Милана Метикоша на Мини-

стра шума и рудника о приликама у имовним општинама у Глини и Петрињи; др. Марка Кожула на Министра трговине и индустрије о раду француског друштва »Далмасиен« у Шибенику; Ристе Ђокића на Министра шума и рудника о катастрофи у државном рудокопу Какањ и усвајање хитности; Мите Димитријевића на Министра трговине и индустрије о откупу и извозу опијума; Светислава Хоћера на Министра унутрашњих послова о нападу на претседника општине барске и усвајање првенства; др. Ивана Лончаревића на Министра унутрашњих послова о прогивзаконитом поступку начелника Среза беловарског и усвајање хитности; др. Милана Метикоша на Министра пољопривреде о савезу прилика Средишњег савеза Хрватских сељачких удружења у Загребу; на Министра трговине и индустрије о заштити презадужених обртника и ситних трговаца; на Министра војске и морнарице о погибији наших трајала од стране пограничне страже; на Министра финансија о неправди починеној Уредбом о смањењу додатка наскупоћу удатим женама бродараца.

10 — Саопштење о одговорима Министара на посланичке интерпелације;

11 — Саопштење захтева Министра правде о издавању суду народних посланика;

12 — Отсуства народних посланика;

13 — Молбе и жалбе;

14 — Разна акта;

15 — Избор одбора за проучавање законских предлога: о градским општинама; о измени Закона о бирачким списковима и о образовању новог Среза суботичког.

Говорници: Андра Станић, Претседник Министарског савета Никола Т. Узуновић, Алојзије Павлич, Министар пољопривреде др. Драгутин Којић, Риста Ђокић, Министар шума и рудника др. Милан Улмански, Мита Димитријевић (два пута), Министар трговине и индустрије Јурај Деметровић, Светислав Хоћера, Министар унутрашњих послова Живојин Лазић (два пута), др. Иван Лончаревић.

Дневни ред: Утврђивање дневног реда.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Отварајући XXXV редовни састанак Народне скупштине. Изволите чути записник XXXIV редовног састанка. Секретар Анте Ковач прочита записник XXXIV редовног састанка.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има ли каква примедба на записник? (Нема). Примедба нема, записник је примљен.

Изволите чути Указ о образовању нове Владе:

„МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Уважавајући оставку коју су Нам поднели:

Претседник Нашег Министарског савета Узуновић Т. Никола

Наш Министар без портфеља др. Крамер Алберт;

Наш Министар социјалне политике и народног здравља Пуцел Иван;

Наш Министар без портфеља др. Карамехмедовић Хамдија;

Наш Министар без портфеља др. Којић Драгутин;

Наш Министар просвете др. Шуменковић Илија;

Наш Министар правде Максимовић Божидар;

Наш Министар без портфеља др. Анђелиновић Гргур Будислав;

Наш Министар саобраћаја Радивојевић Лазар;

Наш Министар трговине и индустрије и заступник Министра шума и рудника Деметровић Јурај;

Наш Министар војске и морнарице, армијски ђенерал Стојановић Ж. Драгомир;

Наш Министар финансија др. Ђорђевић Милорад;

Наш Министар грађевина и заступник Министра пољопривреде др. Сркуљ Стјепан;

Наш Министар иностраних послова Јевтић Богољуб;

Наш Министар унутрашњих послова Лазић Живојин и
 Наш Министар физичког васпитања народна др. Ханжек Лавослав — разрешавамо их од
 дужности и стављамо на расположење, а

ПОСТАВЉАМО:

За Претседника нашег Министарског савета Узуновића Т. Николу, Претседника Министарског савета на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра пољопривреде др. Којића Драгутина, Министра на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра просвете др. Шуменковића Илију, Министра на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра правде Максимовића Божидара, Министра на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра саобраћаја Милосављевића Светислава, бана Врбаске бановине;

За нашег Министра физичког васпитања народа др. Анђелиновића Гргур Будислава, Министра на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра трговине и индустрије Деметровића Јураја, Министра на расположењу и народног посланика;

За нашег Министра финансија др. Ђорђевића Милорада, Министра на расположењу;

За нашег Министра грађевина др. Сркуља Стјепана, Министра на расположењу;

За нашег Министра иностраних послова Јевтића Богољуба, Министра на расположењу;

За нашег Министра унутрашњих послова Лазића Живојина, Министра на расположењу;

За нашег Министра социјалне политике и народног здравља др. Новака Франа, адвоката и сенатора;

За нашег Министра војске и морнарице Миловановића Ж. Милана, армијског генерала и

За нашег Министра шума и рудника др. Улманског Милана, генералног директора Шумско-индустријског предузећа Добрљин — Дрвар.

Претседник нашег Министарског савета нека изврши овај указ.

18 априла 1934 године.

у Београду

АЛЕКСАНДАР с. р.

Претседник Министарског савета,
 Ник. Т. Узуновић, с. р."

(Народни посланици саслушали су читање Указа стојећи и пропратили једнодушним усклицима: Живео Краљ!)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути још један Указ Н. В. Краља:

„МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној

КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пошто ће се наш Министар иностраних послова Јевтић Богољуб бавити извесно време у иностранству то, на предлог Претседника нашег Министарског савета а на основу чл. 12 Закона о уређењу Врховне државне управе — постављамо:

За заступника нашег Министра иностраних послова др. Којића Драгутина, нашег Министра пољопривреде.

Претседник нашег Министарског савета нека изврши овај Указ.

25 маја 1934 године

у Београду

АЛЕКСАНДАР с. р.

Претседник Министарског савета,
 Ник. Т. Узуновић, с. р."

(Народни посланици саслушали су стојећи читање Указа и пропратили једнодушним усклицима: Живео Краљ!)

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Изволите чути потврђене законе.

Секретар Анте Ковач (чита): Г. Министар финансија доставља Скупштини за њену архиву један потврђен примерак Финансијског закона уз буџет државних расхода и прихода за 1934/35 годину;

Г. Министар социјалне политике и народног здравља доставља Скупштини за њену архиву један потврђен примерак Закона о сузбијању полних болести.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ови се извештаји примају на знање. Изволите чути извештаје Сената.

Секретар Анте Ковач (чита): Сенат Краљевине Југославије извештава Народну скупштину да

је усвојио у целини и без икаквих измена упућене му законске предлоге од стране Народне скупштине и то:

На свом XII редовном састанку, одржаном 19 марта 1934 године предлог закона о споразуму између Краљевине Југославије и Краљевине Италије о приступању преговорима за ревизију Уговора о трговини и пловидби и предлог закона о протоколу уз трговински споразум између Краљевине Југославије и Републике Немачке;

На свом XIII редовном састанку, одржаном 20 марта 1934 год, предлог закона о експлоатацији пруга редовног ваздушног саобраћаја између Краљевине Југославије и Републике Грчке и предлог закона о међународној конвенцији о телекомуникацијама са додатком закљученој и потписаној у Мадриду 9 децембра 1933 године;

На свом XX редовном састанку, одржаном 27 марта 1934 године, предлог буџета државних рас-

хода и прихода са предлогом Финансијског закона за годину 1934/35.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ови се извештаји примају на знање. Изволите чути законске предлоге.

Секретар Анте Ковач (чита): Г.г. Министар социјалне политике и народног здравља и Министар иностраних послова подносе Скупштини на решење предлог закона о пројекту међународне конвенције о заштити од несретних случајева радника при утовару и истовару (Види прилог);

Г. Министар иностраних послова подноси Скупштини на решење предлог закона о уговору о пријатељству, о ненападању, о судском расправљању, о арбитражи и о концилијацији између Краљевине Југославије и републике Турске (Види прилог);

Г.г. Министар правде, саобраћаја, војске и морнарице и иностраних послова подносе Скупштини на решење предлог закона о међународној конвенцији за унификацију извесних правила о узимању у попис ваздухопловства у сврху обезбеђења (Види прилог);

Г.г. Министар правде, саобраћаја, војске и морнарице и иностраних послова подносе Скупштини на решење предлог закона о међународној конвенцији за унификацију извесних правила која се односе на штету причињену од стране ваздухопловства трећим лицима на површину (Види прилог);

Г.г. Министар трговине и индустрије и Министар иностраних послова подносе Скупштини на решење предлог закона о трговинском уговору између Краљевине Југославије и Републике Немачке (Види прилог);

Г. Министар унутрашњих послова подноси Скупштини на решење предлог закона о градским општинама (Види прилог);

Г. Министар унутрашњих послова подноси Скупштини на решење предлог закона о измени Закона о бирачким списковима (Види прилог);

Г. Министар унутрашњих послова подноси Скупштини на решење предлог закона о образовању новог Среза суботичког (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Предлажем Народној скупштини да се на крају данашње седнице изабере један нарочити одбор за проучавање последња три саопштена законска предлога. Прима ли Скупштина? (Прима). Овај одбор изабраће се на крају седнице. Изволите чути конституисање одбора.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Одбор за проучавање законског предлога о судском ванпарничном поступку извештава да се конституисао 13 марта 1934 године и изабрао за претседника г. др. Светислава Михаиловића, за потпретседника г. др. Људевита Ауера и за секретара г. Карла Гајшека;

Одбор за проучавање законског предлога о разрешењу фидеикомиса извештава да се конституисао 13 марта 1934 године и изабрао за претседника г. др. Нинка Перића, за потпретседника г. др. Владу Станишића и за секретара г. др. Глигорија Тадића.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ово конституисање одбора прима се на знање. Изволите чути одборске извештаје.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима подноси Скупштини на решење своје извештаје:

О предлогу закона о међународној конвенцији о унифицираном меничном закону са анексом I и II и протоколом (Види прилог);

О предлогу закона о конвенцији о дефиницији нападача са прилогом (Види прилог);

О предлогу закона о споразуму који се односи на тремеђу између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније (Види прилог);

О предлогу закона о споразуму о регулисању узајамних рекламација између Краљевине Југославије и Републике Турске (Види прилог);

О предлогу закона о међународној конвенцији о оснивању међународног уреда за хемију у Паризу са правилником међународног уреда за хемију (Види прилог);

Одбор за проучавање законског предлога о разрешењу фидеикомиса подноси Скупштини на решење свој извештај (Види прилог);

Одбор за проучавање законског предлога о судском ванпарничном поступку и уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку подноси Скупштини на решење свој извештај (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ови су извештаји штампани и раздати господи народним посланицима, а ставиће се на дневни ред кад то Скупштина одлучи.

Изволите чути интерпелације.

Секретар Анте Ковач (чита): Г. Андра Станић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Претседника Министарског савета и г. Министра саобраћаја о закључивању уговора за грађење железничких пруга и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч народни посланик г. Андра Станић да образложи тражено првенство.

Андра Станић: Господо народни посланици, за ову интерпелацију, као што сте чули, тражио сам хитност. По дужности ја ћу да образложим тражење хитности.

Питање о закљученим уговорима за грађење железничких пруга није „инжињерски дуел“, како је рекао г. Претседник Владе, нити је неко обично теоријско питање, које можемо без бриге оставити времену и појединцима да се са њим баве, — него је питање од врло великог значаја по државне интересе, па је неопходно потребно да се оно што пре претресе.

Ово питање није „инжињерски дуел“ из два разлога. Први је разлог што бив. Министар саобраћаја г. Лазар Радивојевић није инжињер. На титулу инжињера г. Радивојевић нема права, из простог разлога, што није свршио технички факултет.

Други је разлог, што овде није случај неке личне полемике, о неком личном питању, него се овде претреса једно питање које у сваком погледу има врло великог значаја. То доказује и ова интерпелација. Ма да је г. Радивојевић престао бити министар саобраћаја, ја продужавам предузети посао, — јер су остали уговори које је он закључио. Ти су уговори предмет моје критике. Констатовање истине и поправка учињене погреш-

шке, — то је циљ моје критике и ове интерпелације.

Г. Претседник Владе питао је како треба схватити ову штету од закључених уговора, позивајући ме: да јасније кажем шта мислим под том штетом од 800 милиона динара. На то питање дао сам и раније, у два маха, потпуно јасан одговор и зато молим да ми не замерите што ћу у кратко поновити оно што сам раније рекао.

У своме говору од 28 фебруара ове године, — а то сам поновио и у свом говору од 8 марта, — утврдио сам: да ће од 1 јула 1932 године до 3 јула 1939 године, докле и последња од погођених пруга, Бихаћ—Книн, треба да буде готова, бити исплаћено из државног буџета: преко 1.294 милиона динара, — поред суме која одговара камати (5,75%) за радове на пругама: Београд—Панчево, Београд—Ресник и Куршумлија—Приштина, и осим прима. Пошто вредност свих плаћених пруга износи 1.290 милиона динара, (а величина уговореног „кредитирања“ износи 1.270 милиона динара), констатовао сам: да је Министарство саобраћаја могло и требало да изврши распоред ових грађења, тако да са овим кредитима који се уносе у буџет изради све ове пруге и без закључења ових уговора и да на тај начин уштеди све излишне отплате до 1 јула 1944 године закључно. Закључени уговори, рекао сам, јесу не само непотребни него и од велике штете.

„На основу тога, кад већ исплаћујемо ове пруге из буџета на крају њиховог целокупног довршења, нама се намеће питање: шта би коштало нашу државу да смо ове железничке пруге градили путем наших домаћих предузећа, са овим истим буџетским кредитима, и колика је државна штета што су закључени ови уговори. Тражећи одговор на то питање, после најобјективнијег разматрања, утврдио сам: да је вредност ових железничких радова, са обзиром на ослобођење од свих дажбина по оцени Одељења за грађење железница, за 11% мања од погођених цена са друштвима, т.ј. да износи 1.150 милиона динара. Те је предрачунае Одељење за грађење израђивало пре четири године, а неке пруге још нису ни отпочете. Познато је да су данашње цене и радне снаге и материјала знатно мање, него што су биле у то време. Према томе, наши домаћи предузимачи израдили би ове железничке радове под истим условима за доста мању суму од 1.150 милиона динара. И то би било стварно коштање, јер нашим предузећима не би плаћали курсну разлику, камате, интеркаларне камате, неки нарочити проценат (као за пругу Пожаревац—Кучево 10%) и прим. На основу финансијског распореда примљених обавеза видели смо да ћемо од 1 јула 1932 године до 3 јула 1938 године, т.ј. на годину дана пре довршења пруге Бихаћ—Книн, исплатити из буџета на име отплате интереса друштвима и накнадних кредита око 1.155 милиона динара, т.ј. више него што би платили нашим предузећима, по оцени Одељења за грађење железница, за све железничке радове. Осим тога, у ту суму од 1.155 милиона динара није урачуната камата (5,75%) за радове на пругама: Београд—Панчево, Београд—Ресник и Куршумлија—Приштина, и није урачунат прим.“

На крају свога говора ја сам изнео ову констатацију: „Ови „уговори“ и „грађевинска политика“ Министра саобраћаја г. Радивојевића, посма-

трани са гледишта једне финансијске целине, дају ову жалосну слику. Прва је железничка пруга Пожаревац—Кучево, отпочета у августу 1931 године. Последња, Бихаћ—Книн биће довршена у другој половини 1939 године. Између тога времена израђују се остале. Трајање грађења биће најмање осам година. Са кредитима које морамо уносити у буџет исплатићемо до 3 јула 1939 године више од суме коштања по погођеним ценама са друштвима и продужићемо плаћање дуга до 1 јула 1944 године. При овоме нисмо узимали у обзир ову камату од 5,75% за три поменуте пруге ни плаћање прима, јер се нисмо упуштали у нагађање колико ће у току идућих година бити прим, који сада износи 28,5%.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господине посланиче, Ви улазите у суштину ствари а не објашњавате хитност интерпелације.

Андра Станић (наставља): Ја објашњавам хитност интерпелације. Мени је г. Претседник владе упутио питање, и имам права да одговорим.

„Да нисмо закључивали ове уговоре“, рекао сам, „и да смо градили пруге са нашим предузећима, са овим истим кредитима које морамо уносити у буџет, изградили бисмо све ове пруге најдаље до 3 јула 1938 год., т.ј. највише у року од 7 година, а не бисмо више имали никаквог дуга. Наша би држава сачувала све оне буџетске кредите за исплату железничких радова од дана исплате па до 1 јула 1944 год. закључно, — тако, да би уштеда изнела преко 800 милиона динара. Да су ове радове извршивала наша домаћа предузећа, целокупна зарада остала би у нашој земљи, и тај капитал био би од великог значаја у овим тешким данима привредне кризе. Од ових радова сви би имали већу корист, и радници, и занатлије, трговци, индустријалци и државне финансије. Осим тога то би створило и велико душевно расположење код нашег народа, што је од нарочитог значаја у овоме тешком добу.“

Ево, господо, и по трећи пут, шта сам мислио под штетом од 800 милиона динара. Из овога излагања види се велики значај овог питања и неоспорна потреба да се што пре нађе начин за поправку учињене погрешке. Зато је питање хитне природе, зато је потребна хитност за ову интерпелацију.

Г. Претседник Владе рекао је да му није било јасно моје излагање, и у своме говору даје овај пример: „Ја сам зидао на вересију. Зидао сам кућу и задужио се код Управе фондова 2 милиона динара. Шта мислите колико ћу ја платити Управи фондова за два милиона динара. (Један глас: Још 2 милиона). Још више од 2 милиона. Ја имам за 25 година да плаћам око 200.000 динара годишње. То значи после 10 година имам да дам 2 милиона динара и да ми остане још 15 година да плаћам по 200.000 динара. То значи да ћу имати да платим још 3 милиона динара. Треба ли то да значи да сам ја према себи начинио злоупотребу за 3 милиона динара и да кривим Управу фондова да ме је она опљачкала за три милиона динара.“

Када је г. Претседник владе изнео на јавност овај пример и употребио то задужење своје куће код Управе фондова као доказ против моје аргументације, ја мислим да сам тиме добио дозволу од г. Претседника владе да могу и ја говорити о

том његовом задужењу. То задужење може се врло добро употребити као згодан пример за оцену целесходности ових уговора, — и, у исто време, и као нов доказ да су ови уговори штетни и да је хитност за ову интерпелацију потребна.

Упоређивањем задужења куће г. Претседника владе код Управе фондова са овим уговорима долазимо до ових резултата:

1) Г. Претседник владе примио је од Управе фондова цео зајам у готовом новцу, примио је ефективна 2,000.000.— динара, па је са тим новцем уз онај новац којим је распелагао, зидао своју кућу погађајући се са радницима и са мајсторима за радове и поруцбине, и са трговцима за материјал, — трудећи се, дакле, да тај новац најрационалније употреби. За та 2 милиона динара г. Претседник владе добио је одговарајућу вредност у својој кући. — Међутим, држава није примила ништа у готовом новцу, а неће примити одговарајућу вредност ни у радовима, јер она плаћа ове радове тим друштвима по врло скупим ценама.

2) Збир ануитета на дуг г. Претседника владе достићи ће 2,000.000.— динара, колико је узео зајма на своју кућу коју је сазидао за годину дана, у року већем од десет година (чињитељ за полугодишњу отплату са антиципативним рачунањем минтереса од 8% годишње за рок од 25 година износи: 0,04597098), а држава са отплатама и каматама и потребном сумом за потпуно довршење друге платиће из свог буџета више од целе погођене суме од 1 јула 1932 год., до 3 јула 1939 год. т. ј. до рока док последња пруга, Бихаћ—Книн, треба да буде готова, — и то осим прима.

Г. Претседник Владе исплатиће за 25 година близу 4,600.000.— дин., т. ј. 2,600.000.— дин. више него што је примио дуга на своју кућу, зато што је закључно са роком од 25 година зајам, који му је помогао да зидањем куће оствари извесне приходе са повољном отплатом дуга. — Али зашто су закључивани ови уговори по којима наша држава има да плаћа и после 3 јула 1939 год. до 1 јула 1944 године закључно, кад ћемо из буџета платити до рока израде последње пруге, т. ј. до 3 јула 1939 године, више од целе погођене суме, и то осим прима.

3) Г. Претседник владе примио је зајам у нашим динарима и отплаћује га у нашим динарима, — а наша држава плаћа своје тобожње кредитирање од 1,270 милиона наших динара са новцем у иностраној валути, и без обзира на пораст куповне моћи нашег динара у нашој земљи. А то плаћање у иностраној валути значи: да оним сумама, које ћемо исплаћивати друштвима до 1 јула 1944 године закључно, треба још додавати суму која одговара проценту прима. Тај прим, који је променљив, данас износи 28,5%. А такво плаћање, опет постављач, претставља велику штету и велику неправду.

4) Г. Претседник владе плаћа интерес на зајам од када га је добио. — а наша држава плаћа интеркаларни интерес и на коштане пруге која ће се отпочети тек четврте подигне од закључења уговора и радити на начин који сам раније изнео. Пруга Бихаћ—Книн претставља један нечувен пример за то.

5) Од куће г. Претседника владе видела је користи и држава и општина, јер су предузимачи који су били на њој запослени, плаћали прописне дажбине и њихова је зарада остала у нашој земљи, — а од предузећа на овим пругама ни државне, ни баповинске, ни општинске финансије неће видети

никакве користи, јер су предузећа ослобођена од свих дажбина и сву зараду однеће из наше земље.

Из овога упоређења јасно се види, господо, како је г. Претседник владе поступао мудро при зидању своје куће, а како је бив. Министар саобраћаја г. Радивојевић поступао лакомислено и штетно са државном имовином. И суштина моје критике и састоји се у томе, што бив. Министар саобраћаја у распелагању са државном имовином није водио ону политику коју је водио г. Претседник владе приликом зидања своје куће. А међутим, познато је: да је дужност одговорних министара да у распелагању са државном имовином, поред свих дужних скрупула према законима, унесу и опрезност и штедљивост несравњено већу од оне која се има према својој личној имовини.

Ово нам упоређење, даље, показује да ово није: »Она штета, у колико је има, која се јавља за сваког сиромаша који хоће да гради али својих пара нема, већ мора да узајми«, као што је рекао г. Претседник владе, — већ је штета имућног човека који гради и који расипа. Да спречимо то расипање, — то је циљ ове интерпелације и то је дужност свих нас.

По речима г. Претседника владе било је у иностраној штампи злурадих и нетачних коментара поводом дискусије о овим уговорима. Ми, господо, сви делимо оправдано негодовање г. Претседника владе против злурадих и нетачних коментара и одобравамо његову готовост да сузбије проношење таквих коментара. Неистине треба сузбијати. Дужност је свих нас да тражимо и говоримо истину и да сузбијамо неистину. И дужност је нарочито државне власти да сав свој утицај, сва своја сретства, стави у службу истине. Али, нажалост, у овоме случају није тако урађено. На један до сада нечувен начин наше Одељење за штампу, у тежњи да ублажи неповољан положај у који су изнете чињенице довеле Министра саобраћаја г. Радивојевића, сматрало је за оправдано и за допуштено да шири по свету неистину: „Да су излагања народног посланика г. Станића неверна и непроверена« и »да су Претседник владе г. Узуновић и Министар саобраћаја г. Радивојевић побили г. Станићева тврђења и доказали да су уговори са страним друштвима сачињени под нормалним условима, како у погледу финансијском, тако и у погледу техничком, и да су интереси југословенске државе били у потпуности сачувани«. Наше Одељење за штампу, које је орган г. Претседника владе, није се, дакле, задржало само на томе да брани ове уговоре и да велича значај говора г. Претседника владе и Министра саобраћаја, него је дозволило себи да износи неистину и да мене клевета. У XVII веку један славни француски проповедник рекао је: »Највећа увреда која се може учинити истини јесте знати је а у исти мах напустити је.« А колика је увреда, господо, према истини кад се она зна и кад се у њено име шире неистине и клевете и кад то долази од стране државне власти!... Тај жалосни и недостојни поступак мора изазвати највећу осуду и моју и вашу. — Али, истина, која је јача од свега, и овом је приликом, као и увек, победила. Чињеница, да ову интерпелацију упућујем г. Претседнику владе и новом Министру саобраћаја, то вам јасно доказује. И то је, господо, још један јасан доказ да моја излагања нису била неверна, него да су сушта истина.

За ову интерпелацију, господо, тражим хитност јер су у питању велики државни интереси, и надам се да ћете је одобрити.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Реч има г. Претседник владе да се изјасни о захтеву првенства за ову интерпелацију. (Бурно пљескање).

Претседник Министарског савета Никола Т. Узуновић: Опростите, господо, ја бих, може бити, врло кратко могао одговорити на ово тражење, ако бих одмах изјавио, да Краљевска влада прима хитност ове интерпелације. Али, господо, дужност ми је и да оправдам ту нашу готовост, да примам ову хитност. (Узвизи: Живео Претседник владе!). Поготову што сам из онога, како је г. интерпелант мотивисао свој захтев, из онога што сам успео да чујем, што је рекао, из онога што сам уопште могао чути и из овако брзо излагања, могао да схватим, као и из онога, што је г. интерпелант у интерпелацији написао, изгледа као да сам ја више предмет интерпелације. Г. интерпелант се толико задржао на мојим изјавама и на раду пресбиоро, да ја имам дужност да, уз изјаву да примам ову хитност, кажем и разлог зашто је примам.

Господо, нама је у живом сећању, колико је пажње овој ствари, која је предмет интерпелације, поклонила и Краљевска влада и Народна скупштина за време буџетске дискусије. Ми смо сатима и данима са највећом опширношћу и са највише стрпљења саслушали излагања интерпеланта, интерпеланог министра, па, донекле, и моја кратка излагања. То је показало, да Народна скупштина, да и Краљевска влада предмету, који је предметом интерпелације, поклања ону пажњу, коју тај предмет по својој замашности заслужује.

Господо, г. интерпелант ми је замерио, што сам дискусију назвао инжињерским дуелом. Ја, господо, не могу од тога да се отргнем ни данас, ни после овога накнадног потрзања ове ствари, да ту дискусију назовем »инжињерским дуелом«, јер ја њу не могу да примим као једно просто излагање, јер ми лајци у грађевинарству, лајци у финансијским операцијама, не можемо доносити суд на основу онога што се пред нас овако сумарно износи.

У таквој ситуацији а код једне околности која се, господо, није могла пренебрегнути, код околности да је наша и страна јавност била под дојмом да у овој ствари има штете, да има злоупотребе која достиже чак цифру од 800 милијона динара, моја интервенција је била моја дужност према јавном кредиту државе и према њеном угледу (Пљескање и повици: Тако је!) Ја сам ту дужност своју извршио на начин како сам најбоље умео, водећи обзира о тим великим државним и народним интересима (Повици: Тако је!) Господо, мени је жао, да је такву моју дужност господин интерпелант схватио и користио као узимање у заштиту г. Министра саобраћаја. То господин интерпелант у овој својој поновљеној интерпелацији и изрично каже: »Претседник владе узео је у заштиту Министра саобраћаја.«

Господо, ни Претседник владе ни Кр. влада, а сигуран сам, ни овај Дом нема потребе и неће да узима у заштиту никога до кога ма каква кривица или ма какво оштећење за државу има. Али, господо, нека ми не замери господин интерпелант, који је, рекао бих, сада са много више складности изабрао и моменат и начин када ће да постави ово питање, изабрао и форму, форму интерпелације, која допушта најширу дискусију и закључке по овој ствари, сада је складније поступио него што је ово питање у оној опширности изнео у буџетској дискусији приликом које дискусије је Кр. влада

морала да води обзира о оној основној нашој дужности: да дамо државни буџет.

Господо, да би господин интерпелант показао како је Претседник владе узео у заштиту Министра саобраћаја, он под наводницама наводи и тај пасус који треба да претстави ту заштиту интерпеланог Министра саобраћаја, па каже да сам ја рекао: »Господо, ја сам са највећом пажњом слушао излагања и ову давашњу реч уваженог предговорника г. Станића. Ја држим, господо, да сте ту исту пажњу наложили себи и сви ви на тим клупама. И настаје за нас, који сада треба у једном или другом правцу да створимо извесне закључке и одлуке из ових дискусија, за нас настаје једна тешка дужност, да се и ми уплићемо у овај инжињерски дуел, а да не знамо да ли довољно обавештени улазимо у доношење одлуке. Ја држим, господо, да је наша дужност да то избегнемо и то на тај начин што ћемо рећи: »Када би био партнер г. Станићу, ја бих покушао да га замолим, да нам јасније каже шта мисли под том штетом од 800 милиона динара.«

То сам ја рекао, господо, то за свакога који уме правилно да чита овај пасус цитиран под наводницама може значити и значи само то: да сам ја по дужности поставио питање да нам се каже у чему је та штета и та злоупотреба од 800 милијона динара. Јер, ако се не каже, ја сам имао и право и дужност да кажем: да то није утврђено и када није утврђено, ако је то Пресбиоро учинио и инспирисао — ја не знам да ли се страни кореспонденти, у чију објективност имам пуну веру и који су лично били присутни тим седницама — дају инспирисати и да ли је потребно то инспирисање о ствари ма које се јавно дешавају у овоме Дому. А ја то одбијам од страних кореспондената и онда је наш Пресбиоро добро учинио, ако је ову недоказану тврдњу демантовао, јер би се иначе могло остати под уверењем да се код нас на једноме послу од 1.200 милијона динара може да учини злоупотреба од 800 милиона динара, а то, господо, нити је доказано нити је могуће.

Ја, господо, код тога демантија све дотле, дотле од надлежних стручњака то не буде утврђено, остајем и тврдим да није могуће било код наше администрације, ма шта о њој појединци мислили, да није могуће било да се је могло десити да су се противзаконитости, штете и злоупотребе од 800 милиона могле учинити. Ја то од наше администрације, док год се то не докаже, одбијам.

Господо, колико Краљевска влада, којој имам част бити на челу, овом питању поклања пажње, како га сматра важним и хитним, ја вас молим да поверујете не изјавама и речима, да поверујете документима.

Краљевска влада, не сматрајући да је после свршене буџетске дискусије, ово питање инжињерског дуела и заплетених финансијских трансакција и техничких извођења, изведено начисто, а у тежњи и намери коју сам ја и онога пута са овога места јасно изразио, да сваку ствар и свакога постави на право место, — Краљевска влада је још 18 маја ове године, дакле пре скоро месец дана, донела решење Министарског савета које поред осталог гласи: „Да би се испитао читав проблем уговора — ових који су у питању, — да се оцени њихов финансијски и технички ефекат услед измењених односа и финансијске ситуације у земљи и на страни, па да се на основу тога дође до закључка како би требало даље по-

ступити за целисходно решење овога крупног државног питања, и да би анализе и многобројне оцене и експертне извршиле стручњаци савесно и објективно, — ресорни министар као предлагач каже — мишљења сам да се овај посао повери једној специјалној стручној комисији у коју би ушли органи Министарства саобраћаја, Министарства грађевина, Министарства финансија, Министарства правде и Државне хипотекарне банке и то у следећим лицима... (Јован Мисирлић: Примите анкету!) Господине посланиче, ова комисија са овим задатком и са овим личним саставом како ћу вам га ја прочитати, то је анкета над анкетама.

То су ова имена: Претседник комисије инжењер Петар Сењановић, помоћник Министра саобраћаја; чланови: Мија Ђелчић, саветник Министарства правде, инж. Милан Јојић, помоћник генералног директора државних железница... — молим вас да дозволите да цитирам сва имена, јер држим да ће и она нешто значити за оне који та часна имена познају — затим Радован Матијашевић, директор Средишног уреда за заштиту радника, Димитрије Војић, референт Министарства саобраћаја, инж. Антун Целегин, начелник Министарства грађевина, др. Љубиша Микић, саветник Министарства финансија, др. Милија Вилимановић, шеф одељења Хипотекарне банке и деловоја инжењер Никола Марковић.

Господо, уз изјаву да примам хитност по овој интерпелацији, сматрао сам за потребно да дам ово образложење које Народну скупштину може да успокоји те да буде уверена да је ствар управљена оним правцем који ће нам једино моћи у овој ствари да покаже праву истину. (Бурно одобравање и плескање).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Прима ли Народна скупштина тражено првенство за ову интерпелацију? (Прима). Објављујем да је тражено првенство примљено. Изволите чути даље.

Секретар Анте Ковач (чита): Алојзиј Павлич упућује интерпелацију на Претседника Министарског савета о двократном радном времену у државним надлештвима (Види прилог).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Алојзиј Павлич да образложи хитност своје интерпелације.

Алојзиј Павлич: Господо народни посланици, седам је недеља требало да протекне па да се нова влада престави Народној скупштини. А од последњег састанка Народне скупштине пређашња Краљевска влада учинила је две велике грешке. Прва јој је грешка: уредба о смањивању припадности државних чиновника и службеника, којом је тако несоцијално погодила наше социјално немоћно чиновништво и службенике...

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господине посланиче молим Вас да говорите о хитности интерпелације коју сте поднели.

Алојзиј Павлич (наставља): А друга јој је грешка да је донела једну одлуку 27 марта ове године, којом је увела прекидно уредовање по државним надлештвима.

За ову интерпелацију тражио сам хитност особито због тога што у времену великих жега и великих врућина није могуће у Београду и у јужним деловима наше државе да чиновништво савесно свршава своје послове у уредима. Чиновништво у Београду, у Загребу и у Љубљани већим делом станује на периферији, па ако би ова уредба остала и даље, морало би по овој жеги и вру-

ћини два пута дневно да долази у уред а по неки и да пешаче по читав сат док дођу у уред и врате се натраг. Сем тога има да чине и знатне издатке за трамвај, а кад дођу у уред, због жеге и врућине нису у стању да раде савесно као што су радили пре подне. Зато тражим од Краљевске владе да ову своју одлуку измени и да нареди да се ради онако као што је и раније било утврђено не само код нас него и у целој свету, тојест да се непрекидно уредовање понова уведе. Молим Краљевску владу и Скупштину да прими хитност за ову интерпелацију, како би се од 1 јула ове године опет увело непрекидно уредовање по свима надлештвима, не само у Београду него и по целој нашој држави, те да се на тај начин удовољи и жељи нашег чиновништва, пошто није истина, као што неки кажу, да за чиновника нема хладне сенке под липом.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим Краљевску владу да се изјасни прима ли тражену хитност за ову интерпелацију.

Министар пољопривреде др. Драгутин Којић: Част ми је изјавити у име Краљевске владе да се не може примити хитност ове интерпелације.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Краљевска влада није примила тражену хитност. Сада ћу ставити на гласање: да ли Народна скупштина прима хитност. Господа која су за то да се хитност не прими, гласаће седењем, а која су да се прими, гласаће устајањем. Молим сву господу да оду на своја места и да седну да би се могло извршити гласање. (Већина седи).

Већина је седела, према томе хитност није примљена. Изволите чути даље интерпелације.

Секретар Анте Ковач (чита): Др. Никола Кешелевић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о регулисању имовинских и других односа новоприсаједињених сеоских општина у граду Београду. (Види прилог);

Г. Милош П. Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра просвете о случају Душана Алексића, учитеља у Рековцу (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра просвете о доношењу правилника за примену Закона о народним школама (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра саобраћаја о ратификовању поштанске конвенције између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, која се односи на Поштанску штедионицу (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о неисплаћивању помоћи општинској управи Пољане (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о уништењу обућарских обртника радом фирме „Бата“ (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о неправилностима код поновних општинских избора у општини Трата (Види прилог);

Г. Милош П. Драговић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о узроцима трагичне смрти Станке Даклић, учитељице рада (Види прилог);

Г. Милош П. Драговић, народни посланик, у-

пућује интерпелацију на г. Министра саобраћаја о раду шефа железничке станице у Вировитици (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија о наплати високих казни за сађење дувана у срезима Глина, Вргин Мост, Петриња и Костајница (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра пољопривреде о санацији прилика Средишњег савеза хрватских сељачких задруга у Загребу (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра правде о накнади наплате судских такса код месних судова (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра шума и рудника о приликама у имовним општинама Глини и Петрињи (Види прилог);

Г. др. Марко Кожул, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о раду француског друштва „Далмасиен“ у Шибенику (Види прилог);

Г. Ристо Ђокић, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра шума и рудника о катастрофи у државном руднику Какањ и тражи да јој се призна првенство (Види прилог).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. Ристо Ђокић да образложи тражено првенство своје интерпелације.

Ристо Ђокић: Господо народни посланици, ми ни једном приликом ни на овоме месту, ни у нашим стручним и економским листовима нисмо заборабили да увеличавамо вредност нашег рударства. Исто тако са овога места стотину пута је говорено и опомињано да се наше рударско господарство води наопако, да се води фамилијарно и да се води са експлоатацијом раубсистема. Сви ти наши добронамерни савети, све наше добронамерне воље нису могле наићи ни на какав одјек. Наставило се оним путем како се је и догле радило. И никакво чудо није што је онда дошло до једне несреће, до експлозије каква је била у руднику Какањ, где је 137 рудара платило својим животима. Узрок је томе нерационално господарство у рудницима какво је било и у Какњу. Форсирано експлоатисање види се и из буџета тога Министарства, где је узаконено да директори предузећа осим редовних плата примају око 6 милиона динара само на име тантијеме, као да су то нека банкарска предузећа. Узрок је тој катастрофи и прекомерно искоришћавање радника. Редуциране су партије радника од 4 на 3 човека, а тражено је да исто толико вагонета дају и три радника, колико су раније давала четвори.

Господо, да је било опомена од стране радника, да ће оваквим начином рада доћи до експлозије, има и писмених доказа, али управа рудника никада то није узимала у обзир. Поред тога сви они који су по 30 година провели тамо знали су да ће до несреће доћи. Поред свега тога управа рудника затворила је сва излазна врата са тешким катанцима и са решеткама, тако да је у несрећи, која се догодила, погинуло 137 радника, а само је један успео да се спасе. Господо, и вентилација је била потпуно напуштена.

За рад је употребљаван само рђав материјал,

јер се и у Дирекцији и у Министарству шума и рудника ради фамилијарно као у нашој Генералној дирекцији железница; брат брату је лиферант за лиферовање рђавог материјала, те је и такво пословање омогућило да дође до те несреће.

Онда се још морало узети у обзир прогоњење старих изнемоглих радника који су у промету јамском провели по 30 година и кад је пензионски фонд био потпуно упропашћен, они нису могли добијати пензије и вратили су се у јамски промет потпуно изнурени.

Потпретседник др. Коста Поповић: Господине посланиче, држите се образложења и немојте улазити у мериторно расправљање предмета интерпелације.

Ристо Ђокић: Господине претседниче, ја нисам пасторче овога Дома, него народни посланик. Поред тога и прогоњење националних елемената, врло добрих стручњака, као што су инжењер Враголов, Кисић и Вукановић и други, и то је био узрок катастрофи. Поред тога послови су се давали фамилијарно, кумовски и протежирани су анационални елементи.

Господо, једна од најгаднијих ствари и што је чинило рђав и најтежи утисак, то је да је увек било несрећа и да је и до сада било погибија, али да нико од одговорних и управљајућих лица није био кажњен. Узрок је томе и тај што се истраге воде фамилијарно и колегијално, инжењер инжењеру суди, дају своја мишљења и никад нико не буде кажњен. У Варешу код високе пећи погинуло је три радника, ту је био инжењер Томец; а погинули су радници од гаса и једно дете на јавном промету од електричне жице; то врло често бива, али се вечито каже да је то услед незнања, те позитива, те негатива и нико не одговара за те погибије.

Господо, погибија је било у свима рудницима, негде мање а негде више, али ова несрећа где је погинуло 137 радника мислим да заслужује велику пажњу и да треба да се њоме позабави и Народна скупштина, јер нам то налаже и сам факат што се за то заинтересовао и лично Њ. В. Краљ и Краљевска Влада, а позабавила се њоме и цела наша јавност, која је прилозима помогла, јер је ову несрећу сматрала националном, па с тога ја и упућујем ову интерпелацију.

Господо, у оваквим стварима кад дође до националне несреће мора да се реши питање немарности, која долази отуда што је све наше рударство груписано у једним рукама. Рударско сатништво треба да спада или под Министарство трговине и индустрије или под Министарство полиције, а не да спада под кадије у Министарству шума. Братинска благајна, тај завод за осигурање рударских радника, он се исто тако налази под управом истог ресора Министарства, те је на тај начин потпуно упропашћено. Само у једној банци у Сарајеву пропало је око 2 милиона динара и управни одбор одузео је 35% пензије свима пензионисаним радницима. Приликом овога хоћу да напоменем г. Министру који треба да прибави податке да и акција за спасавање није успела. Што се тиче лекарске акције она је успела, али нажалост она је била касна, спасао се само један човек. Нека се испита каква је била стручна акција. Г. Министар шума и рудника биће у могућности да утврди да су инжењери из Брезе Доје-

чански, Франц Јосип и Костраншек са жандармеријским поручником Димитријевићем дошли потпуно пијани, лумпујући 36 часова у рударској касини у Брези и потпуно пијани предузели спасавање.

Господо, ми треба да тежимо престижу нашег рударства и угледу његовом. Али све ове досадашње комисије и анкете по погибијама биле су више инжињерско-колегијалне и вечно се констатовало да су криви они који су погинули. Што се тиче помоћи пострадалима, та се помоћ указала прво са највишег места, од стране Његовог Величанства Краља и народ је на томе нарочито захвалан. Затим је указана помоћ од Бановинске управе, Краљевске владе и од народа из целе државе, и ја са захвалношћу могу констатовати, да је дошло највише помоћи из прекумановске Србије и Београда. Породице које су помогнуте том помоћи нарочито су благодарне и нашој штампи, која је регистровала тај догађај онако како он и заслужује и дала му онај значај који он има.

Господо, господину Министру шума и руда ја бих ставио у дужност да се побрине и за стање осигурања рударских радника са Братинским благајнама. Та је установа на рубу пропасти те да господин Министар одвоји то осигурање од свога ресора и да га води Министарство социјалне политике под извесном контролом Министарства шума и рудника. Да се нарочито регулишу пензије свих рудара, како су законски прописане и да се не одузимају стечена права. Очекивања онога краја и оних сиротих породица које су остале иза погинулих рудара јесу: да ће кривци катастрофе бити кажњени и да ће Краљевска влада као споменик изгинулим рударима подићи средњу рударску школу, где би се синови погинулих радника могли, лакше да школују, а та школа могла би да буде издржавана од четири најближа рудника: Какањ, Бреза, Вареш и Зеница.

Верујући да ће господин Министар учинити у административном погледу са своје стране колико може, ја ћу приликом претреса ове интерпелације уверити све вас да се у нашем рударству радило и ради наопако.

Потпретседник др. Коста Поповић: Молим господина Министра шума и рудника да се изјасни да ли прима хитност.

Министар шума и рудника др. Милан Улмански: Прима хитност интерпелације.

Потпретседник др. Коста Поповић: Господин Министар шума и рудника примио је хитност. Прима ли Народна скупштина тражено првенство? (Прима). Објављујем да је првенство за ову интерпелацију примљено.

Изволите чути даље.

Секретар Анте Ковач (наставља): Г.г. Мита Димитријевић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о извозу и откупу опијума и траже да јој се призна првенство (Види прилог).

Потпретседник др. Коста Поповић: Има реч г. Мита Димитријевић да образложи тражено првенство.

Мита Димитријевић: Господо народни посланици, у Јужној Србији цене пољопривредним производима падају као и свуда. Тај пад цена пољопривредним производима морамо примити као из-

раз кризе са великом жалашћу, али ако пад цена није само израз кризе него и израз спекулације, дужност је наша у овоме Дому да се постарамо да та спекулација престане како би народ од пољопривредних производа од којих живи добио праву цену.

Господо, народ у Јужној Србији више не живи од дувана, јер су му цене и сувише пале. Има један артикл који је био извор његовог великог богатства, а то је опијум. То је један артикл који изискује најтеже напоре и много бриге. Ја овде хоћу да изнесем ову интерпелацију после неуспеха свих наших апела, ево већ од годину дана учињених господи министрима трговине и индустрије, и то како од стране нас појединих посланика, тако и од појединих људи који се баве трговином опијума. И све је остало без резултата. Упућујући на данашњег г. Министра трговине и индустрије г. Деметровића ову интерпелацију, као последњи апел молимо га да то питање једанпут дефинитивно реши, у шта се сигурно надамо, пошто г. Деметровића познајемо као врло енергичног човека и у другим пословима, те га молимо, да нареди, да се једанпут престане са спекулацијом на овако једном важном артиклу. Врло је добро вама свима, господо, познато, да се опијум не продаје слободно, него да се тај артикл продаје и извози, на свој начин по конвенцији потврђеној у Друштву народа, и искључиво од саме државе, која га коначно откупљује, Народ нема права слободног извоза, већ је установљено да »Призад« узме на себе дужност откупа опијума од народа. Међутим, господо, Привилеговано извозно друштво, или скраћено »Призад« не врши то, него је оставило народ сам себи у овим тешким критичним данима, кад му се тражи пореза и кад мора да нађе новаца откуд год зна, па се дешава и то данас, да се за продају јавља један једини купац, фирма Шалома из Солуна. Та се фирма једино јавља као купац, стога уместо да плаћа нормалну цену од 400 до 450 динара по килограму, она га узима у безцење, плаћа народу за килограм опијума свега 100—150 динара.

Првенство ове интерпелације не тражимо из разлога политичких, него једино у жељи да изазовемо у откупу опијума интервенцију г. Министра трговине и индустрије, и то што пре, тако, да та интервенција дође још сутра, јер народ уместо добре цене под страховитом спекулацијом једног јединог купца продаје овај свој артикл за жалосну цену од 100 динара.

Упућујући интерпелацију са својим друговима, ми се надамо, да ће г. Министар трговине и индустрије својом интервенцијом дати могућности да се на тај начин стане тој спекулацији на пут, и да својом изјавом овде у Скупштини пресече ту тешку, ужасну и разбојничку спекулацију са откупом опијума од народа у Јужној Србији. Поред тога има још нешто што би замолили г. Министра да прими као нашу сугестију а то је: Зашто »Призад« не искористи у откупу опијума одобрени кредит од Централног бироа у Цариграду као и одобрени кредит код Народне банке. Мисли ли г. Министар, да је потребно благовремено објавити нормалне цене народу како би он био потпуно обавештен о правој цени тога производа, као и сматра ли да треба наћи пута и начина да се елиминирају прекупи опијума и да се омогући његов откуп непо-

средно од произвођача. Најзад, зашто се не отворе, поред Скопља, као филијале »Призада« за откуп опијума и друге откупне станице, где успева опијум као што су: Кочане, Штип, Велес, Струмица и Кавадар?

И, господо, по овоме питању, ми народни посланици са Југа, морамо да учинимо још једну болну констатацију. Спекулација на опијуму ишла је толико далеко, да је данас по томе отворена једна читава корупционашка афера, у коју је увучена преко директора филијале у Скопљу и сама Хипотекарна банка. Не улазећи у то шта ће донети суд по тој афери, ми, народни посланици са Југа, другови моји и ја, молимо г. Министра у духу нашег тражења хитности и првенства само толико, да одмах учини своју интервенцију за прекид ове недостојне спекулације на тако важном артикулу као што је опијум, који по конвенцији није у рукама народа и слободне његове трговине, него се мора по конвенцији да откупљује на начин како је то решено преко Привилегованог друштва за извоз земљских производа, дакле преко »Призада« које једино има право на ову трговину.

У циљу заштите земљорадника, а у жељи да до те интервенције г. Министра још данас дође, јер је сваки дан губитак за народ, ми молимо г. Министра да ову хитност прими само у толико што би одмах, овде у Скупштини, дао изјаву, да ће против спекулације у откупу опијума у безбедно учинити своју одлучну интервенцију.

Потпретседник др. Коста Поповић: Реч има г. Министар трговине и индустрије да се изјасни о тражењу хитности.

Министар трговине и индустрије Јурај Деметровић: Господин интерпелант и другови, који су поднели ову интерпелацију, покренули су у истини једно важно и хитно питање, једно питање од великог значаја по наше јужне крајеве. Мени је, господо, мило што одмах могу дати сва потребна обавештења и оне изјаве, које г. интерпелант и остали народни посланици из јужних крајева од мене очекују.

Ја сам већ извештен о томе да се на Југу врши једна недопуштена спекулација у погледу куповине опијума. Међутим, морам да кажем да постоји само монопол извоза и да према томе није било могуће предузети неке законске мере противу оних спекуланата, који су опијум откупљивали по 100 или 120 динара један килограм, јер је унутрашња трговина с опијумом слободна. Стога се указује као једина могућност да се то питање реши на правилан начин, што ће се држава преко своје установе, Привилегованог друштва, појавити на тржишту и произвођачу дати једну примерну цену за његов производ. На мој предлог, који сам изнео пред Министарски савет, донета је одлука да се одмах приступи откупу опијума у јужним крајевима и то на бази цене од 25.— динара за јединицу морфина у килограму опијума, што значи да ће се за опијум са 12% морфина дати 300 динара по једном килограму. Разуме се ова цена постепено се повећава према проценту морфина.

Све тешкоће у решавању тога питања састојале су се једино у обезбеђењу средстава која су потребна за куповину коју треба извршити. Тешкоће су у томе погледу што су пре интегралног завођења овог режима и примене конвенције са Турском, пре 1 јануара ове године, били извезени велики стокови

опијума у иностранство, тако да продаја не иде оним темпом, како би иначе требала да иде да тих стокова нема. Укупна потреба фабрика алкалоиде износи годишње 250 хиљада килограма. Ми и Турска подмирујемо ту потребу са 80%. Они велики стокови, раније извезени, омогућили су да се дотичне фабрике снабду својим потребама, те према томе продаја не може да иде оним темпом како би иначе ишла.

Рачунало се да ће се у току ове године ситуација у погледу продаје поправити па могу унапред да кажем, да у колико ће се ситуација поправити, то јест у колико ће уз боље цене да се изврше продаје опијума у већем обиму, моћи ће се помишљати на повећање откупних цена које су сада предвиђене. Према томе, господо, ја сам се засада задржао само на главним питањима, не додирујући све оне ствари које је г. интерпелант у интерпелацији навео, али бих био у стању да дам одмах и сва друга обавештења, тако да се види како је читав посао рађен, и шта би имало даље да се ради. Најважније што г. интерпеланта још интересује, то је како ће се вршити откуп. И у том погледу издата су наређења да откуп врши филијала Призадова у Скопљу. Али не само Призадова филијала у Скопљу као што је било прошле године, него и потребан број откупних станица. На тај начин ће се у истини обезбедити одговарајућа цена произвођачу, те ће се, мислим, елиминисати спекуланти који односе велики профит, а у складу са целокупном државном политиком која иде за тим да произвођачу осигура што веће цене. Господо, дајући ово обавештење, ја мислим да је г. интерпелант потпуно задовољан, да је постигао резултат који је желео да постигне са интерпелацијом и ја мислим да г. интерпелант може да одустане од тражења хитности за интерпелацију јер је све то што тражи већ решено и мере су одређене, пошто је Министарски савет донео одлуку како жели г. интерпелант и Народна скупштина.

Ја према томе молим да г. интерпелант одустане од хитности.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч г. интерпелант да изјави да ли одустаје од тражења хитности.

Мита Димитријевић: Према оваквом обавештењу г. Министра, ја се радујем да се схватило све оно што смо ми у нашој интерпелацији изнели, а поглавито што се тиче откупних станица, не само у Скопљу него и у свима местима где рађа опијум. Од једнога решења до извршења има често пута већи и краћи корак. Потпуно сам задовољан са одговором и одустајем од хитности под условом да од решења до извршења буде једна ноћ.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Пошто је г. интерпелант одустао од траженог првенства, изволите чути даље интерпелације.

Секретар Анте Ковач (чита): Г. др. Светислав Хођера, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о нападу на претседника општине Барске и тражи да јој се призна првенство (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Има реч народни посланик г. др. Светислав Хођера да образложи тражено првенство.

Светислав Хођера: Господо народни посланици, поднео сам интерпелацију на г. Министра уну-

трашњих послова због једнога зверскога злостављања од стране жандара под командом једнога жандармериског капетана претседника општине у Бару у Зетској бановини. Срески начелник, који је све ово удедио, наредно је да му жандарми доведу претседника општине из Старога Бара у Нови Бар, који је далеко 4 километра и кад је овај тражио да иде аутомобилом, они су почели да га бију кундацима; најзад га је капетан повредио сабљом по глави, један жандарм бајонетом повредио га је у леђа и избио му зубе, и тако крвавог одвели су га у среско начелство, где и сада лежи на влажном бетону. (Милош Драговић: То је скандал!). Господо народни посланици, ово није само један случај, има много случајева на које смо ми већ указали и о њима подносили интерпелације на г. Министра унутрашњих послова, али ми нисмо добили на то никакав одговор. Ја ћу само да вам споменем неколико примера: прво, у Госпићу је пребијен од стране једног жандармериског поручника један адвокат и онда кад је овај хтео да га тужи и кад је интервенисао код среског начелника сенатор г. Петар Зец, онда се тај поручник дрзнуо да тужи сенатора за клевету. О тој ствари поднели смо интерпелацију, али она није изнета на дневни ред. Друго, господо, друг Милош Драговић нападнут је у Пакрацу у хотелској соби од стране полицијских агената и једнога жандарма.

О тој ствари, која се десила пре месец и по дана, ни до данас нисмо добили никакав одговор.

Имате, господо, још драстичније ствари. У срезу Сански Мост рањена су два младића, један је рањен у ногу, други у главу. По тој ствари ништа није урађено, него је још срески начелник донео пресуду, да, поред осталог, има да плате и 20 динара за онај метак, којим су рањени.

Овде, у Београду, десио се такође један случај. Пре 20 дана једног члана наше странке одвели су жандарми у V кварт, нису га пријавили ни писару, ни старешини кварта, него су га одвели у подрум, пребили, и сутра дан пустили. О њему више не знамо шта је.

Господо, колико јуче, примио сам један телеграм из Хртковаца, који гласи овако: „Прошле ноћи по жандармеријској станици Хртковци тучен и злостављан невин Иван Гајизлер из Јарка ради изнуђавања признања. Хитно интервенишите код министра Лазића и уложите протест. — Светишеник Милетић — Јарак“.

Господо, ја сам навео неколико оваквих случајева, и о овим случајевима избегава се да говори и пише и зато ти жандарми сматрају, да је власт с њима у сагласности и да могу терорисати народ како хоће. То су кабадахије, то су људи који стварно управљају овом државом. Зато Вас молим, господине Министре, да примите ову хитност, да ми то питање жандарма једанпут решимо у нашој земљи.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Реч има господин Министар да се изјасни о траженој хитности.

Министар унутрашњих послова Живојин Лазић: Господо народни посланици, у име Краљевске владе изјављујем да примам хитност, али поводом навода у говору г. Хођере, као да се ништа не предузима у погледу ствари, које се износе овде, морам изјавити ово: Не само да се пре-

дузима поступање по ономе, што господа посланици овде изнесу, него се то ради и кад се пожале и најобичнији грађани, и према резултату извиђања поступа се по закону. Ова ствар, која је предмет интерпелације и која се односи на сукоб између среског начелника и заступника претседника општине у Бару... (Милош Драговић: Што га не смените!) одмах је узета у поступак чим се за то сазнало; инспектор је био тамо и вршио извиђања. (Милош Драговић: Је ли суспендован срески начелник?!). Господо, сваки незаконит случај, који се изврши, извиђа се и ко се огреши о закон, бива и подвргнут одговорности.

Ја жалим, што је г. Хођера жандарме, уопштавајући понеки случај, окарактерисао као разбојнике и кабадахије. То су чувари реда и мира у земљи и по границама. Они гину у тој служби реда, мира и безбедности и не заслужују да се у овоме Дому о њима тако говори. (Милош Драговић живо протестује).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господине Драговићу, опомињем Вас на ред.

Господин Министар прима хитност ове интерпелације. Прима ли Народна скупштина? (Прима). Хитност је примљена. Изволите чути даље.

Секретар Анте Ковач (чита): Г. др. Иван Лончаревић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о противзаконитом поступку начелника Среза беловарског и траже да јој се призна првенство (Види прилог). (Милош Драговић: То је срамота шта се ради! — Светислав Хођера: Немаш коме да се жалиш!).

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господине Драговићу, кажњавам Вас писменом опоменом.

Има реч г. др. Лончаревић, да образложи тражено првенство.

Др. Иван Лончаревић: Господо народни посланици, кад је недавно у буџетској дебати наш посланички друг Никола Никић жигосао поступак управних и полицијских органа, увердио се г. Министар унутрашњих послова и замерио му да, износећи овакве случајеве, изврше налицје наше јавне управе и да приказује органе јавне управе као руљу, а не као државне чиновнике.

Образложavajuћи хитност ове интерпелације, а поучен искуством посланичког друга Никића, ја ћу, господо, данас изнети не налицје наше јавне управе него њезино лице, како оно, на велику жалост народа, у нашим крајевима изгледа. Да ли је то лице, господо, озбиљно, како то прописује § 95 Закона о унутрашњој управи или је то лице трагикомично, нека о томе пресуди Народна скупштина.

На Духовски понедељак о. г. у општини Раца, Срез бјеловарски, срески начелник Грегурек дао је ухапсити петорицу сељака са мотивацијом да шире лажне и тенденциозне гласове. (Светислав Хођера: Ми смо антидржавни у овој држави!) Када се бјеловарски адвокат г. Мијо Деркос заинтересовао какви су то тенденциозни и лажни гласови које су ти сељаци ширили и због чега су они ухапшени, онда му је срески начелник изјавио да су ти тенденциозни гласови у томе, да су сељаци изјавили да је Државни савет Краљевине Југославије у једном њиховом спору са жупником невинарским поступио по закону и редовном по-

ступку управних судова а не на интервенцију народног посланика г. Стјепана Шифтара. То је, господо, разлог, то је кривица због које су ти сељаци ухапшени. Срески начелник, господо, био је, морам да кажем, толико неозбиљан да се је усудио да овоме адвокату изјави: „Ако ови сељаци признају да је пресуда Државног савета Краљевине Југославије заслуга и дело г. Стјепана Шифтара, ти ће сељаци одмах бити пуштени на слободу.”

Господо, из овога и овако кратког резимеа садржаја интерпелације јасно је, да треба хитност њену пре свега примити. Ја ту хитност, господо, не тражим од г. Министра унутрашњих послова, јер је он небројено пута показао, да му је сасвим свеједно да ли органи јавне управе службу своју у смислу Закона о унутрашњој управи врше озбиљно и достојанствено или неозбиљно и трагикомично, како је то урадио и срески начелник у Бјеловару Грегурек. Ја, господо, хитност тражим од Народне скупштине, јер сматрам да њој не може да буде свеједно да ли се државна власт злоупотребљава у партијске сврхе и да ли неко, тобоже итетећи и дижући ауторитет чланова овога Дома, државне и народне интересе подвргава руглу и срамоти.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Јесте ли одустали од тражене хитности?

Др. Иван Лончаревић: Нисам, ја сам рекао да хитност тражим од Народне скупштине.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Молим господина Министра унутрашњих послова да изјави да ли прима тражену хитност.

Министар унутрашњих послова Живојин Лазић: У име Краљевске владе изјављујем да примам ову хитност.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Господин Министар унутрашњих послова у име Краљевске владе примио је хитност. Прима ли Народна скупштина тражену хитност? (Прима). Објављујем да је хитност примљена. Изволите чути даље.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра трговине и индустрије о заштити презадужених обртника и ситних трговаца (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра војске и морнарице о погибији наших грађана од стране пограничне страже (Види прилог);

Г. др. Милан Метикош, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра финансија о неправди почињеној уредбом о смањењу додатка на скупшћу удатим женама бродараца Поморске и речне пловидбе (Види прилог);

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Све прочитане интерпелације доставиће се надлежној господи Министрима.

Изволите чути извештаје г.г. Министара.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Министар унутр. послова извештава да ће одговорити кад прикупи потребне податке на интерпелације народних посланика: г. Ловре Кнежевића и другога о постављању паклених машина у просторијама дневника „Хрватска стража”; г. др. Николе Кешељевића о регулисању имовинских односа ново присаједињених сеоских општина граду Бео-

граду; г. др. Милана Метикоша о неправилности-ма код поновних општинских избора у општини Трата; г. др. Милана Метикоша о неисплаћивању помоћи општинској управи у Пољани;

Г. Министар трговине и индустрије извештава да ће на интерпелацију г. Милоша Драговића о узроцима трагичне смрти Станке Диклић, учитељице рада, одговорити кад прикупи потребне податке.

Г. Министар пољопривреде извештава да ће на интерпелацију г. др. Милана Метикоша о саницији прилика Савеза сељачких хрватских задруга у Загребу одговорити кад прикупи потребне податке.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ови извештаји примају се на знање.

Изволите чути издавање суду г.г. посланика.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. Министар правде тражи овлашћење за продужење кривичног поступка против народних посланика г.г.: Шаћира Алиловића за дело из § 167 одељак 1 Казненог закона; Димитрија Вујића за дело из §§ 247, 297, 181 и 318 Казненог закона; Бранка Чорбића за дело из § 297 Казненог закона; Јосипа Стажића за дело из чл. 52 Закона о штампи; др. Глигорија Тадића за дело из § 302 Казненог закона; Божидара Главичког за дело из §§ 167 и 297 Казненог закона; др. Глигорија Тадића за дело из § 302 Казненог закона; Јована Митровића за дело из § 397 Казненог закона; Милорада Симића за дело по предмету кривице часника Општине грачаничке; Миливоја Ђ. Исаковића за дело из § 310 Казненог закона; Јосипа Стажића за дело из § 297 Казненог закона и чл. 52 Закона о штампи; др. Ханса Мозера за дело из §§ 369 и 371 Казненог закона; др. Драгутина Костића за дело из чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Стјепана Ваљавца за дело из чл. 1 тачке 1 и 2 и 6 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ови захтеви г. Министра правде упутиће се Имунитетном одбору.

Изволите чути отсуства г.г. народних посланика.

Секретар Анте Ковач (саопштава): Г. др. Бранко Бараћ, народни посланик, моли за отсуство од скупштинских седница до оздрављења, пошто је оболео.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Одобрава ли Народна скупштина тражено отсуство? (Одобрава). Објављујем да је тражено отсуство одобрено.

Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Анте Ковач (саопштава) следеће молбе и жалбе: Димитрија Михаљчевског, инж. Милана Шега, Константина Хајдењака, Марије А. Боговић, Лаз. В. Радомирова, Општине Средњо-Речке, Владислава Протића, Душана Милорадовића, Флоријана Вибала, Марије удове Бојића Драгића, Николе Ж. Ђорђевића, Александра С. Стојатовића, Рафаила Н. Божичковића, Благоја Стоилковића, Карла Теодора Грубера, Бранислава Ивановића и др., Јозефа Т. Покорног, Блаж. Храбарова, Стане Бајић, Десанке А. Милошевић, Иве Чижек, грађана Општине мојковачке, Обрена Мијаиловића и др., Тносави Локића и др., Божидара Николића и др., Удружења студената математичара, Миленије Бујошевић, Кр-

стине Пртењак, Милете Павловића, Василија Б. Максимовића, Рајне Милетић, Љубице Кнежевић, Франса Сајфрида, Мице Љ. Бојовић, Видосаве Р. Марковић, Матеје Милојевића, Василије Живић, Лепосаве Недељковић, Андрије Чани, Јоше Петаковића, Миливоја Лаушевића, Љубице Лончар— Драгојевић, Војина М. Павићевића, Алексе Петровића, Димитрија Беговића, Милорада В. Вујковића, Општинске управе Липовац, Стјепана Домјана, Олге Марчић, Тодора Беловодског, Добриле Шарич, Јелене Атанацковић, Милице Камачке, Драгише Митић, Николе М. Беадера, Розалије Руднички, Марице С. Радоњић, грађана Општине соколске, Марина Косовића, Општине церске, Ивана М. Кнежевића, Ивана С. Кнежевића, Ивана Шинковца, Љубомира Ж. Марковића, Нинка Чипина, Јелене Кун, Јанице В. Тиодоровић, Шандора Валчића, Игњатија Видовића, Јелене Руста, Милана С. Јовића, Радула Јовановића, Обрада Ђ. Ђекића, насељеника са колоније Добровољачко село и Жедник, Андрије М. Лекића, »Кредић« — Деоичарско друштво Загреб, Андреје Крамера, Паје Ж. Костић, Даринке А. Петровић, Живке Р. Филиповић, Наде Пехар, Васе В. Велимировића, Светомира Т. Недељковића, Властимира Милинковића, Николе Ј. Боровића, Стојана Ј. Гајића, Драгоја Гргића, Јосипа Безлаја, Ђуре Радановића, Томе Митића, грађана Општине сибничке, Шане Пајић и др., Алексе Ђуричковић и др., Павла М. Милетића, Катарине Нешић, Радмиле Сп. Јотића, Виргиније Ј. Лецу, Стојана В. Јевтића, Јакоба Лорбера, Франца Ивашека, Добрисава Аранђеловића, Антона Напаста, др. Стефана Рајха, Косте Ђурђевића и др., Анете Р. Миленовић, Николе Јевтића, Суље А. Фафунића, Милана Најдановића, Теодора Михаиловића, Милана Р. Божовића, Уроша Парушића, Ивана Вајтхазена, Добриле В. Тонкић, Јована Б. Стансјевића, Ане Марокнини, Хашије Косовића, Саре Кораћ, Славка Миљковића, Олге и Ирине Магдић, Крсмана Јаћковића, Блаже Вељановића, Василија Ђуричковића, Николе В. Проскурникова, Милана Стефановића и др., Драгутина Стануга, Милана Д. Јанковића, Војислава С. Павловића, Миле Журај, Радивоја Сибиновића, Јована Глиповића, Иве Рађеновића, Јелене П. Руљове, Лазара Настића, Марије Миклаушић, Слободана М. Шимонића, Раде Гвока, Марије Хладник, Марка Андрића, Мајоша М. Перовића, Наталије Гајић, Стаменка Г. Павловића, Василка Илића, Велимира Ђ. Димитријевића, Јермини Ранковића, Севде М. Николић, Даринке Станковић, Војислава М. Калановића, Арсена Вензелидеса, Љубице К. Ђорђевић, Марије С. Савић, Сокола Вучковића, Даринке Илић, Персиде Г. Костић, Софијанке М. Ристић, Радојке Љ. Цветковић, Серафима Стоиљковића, Милице Т. Ђорђевић, Здравке Ђ. Тричковић, Таске Сп. Јовановић, Санде П. Стевановић, Софије Калан, Милице П. Маркошевић, Божане Б. Јовановић, Милана Н. Лазовића, Стане Д. Петровић, Неде Станојевић, Данице Р. Јатић, Фрање Војска, Рефика Бехташа, Стевана П. Наодовића, Љубомира Радисављевића, Анке Радич, Лазара Прале, Благоте Кадовића, Анастаса Д. Пешика, Ивана Радељића, Живојина Јовановића, Лазара Ковачевића, Виктора Стамаћа, Луке Ј. Булатовића, Велисава Милојевића и др., Мице М. Живанов, Лепосаве Мајер рођ. Докић, Абида Бешлић, Светолика М. Ристића, Јулијане Поповић, Олге Новаковић, Ане Ј. Стајић, Станке Домјанић, Антона

Јаворникова, Перле Маркати, Ивана Тунковића, Барице Стипетић, Јелице Саболић, Марије М. Рачић, Радојка Милашиновића, Јулије Моргенштерн, Косте Љубојевића, Миле Косановић, Марка Клашња, Ђураћа Богдановића, Марка Богдановића, Лазара Николића, Михаила Трбојевића, Милована Поповића, Моме Богдановића, Лазара Галијаса, Софије Трбојевић, Миле Сабилјака, Јосипа Аладића, Давида Бркића, Стеве Поповића, Анђела Гавранића, Андрије Антонића, Кирила Косулондића, Спасоја И. Ђетковића, Јосипа Богдановића, Милице Т. Нововић, Петра Чанчеревића, Саве Јевремовића, Милоје Митровића, Санде Љ. Савић, Божидара Поп-Антића, Стојиљка Божиновића, »Ферум« д. д. Суботица, Јудите М. Лапов, Франца Божића, Јосипа Ловрића, Миленка Пјевчевића, Александра Томића, Живка Коларо, Живке Милић, Марије Тодоровић, Данила Станковића, Илије Д. Мандића, Матије Бенца, Момира Пешића, др. Рудолфа и Виктора Хембергера, Душана Петровића, Јосипа Гутпелета, Милорада Јевтића, Ђорђа Кнежића, Мухарема Куршумовића, Ане Алојевија Приставец, Антоније Безића, Ђукана Ђулафића, Државне народне школе у Умин Долу, Михаила Пајића, Радоша В. Костића, Милана Језеркића, Милосава Миљковића, Лазара Вуњака, Матије Кордића, Томе Шандрка, Мите Крстића, Лазара Слијепчевића, Николе С. Јанићијевића, Јозефине и Јакоба Мишцулинић, Марије Стевановић, Јевте Србиновића, Фемке Тодоровић, Лепосаве Ј. Илић, Милке Ј. Паунковић, Драгутина Стевановића, Ермине Остоја, Мире Микшић, Марка Миловановића, Милосава Бојовића, Цветка Јаковљевића, Мије Цветковића, Јосипа Веблеа, Исидора Гришфелда, Ане Новић, Милутина Попадића, Милића Станића, Јосипа Мачуговића, др. Ивана С. Шајковића, Драгомира В. Ненадовића, Стеве Настића, Милоша Димитријевића, Ђуре Радановића, Стјепана Сулића, Среске здравствене задруге — Велика Плана, Станије Димитријевић, Димитрија Митића, Султана Стаменковића, Маринка Јевтића, Фрање Кошара, др. Радослава Вешовића, Сергија Катларова, Владе Миљковића, Благоја Тановића и др., Томе Атанасовића и др., Коце Тодоровић и др., Мартина Ј. Дидовића, Госпаве Вукадиновић, Ивана Коштро, Димитрија Иванова-Лутченкова, Војимира Лукића, Иве А. Грбовца, Божидара М. Милићевића, Јанка Јовановића, Маре В. Арсенов, Паре П. Иванчевића, Наталије М. Живановић, Вељка М. Јанчевића, Ђуре Новаковића, Отон Јупанчића, др. Јована Ј. Панајотовића, Милана Ђурчића, Петра Преочанина, Савете Филиповић, Петра Чанчеревића, Јокмана Вукмановића, Божидара Ж. Ђорђевића, Фрање Шимека, Љубице Бире, Радоја Милосављевића, Божидара Филиповића, Амине Рукавине, Рафаила Т. Јеленева, Даринке Јевтић, Марије Циола, Отилије Пулкрабек, Фриде Вавпотич, Катарине Јакупец, Максима Дренка, Фрање И. Млинарића, Шпире Бучена, Јеврема Марковића, Јеленка Жукића, Десанке Прокић, Љубомира Ђ. Расимовића, Станоја Милетића, Фрање Шумина, Маре С. Жижич, Рихарда Шућића, Петра Рађеновића, Ике Чачић-Араповић и др., Благоја Минића, Антуна Павића.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Саопштене молбе и жалбе упутиће се Одбору за молбе и жалбе.

Изволите чути разна акта.

Секретар Анте Ковач саопштава следећа разна акта: Удружења трговаца — Лозница, Савеза пекарских удружења — Београд, Удружења ратних инвалида — Тешањ, Вараждин, Иванец, Клањец, Савеза продаваца дувана — Београд, Удружења ратних инвалида — Љубушки, Одбора државних и самоуправних чиновника и пензионера — Панчево, Југословенског ногометног савеза — Београд, Удружења универзитетски образованих жена у Југославији, Савеза набављачких задруга државних службеника, Удружења трафиканата за Словенију, Томе П. Ораовца, пенз. Београд, Удружења интелектуалних радника у Југославији, Удружења трговаца за град и срез Срем. Митровица, Савеза приватних намештеника — Сомбор, Драгомира Миленковића, Удружења власника зграда и земљишта — Београд, Удружења ратних инвалида — Имотски, — Београд, Аутобуских предузећа Приморске бановине, Савеза удружења бановинских чиновника и службеника Краљевине Југославије, Удружења млинске индустрије у Београду, Удружења млинске индустрије у Београду, Задруге аматера тон-филма — Београд, Удружења ратних инвалида — Имотски, Омиш, Книн, Сплит, Шибеник, Удружења интелектуалних радника Југославије, Удружење мало-продаваца дувана — Сарајево, Антуна Алберина, Удружења угоститеља за Срез пожаревачки, Пољопривредног удружења за Банат, Удружења ратних инвалида — Алексинац, Дриш, Биоград н/м, Јосифа Крауса, Трговачке коморе Београд, Друштва »Кршћанска шола« Љубљана, др. Јосипа Палчића, Савеза удружења југословенских градитеља-грађевинара — Београд, Удружења пензионера Краљевине Југославије — Сомбор, Клуба инвалида официра и ратника ратом осакћених — Београд, Власника ауто-таксиа Зетске бановине, Општег радничког савеза — Дубровник, Југословенског националног радничког синдиката — Београд, Радничке коморе — Нови Сад, Удружења ликовних уметника — Београд, Удружења трговаца за Жабалски срез, Водне задруге за мелиорацију Скопског поља, Јелене Б. Стевановић, удове, Удружења југословенских иржињера и архитекта — Сплит, Јавне добротворности — Вис, Народне одбране и Стрелачке дружине — Вис, Трговаца са Виса, Занатске коморе — Сплит, Начелника града Сења, Југословенске националне странке — Вис, Др. Јоб Б. Цвијете, Слободне Бокешке пловидбе — Котор, Обртника, малопоједника, трговаца и хотелијера — Раб, Организације аграрних интересената среза Сињ, Становника села Мумналије на отоку Рабу, Удружење трговаца за срезове Шибеник и Биоград н/м., Главара села Заглав, Главара села Жман, Задруге бродоградитеља у Корчули, Љуб. А. Булатовића, Малопоједника из Јелсе, Андрије Лучић-Роки, Општине барске, Општине Спичанске, Општине будванске, Општине которске, Општине Оребић, Општине Триљ, Општине Шибеник, Општинске управе Вис, Општине Комижа, Општинске управе Јелса, Преставника општине Лопара и Супетарске драге, Општине тиватске, Општине староградске, Општине хварске, Општине селачке, Општине Преко, Општине Вели-Иж, Општинске управе и др. Нови, Општине Улцињ, Грађана отока Раба и Пага, Сељана села Прека, Столног каптола и црквинарства — Хвар, Боже Мише Агустинова, Општине врбовачке, Удружења привредника — Сплит, Друштва улагача новчаних завода у Загребу, Општин-

ске управе Милна, Југословенског учитељског удружења, секција за Дринску бановину — Сарајево, Општине дубровачке и Општине новаљске.

Потпретседник др. Авдо Хасанбеговић: Ова се акта примају на знање.

Господо, Скупштина је закључила да се на крају ове седнице изабере одбор за проучавање законских предлога: о градским општинама; о изменама Закона о бирачким списковима и о образовању новог Среза суботичког.

Предата је свега једна листа претседништву Народне скупштине за избор овога одбора и ја вас молим да чујете имена која су предложена за чланове овога одбора. О листи ћемо гласати акламацијом.

На овој листи су као чланови: др. Светислав Поповић, др. Иван Палечек, др. Милослав Стојадиновић, Илија Михаиловић, Фердо Шега, Иван Прекошчек, Александар Буквић, др. Тоде Новаковић, др. Стјепо Кнежевић, Михаило Јевтић, Мита Исаковић, Људевит Пивко, Коста Алексић, др. Федор Никић, Стјепан Шифтар, Миљан Радоњић, др. Тоде Лазаревић, Никола Марковић, Јоаким Куњашић, др. Филип Лазаревић, Божидар Главички, Ђорђе Ђирић, Ловро Петовар, др. Мирко Ивандекић, др. Богдан Видовић, др. Матеј Перић, Омер Кајмаковић, Светислав Хођера, др. Милан Метикош, др. Никола Никић, др. Марко Кожул.

Заменици: Миливоје Перић, Милан Ђуковић, Фрањо Маркић, Мита Димитријевић, др. Вјекослав Милетић, др. Саво Радовић, др. Милан Секулић, др. Отон Гавранчић, др. Миленко Марковић, др. Људевит Ауер, Карло Гајшек, др. Светислав Михаиловић, Стеван Ђирић, Јакоб Томић, Бранко Дрљача, Михаило Каламатијевић, Мустафа Мулалић, Шукрија Куртовић, Милутин Пешић, Анте Мastroвић, Симо Крстић, др. Стане Рапе, Бранко Аврамовић, Урош Недељковић, Милоје Сокић, Никола Стајковић, Исидор Живковић, др. Живан Лукић, др. Стјепан Бачић, др. Иван Лончаревић, др. Виктор Ружић.

Прима ли Народна скупштина предложена листу? (Прима). Објављујем да је предложена листа примљена. Молим господу да се састану још данас после подне у 4 сата, да се конституишу и отпочну рад.

Овим смо исцрпили све тачке пре дневног реда. Прелазимо на дневни ред. На дневном реду је: утврђивање дневног реда. Предлажем за идућу седницу овај дневни ред:

1 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о изменама и допунама у Закону о држављанству од 21 септембра 1928 год;

2 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о разрешењу фиденкомиса;

3 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о судском ванпарничном поступку и предлога уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку;

4 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о Конвенцији о дефиницији напада са прилогом уз члан 3 исте Конвенције;

5 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о споразуму о регулисању узајамне рекламације између Краљевине Југославије и Републике Турске;

6 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога Међународне конвенције о

оснивању међународних уреда за хемију са правилником за међународни уред за хемију;

7 — Претрес извештаја одбора за проучавање законског предлога о споразуму између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније који се односи на тремеђу, која је одређена Протоколом односењим се на границе у Банату.

Прима ли Скупштина овај дневни ред? (Прима). Објављујем да је овај дневни ред примљен. Идућа седница биће 14 ов. месеца у 10 часова пре подне са овим примљеним дневним редом. Данашња је седница закључена.

(Седница је закључена у 13 часова).

П Р И Л О З И

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
Краљевине Југославије
Пов. Бр. 5594

Београд, 12 марта 1934 године.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У прилогу под 1.) част нам је доставити Вам оригинални Указ Његовог Величанства Краља од 14 јануара 1934 године, којим смо овлашћени у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да можемо поднети на решавање Народном претставништву предлог закона о Пројекту међународне

конвенције о заштити од несрећних случајева радника при утовару и истовару лађа, усвојеном у Женеви, 27 априла 1932, — са односном Препоруком.

У прилогу под 2.) част нам је доставити Вам десет примерака поменутог предлога закона са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Министар социјалне политике и народног здравља,
Иван Пуцељ, с. р.

Министар иностраних послова,
Б. Јевтић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама“ за 1934 г.)

МИ

А Л Е К С А Н Д А Р I

по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра социјалне политике и народног здравља и Нашег Министра иностраних послова, а по саслушању Нашег Министарског савета, решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар социјалне политике и народног здравља и Наш Министар иностраних послова да могу, на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Пројекту међународне конвенције о заштити од несрећних случајева радника при утовару и истовару лађа, усвојеном у Женеви, 27 априла 1932, — са односном Препоруком.

Наш Министар социјалне политике и народног здравља и Наш Министар иностраних послова нека изврше овај Указ.

9 марта 1934 године
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар социјалне политике и народног здравља,
Иван Пуцељ, с. р.

Министар иностраних послова,
Богољуб Јевтић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА

Краљевине Југославије

Пов. Бр. 4112.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У прилогу под 1.) част ми је доставити Вам оригинални Указ Његовог Величанства Краља од 18 јануара 1934 године, којим сам овлашћен у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да могу поднети на решење Народном претставништву предлог закона о Уговору о пријатељству, о

ненападању, о судском расправљању, о арбитражи и о концилијацији, закљученом и потписаном у Београду, 27 новембра 1933 године, између Краљевине Југославије и Републике Турске.

У прилогу под 2.) част ми је доставити Вам десет примерака горе поменутог предлога закона са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење мог особитог поштовања.

Министар иностраних послова,

Богољуб Јевтић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама“ за 1934 г.)

МИ

А Л Е К С А Н Д А Р I

по милости Божјој и вољи народној

КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра иностраних послова, а по саслушању Нашег Министарског савета решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар иностраних послова да може, на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Уговору о пријатељству, о ненападању, о судском расправљању, о арбитражи и о концилијацији, закљученом и потписаном у Београду, 27 новембра 1933 године, између Краљевине Југославије и Републике Турске.

18 јануара 1934 године
у Београду.

Министар иностраних послова,
Богољуб Јевтић, с. р.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА

Краљевине Југославије

Пов. Бр. 8243

Београд 18-IV-1934 год.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У прилогу под 1.) част нам је доставити Вам оригинални Указ Његовог Величанства Краља од 9 априла 1934 године, којим смо овлашћени у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да можемо поднети на решење Народном претставништву предлог закона о Међународној конвенцији за унификацију извесних правила о узимању у попис ваздухоплова у сврху обезбеђења, закљученој и потписаној у Риму, 29 маја 1933 године.

У прилогу под 2.) част нам је доставити Вам десет примерака горе поменутог предлога закона са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Министар правде:

Б. Максимовић, с. р.Министар саобраћаја,
Лаз. Радивојевић, с. р.Министар војске и морнарице,
Армијски генерал,
Драг. Ж. Стојановић, с. р.Министар иностраних послова,
Б. Д. Јевтић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама“ за 1934 г.)

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I
по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра правде, Нашег Министра саобраћаја, Нашег Министра војске и морнарице и Нашег Министра иностраних послова, а по саслушању Нашег Министарског савета, решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар правде, Наш Министар саобраћаја, Наш Министар војске и морнарице и Наш Министар иностраних послова да могу, на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Међународној конвенцији за унификацију извесних правила о узимању у попис ваздухоплова у сврху обезбеђења, закљученој и потписаној у Риму, 29 маја 1933 године.

Наш Министар правде, Наш Министар саобраћаја, Наш Министар војске и морнарице и Наш Министар иностраних послова нека изврше овај Указ.

9 априла 1934 године
Нишка Бања.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар правде,
Б. Максимовић, с. р.
Министар саобраћаја,
Лаз. Радивојевић, с. р.
Министар војске и морнарице,
Армијски ђенерал,
Драг. Ж. Стојановић, с. р.
Министар иностраних послова,
Б. Д. Јевтић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
Краљевине Југославије
Пов. Бр. 8244

Београд, 18-IV-1934 год.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У прилогу под 1.) част нам је доставити Вам оригинални Указ Његовог Величанства Краља од 9 априла 1934 године, којим смо овлашћени у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да можемо поднети на решавање Народном претставништву предлог закона о Међународној конвенцији за унификацију извесних правила која се односе на штету причињену од стране ваздухоплова тре-

ћим лицима на површини, закљученој и потписаној у Риму 29 маја 1933 године.

У прилогу под 2.) част нам је доставити Вам десет примерака горе поменутог предлога закона са образложењем, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштомана.

Министар правде,
Б. Максимовић, с. р.
Министар саобраћаја,
Лаз. Радивојевић, с. р.
Министар војске и морнарице,
Армијски ђенерал,
Драг. Ж. Стојановић, с. р.
Министар иностраних послова,
Б. Д. Јевтић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама“ за 1934 г.)

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I
по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра правде, Нашег Министра саобраћаја, Нашег Министра војске и морнарице и Нашег Министра иностраних послова, а по саслушању Нашег Министарског савета, решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар правде, Наш Министар саобраћаја, Наш Министар војске и морнарице, и Наш Министар иностраних послова, да могу, на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Међународној конвенцији за унификацију извесних правила која се од-

носе на штету причињену од стране ваздухоплова трећим лицима на површини, закљученој и потписаној у Риму 29 маја 1933 године.

Наш Министар правде, Наш Министар саобраћаја, Наш Министар војске и морнарице и Наш Министар иностраних послова нека изврше овај Указ.

9 априла 1934 године
Нишка Бања.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар правде,
Б. Максимовић, с. р.
Министар саобраћаја,
Лаз. Радивојевић, с. р.
Министар војске и морнарице,
Армијски ђенерал,
Драг. Ж. Стојановић, с. р.
Министар иностраних послова,
Б. Д. Јевтић, с. р.

МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА
Краљевине Југославије
Пов. Бр. 11802/1

Београд, 30-V-1934 год.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Господине Претседниче,

У прилогу под 1.) част нам је доставити Вам оригинални Указ Његовог Величанства Краља од 23 маја 1934 године, којим смо овлашћени у смислу члана 63 Устава Краљевине Југославије да можемо поднети на решење Народном претставништву предлог закона о Трговинском уговору са Прилозима А. и Б. (тарифске листе); Прилогом Ц. (споразум о ветеринарско-полицијском поступку при увозу и провозу животиња, животињских делова и животињских производа) и Закључном прото-

колу, закљученим и потписаним у Београду 1 маја 1934 године, између Краљевине Југославије и Републике Немачке.

У прилогу под 2.) част нам је доставити Вам десет примерака предлога закона са образложењем о горепоменутом Уговору, с молбом да исти изволите изнети на решење пред Народну скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење нашег особитог поштовања.

Министар трговине и индустрије,
Јурај Деметровић, с. р.

Заступник

Министра иностраних послова,
Министар пољопривреде,
Др. Драг. С. Којић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама“ за 1934 г.)

МИ

А Л Е К С А Н Д А Р I

по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра трговине и индустрије и Заступника Нашег Министра иностраних послова, Нашег Министра пољопривреде, а по саслушању Нашег Министарског савета решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар трговине и индустрије и Заступник Нашег Министра иностраних послова, Наш Министар пољопривреде да могу на основу члана 63 Устава Краљевине Југославије, поднети Народном претставништву на решавање:

Предлог закона о Трговинском уговору са прилозима А и Б (тарифске листе); Прилогом Ц (споразум о ветеринарно-полицијском поступку при увозу и провозу животиња, животињских делова и животињских производа) и Закључном протоколу, закљученим и потписаним у Београду, 1 маја 1934 године, између Краљевине Југославије и Републике Немачке.

Наш Министар трговине и индустрије и Заступник Нашег Министра иностраних послова, Наш Министар пољопривреде, нека изврше овај Указ
23 маја 1934 године
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар трговине и индустрије,
Јурај Деметровић, с. р.
Заступник Министра иностраних послова,
Министар пољопривреде,
Др. Драг. С. Којић, с. р.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ПРОЈЕКТА ЗАКОНА О ГРАДСКИМ ОПШТИНАМА

Закон о градским општинама има двојаки карактер: прво, да одстрани шаренило партикуларног законодавства, и градску самоуправу постави на јединствену основу, а друго, да постојеће градско законодавство модернизује и доведе у склад са приликама и потребама садашњице. Имајући у виду ове задатке, за подлогу рада није могао бити узет један од постојећих закона, већ је пројекат закона морао бити израђен из основа, с тим да је задржано, а евентуално и прерађено, све оно што се у појединим покрајинским прописима показало као добро. Искористићена су и искуства законодавства страних држава, где су то сродне прилике допуштале.

Да ће се градске општине уредити посебним законом, одлучено је већ у закону о општинама, тиме што су у § 136 побројане општине стављене ван важности овога закона. Питање је било једино, хоће ли се за градске општине, у осlonцу на закон о општинама као основни закон, донети само потребна одступања (допуњски закон), или ће се за њих израдити самосталан закон независан од закона о општинама (упоредни закон). У овом другом случају, једна трећина закона о општинама морала би се поновити са незнатним отступањима (сав одељак II о становништву општине, предизборни и изборни поступак као и одборски пословник, из одељка III, прописи о буџету о његовом извршавању из одељка VII и др), што би било противно доброј законској техници и економији. Ипак је решено, да градови добију самосталан потпуни за-

кон, независан од Закона о општинама — и то са чисто практичних разлога. Сматрало се да ће онима којима је непосредно намењен, т.ј. градском становништву, градским часницима и службеницима боље послужити самостални закон којим не упућује на друге прописе, који читаоца не излаже труду састављања текста, а власти не доводи у тешкоће и опасности аналогног примењивања, тамо где се цитиране одредбе не би могле применити дословце.

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА
ОДЕЛЕЊЕ ЗА САМОУПРАВУ IV
IV бр. 2019
4. јуна 1934 год.
Београд.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

У прилогу под .1/1 част ми је доставити Вам пројекат Закона о градским општинама заједно са његовим образложењем. У исто време част ми је у прилогу под .1/2 послати Вам Указ којим сам, на основу чл. 63 Устава, овлашћен да тај законски пројекат поднесем Народном претставништву на решење.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазич, с. р.

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра унутрашњих послова и по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу члана 63 Устава решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар унутрашњих послова да може поднети Народном претставништву на решење предлог закона о градским општинама.

Наш Министар унутрашњих послова нека изврши овај указ.

10. маја 1934 год.
у Београду

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар унутрашњих послова
Жив. А. Лазич, с. р.

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

У градске општине ушле су оне исте општине које су према закону о општинама постављене ван важности тога закона, т.ј. престоница (1), седишта банских управа, и то без обзира да ли су те општине вршиле општу управну власт првог степена или не (9), затим све остале градске општине које

су вршиле општу управну власт првог степена (30) и најзад градови и вароши са већим бројем становништва и изразитијим градским карактером (34) — свега 74.

Градови су побројани у самом закону; то има за последицу да се у будуће град може установити само законом. Промена градског карактера већ постојећих градова унатраг ка сеоском тешко се

може претпоставити. Ипак, ако би то наступило, о томе би имала да одлучује законодавна, а не управна власт. Но за прелазно доба од две године после ступања на снагу овога закона предвиђено је да поједини градови могу потпасти под закон о осталим општинама по њиховој жељи. У том случају није потребан закон, већ Краљев указ на предлог Министра унутрашњих послова. Ово се предвиђа специјално ради оних градова који до сада нису били под особеним режимом, и који ће моћи да одлучују о својој судбини, када се упознају са дужностима које би имали по овом закону. Због отежаног поступка код доношења закона за овакав случај се предвиђа краћи поступак као што је већ поменуто.

Као даља последица предњег принципа долази и пропис о промени градског подручја. Градско подручје не мења се тако брзо, зато није ни потребно да се његово мењање врши другачије него законом. Ипак, за прелазно доба од две године, да би се утврдило подручје града према његовом садашњем стварном опсегу као и догледном развоју, одлучивање о томе врши се Краљевим указом на предлог Министра унутрашњих послова.

Удруживање градских општина допуштено је само уз одобрење Министра унутрашњих послова, који општине може и раздужити. Ова институција има за циљ да онемогући такво удруживање које би имало за последицу изразито политички карактер, а које би штено утицало на рад градова.

II ЧЛАНОВИ И СТАНОВНИЦИ ГРАДА

Одредбе о стицању и губитку чланства градске општине идентичне су са онима из Закона о општинама. Нема разлога због којих би био статус градског становништва уређен другачије него у закону о општинама. Тенденција модерног законодавства иде затим да се створи општина становника, а не завичајника. Закон о општинама и овај пројекат предвиђају једну средину, према којој је стицање чланства у општини знатно олакшано. Уређењем овог питања на један начин за све општине диктира и добра законодавна техника као и разлози практичне примене оба закона.

Према томе, где је поред чланства градске општине постојала завичајност као посебна припадност градској општини по праву сиромаштва, она је укинута као непотребна; права која су била по покрајинским законима везана за ту институцију, као што је на пр. право на издржавање и помоћ у случају осиромашења, законом о градским општинама везана су за чланство градске општине. После пет година сталног настајења град не може одбити од пријема у чланство лице које има часна права, не налази се под судском истрагом или оптужбом због бесчастећих дела, а може издржавати себе и своју породицу. После десет година сталног настајења чланство града се стиче аутоматски по сили закона. Рок за стицање чланства на овај начин утврђен је на десет година, пошто постоје покрајински закони који уопште не знају за овакво стицање чланства, а под другима оно се стиче већ четворогодишњим настајењем.

III ОРГАНИЗАЦИЈА

Као и сеоска општина, град има одлучујућег и извршног органа

Одлучујући орган, градско веће, формиран је по начелу репрезентације из одређеног броја већника према броју становништва градске општине. С обзиром на одредбе §§ 22 и 58 законски број већника морао је бити утврђен тако да је дељив са девет. Две трећине већника бира се општим, једнаким, непосредним и јавним гласањем, а мандати се додељују појединим листама кандидата по начелу већине као и по закону о општинама (најјача листа добија две трећине свих расписаних већничких места), док се остатак већничких места дели на остале листе по познатом Донтовом систему (начело пропорције). Једну трећину већника поставља надзорна власт из реда лица посвећених у питања комуналне политике.

Пасивно изборно право једнако је за све већнике: активно изборно право, навршених тридесет година живота и настајење у граду од најмање пет година.

Мандат градског већника траје четири године, а у случају међувремених избора до првих наредних редовних избора.

За разлику од сеоске општине, у градско веће улазе и постављени чланови да би се одлучујући орган могао попунити са потребним стручним лицима и на тај начин боље оспособити за решавање поверених му задатака стручне природе. Услов настајења у граду од најмање пет година тражи се зато да би од градске управе искључила лица, која у градској заједници још нису асимилована, или нису асимилована у довољној мери. Мандат траје четири године у место три као у сеоској општини ради већих и дуготрајнијих радова, нарочито техничке природе, који су стављени у дужност градских општина.

Предизборни и изборни поступак, изборни жалбени поступак и изборне кривнице као и изборни кривични поступак, једнаки су и код сеоских општина, са разликом што су ти прописи за градске општине пуни, док су за сеоске општине оквирени.

Кандидатске листе потврђује суд, а жалбе на изборе решава Државни савет.

Градска егзекутива састоји се искључиво из председника градске општине, који произлази из непосредног избора бирача; он се истинито бира заједно са градским већем, али се ставља на чело листе као кандидат за претседника и стога нема својство већника; изабран је кандидат најјаче листе. Непосредни избор претседника од бирача у својен је и у закону о општинама. Осим тога, такв систем уобичајен је у великом делу наше државе и сматра се као ознака праве демократије, због тога што сами бирачи већ унапред одређују лице које ће водити самоуправне послове и давати иницијативу комуналном животу у граду. Али, ако се место претседника у току изборног периода упразни, да би се избегле поновне изборне трзавице, као и да не би дошло до разилажења између већа и претседника, ако би само он био биран, предвиђа се у пројекту, да ће у том случају, до истека изборног периода, веће бирати претседника из своје средине.

Осим претседника предвиђено је да град има и потпретседника. Његова је улога ограничена на заступање претседника у случају кад овај није на дужности, или ако је његово место упражњено, и то до избора новог претседника.

Одустало се од формирања једног колегијалног извршног органа поред председника градске општине, као што га има сеоска општина у општинској управи; у сеоским општинама егзекутива је организована колегијално, јер се у селу извршни послови могу оставити у рукама самих одборника, док у граду тежиште егзекутиве прелази на апарат стручно образованих чиновника.

Да би се градска егзекутива могла по потреби деконцентрисати и растеретити, предвиђена је могућност да се статутом установе окраји и управни одбори, као и да председник поједине послове из свога делокруга може поверити чиновницима који стоје на челу појединих управних грана. Окраји (котари, махале) су делови градског подручја са самосталним надлештвом под вођством градског чиновника — старешине окраја; ова надлештва врше егзекутивне послове месне природе под надзором и по упуствима председника општине. Управни одбори, састављени од градских већника, а евентуално и стручњака — невећника, решавају проучавају и спремају за одлучивање специјална питања градске егзекутиве привредне, културне и социјалне природе под надзором и упуствима председника градске општине. Оваква деконцентрација градске егзекутиве нарочито се показује нужном у великим градовима, где постоји потреба да се она врши у појединим крајевима града, тако да становници не морају ићи у централу и губити много времена. Осим тога врста послова често изискује вршење од стране стручних чиновника, или других стручњака, тако да се показује опортунијим да те послове не врши председник који често може бити лајик, већ градски чиновници који имају стручну спрему и који у том случају за свој рад тада сnose пуну одговорност.

IV ДЕЛОКРУГ ГРАДА

Поред самоуправних послова, град врши послове државне управе у обиму у коме их врши и сеоска општина, и то према постојећим законским прописима и на таквим прописима заснованим налозима државних власти. Али градовима су осим тога, за разлику од сеоских општина, поверени и послови од опште управне власти првог степена који су таксативно набројени у тач. 1-5 § 89. Ово су послови за које се сматрало да их град као локална власт може успешније вршити и са мањим трошковима од државне управне власти, пошто она већ располаже потребним стручним апаратом и појединим установама за вршење сличних послова из самоуправног делокруга. У пројекту се није ишло до краја да се градовима повери вршење свих послова опште управе које у срезу врши средњи начелник, а које су до сада у неким крајевима вршили градови са правом опште управне власти првог степена, једно стога, што структура становништва појединих градова то не дозвољава, а друго, што би градови били материјално знатно оптерећени на штету извршавања њихових комуналних задатака. Осим тога опште управне послове моћи ће се мање материјалних жртава обављати државне управне власти, које већ постоје у граду и које располажу за то стручним апаратом, у ком случају ће се избећи издржавање два истоветна апарата код државних управних власти и код града. Али и ови послови који су законом поверени граду, могу се

од њега одзети и поверити државним управним властима одлуком Министра унутрашњих послова у сагласности са ресорним министрима, ако би се показало да их град не врши како треба, или да за њега претстављају јаче материјално оптерећење. Нарочито то важи за градове који до сада те послове уопште нису вршили и који не располажу организацијом за вршење те службе. За оне пак градове, где се покаже да ће ови послови моћи бити отпављани без оптерећења града створена је могућност да се, осим набројаних послова у § 89, на градове могу пренети и други послови опште управе. То преношење може обухватити само оне послове за које се покаже да ће их град моћи обављати без многог материјалног оптерећивања, а у складу са циљевима целокупне државне управе.

Град врши месну полицију уколико је не врши државна месна полицијска власт која је установљена у дотичном граду.

За градске апстрактно-генералне прописе (статуте, уредбе, правилнике), није потребно одобрење надзорне власти као за статуте, уредбе и правилнике сеоских општина, већ надзорна власт има само право да цени њихову законитост и то у року од два месеца. После истека тога рока уредба је извршна, ако је надзорна власт није задржала од извршења. Коначно одлучује Државни савет, и то опет у преклузивном року од два месеца. Изрично је одређено да се за апстрактно генералне прописе који имају утицаја на градске финансије има претходно прибавити пристанак Министра финансија. Изузетак од овога чине организаторни статuti и пословник градског већа, који подлеже одобрењу Министра унутрашњих послова.

V НАДЛЕЖНОСТ ГРАДСКИХ ОРГАНА

Градско веће одлучује о свему, што није изречно дато у надлежност градској егзекутиви. Замашније одлуке по предметима градског газдинства задржане су за одобрење виших власти. За разлику од сеоских општина, град може самостално отуђити непокретно имање, ако вредност која је у питању не прелази 50.000, односно у градовима Београду и Загребу 100.000 динара.

Одрђени послови одлучивања из надлежности градског већа могу се статутом пренети на сталне градске одборе, с тим да се одлуке тих одбора сматрају као одлуке већа. Циљ овога је растерећење градског већа од мање важних послова.

Председник градске општине је председник града у свима његовим односима и пословима. Он је извршни орган градског већа и целе градске администрације. Одлуке градског већа за које држи да су у противности са законом, овлашћен је задржати од извршења и спровести их надзорној власти (апсолутни вето), а може обуставити и извршење одлука које би биле противне интересима града, с тим да их има поново изнети пред веће (суспензивни вето).

Изузетно, председник градске општине може предузети мере које спадају у надлежност већа; у слову да се од већа не може добити одлука у времену у коме би то било потребно, а од одлагања одлуке претила би штета или непосредна опасност. У таквом случају он може чинити и издатке за које иначе не би био овлашћен, но уз претходну сагласност надзорне власти. Код сеоских општина ово је право дато општинској управи.

VI ГРАДСКИ СЛУЖБЕНИЦИ

Пројекат доноси само начелне одредбе о градским службеницима. Подробности остављене су непосредно градском статусу, док је код сеоских општина општински службенички стаут могао бити донет тек у оквиру бановинске уредбе, која је за целу бановину установила једнообразне основне одредбе.

Службен односи градских службеника у велико су приближени онима државних службеника, тиме што се за правне и стручне референте тражи најмање толика школска и стручна спрема, колика се тражи и за државне службенике одговарајуће струке и положаја, затим што се не да да њихове припадности и пензије буду веће од оних државних службеника, и најзад, што је за неке основне прописе о службеним односима државних службеника одређено да се сходно примењују и на градске службенике. Према томе, остаје за службенички статут који сваки град мора донети да систематизује места градских службеника, одреди њихов број, звања, квалификације уколико нису обавезно прописане законом, плате и пензије, као и да утврди са којим местом је везано право на пензију и др.

За дисциплинске преступе установљена су два дисциплинска суда: један код града, а други код банске управе, аналогно Закону о општинама. Разлика се састоји само у броју чланова суда. И један и други суд образовани су тако да би се обезбедила контрола за правилно вршење службе од стране градских службеника, као и да би се службеници заштитили, пошто се са оваквим саставом суда гарантује његова објективност.

Личне пензије исплаћује непосредно град, а за породичне пензије Министар унутрашњих послова у сагласности са Министром финансија установиће фонд, било један било више њих, а уједно донети и одредбе о управи и руковању фондом, о правима и дужностима градских службеника и општина према фонду, о његовим приходима, начину убирања прихода и исплаћивања пензија, као и о ликвидацији постојећих таквих фондова.

VII ГРАДСКЕ ФИНАНСИЈЕ

У суштини финансијско газдовање у градској општини исто је што и у сеоској. И овде важи начело неокрњеног чувања непокретних добара и основних капитала, искључивост буџета као базе за газдовање и његова спецификованост, контрола извршавања буџета и материјална одговорност за противпрописно трошење кредита; у заводима градска општина дела по дужности, у оквиру обавезних издатака који су јој поверени, док оснивање и вођење привредних предузећа не спада у обавезне задатке градске општине, али се фаворизује, ако служи јавном интересу и не слаби приватну привреду.

Питање како ће градска општина поред државе, разних комора и т. д. моћи да подмирује своје финансијске потребе морало је бити решено тако да се што мање слабе извори државних прихода. Стога међу градским јавним дажбинама и нису поменути самостални непосредни порези, који се према неким покрајинским прописима о градским општинама јављају у виду пореза од пораста

вредности зграда, укупног дохотка и т. сл. Ти порези и нису подесни за градску општину, пошто су режијски трошкови код њих несразмерно виши. У осталом питање самоуправних дажбина у ширем опсегу решиће се посебним законом градској општини остају: прирез на државни непосредни порез, градски посредни порези, у првом реду трошарина, и таксе. Да се пореска снага не би преоптеретила, за увођење нових градских дажбина, као и за повећање постојећих, тражи се одобрење Министра финансија.

Поступак око састављања, доношења и одобравања буџета уређен је тако, да ће град пола месеца пре почетка буџетске године моћи имати одобрен буџет, ако не пропусти рокове који су одређени за поједине радње. Газдовање по дванаестинама, ако нема одобреног буџета, може се вршити само по одобрењу Министра финансија, и то на основу старог буџета, а са отступањима којима се води рачуна о неодложним обавезама, започетим инвестиционим радовима као и о расходима који се по својој природи не могу вршити по дванаестинама.

Пошто је буџет одобрен по партијама, то преношење кредита из једне позиције у другу исте партије може одобрвати градско веће, док се за преношење кредита из једне партије у другу, као и за накнадне и ванредне кредите тражи одобрење оне власти која је буџет одобрила, т.ј. Министра финансија.

Државни надзор над градским заводима и привредним предузећима уређен је тако да државна власт код завода не обраћа пажњу на оснивање, осим ако би то било законом изречно одређено; ту она води рачуна једино о накнади за употребу завода, т. ј. о такси. Насупрот томе, код привредних предузећа која не смеју ометати град у вршењу њених јавноправних задатака, државна власт одобрава оснивање и правила, а одређивање цене која се тражи за произведено добро или учињену услугу оставља граду. Монополизовање градских обрта дозвољено је само у интересу јавног реда и народног здравља, и то за градску клиницу, водовод, канализацију и одвод смећа и фекалија. Обавезну употребу одобрава Министар унутрашњих послова.

Ради подробнијег регулисања финансијских одредаба, изузимајући оне о саставу буџета, Министар финансија ће издати општа упуства; градска правила донета у оквиру тих упустава одобрава Министар финансија у споразуму са Министром унутрашњих послова. Упуства за састав буџета издаје сам Министар финансија.

VIII НАДЗОР ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

Као самоуправне јединице вишег реда, са већим потребама, замашнијим задатцима и јачом економском снагом, градови су потчињени бану, а Београд и Панчево Министру унутрашњих послова. Надзор над градовима као такви усредсређен је у органима унутрашње управе, јер се ефикасан надзор може водити само са једног места. Од тога су изузете надзорне радње стручне природе које врше ресорни Министри, на пр. одобравање буџета.

Као мере надзора предвиђене су: преглед рада градских органа, присуствовање претставника

надзорне власти седницама већа, обавезно достављање записника седница већа надзорној власти, која ће задржати од извршења одлуке већа, које би биле противне постојећим законима и законитим наредбама власти, којима се прекорачује делокруг града или које би биле штетне по важне опште државне интересе, принуђавање градске општине на дужни рад и др. Министар унутрашњих послова може, даље разрешити дужности претседника, потпретседника или веће, ако они пропусти да врше своје дужности, или због решења или изјава које су штетне по важне опште државне интересе. До увођења у дужност новог већа надзорна власт ће за вршење текућих послова поставити привременог органа у лицу једног од старијих по рангу правних референата града. Овде је учињено одступање од Закона о општинама, према коме се у таквом случају поставља привремена управа, ради тога што су у послове града упућенији градски чиновници који их и иначе врше у име претседника самостално и што градови врше и послове опште управе. И када их они врше поред претседника, онда нема разлога доводити на управу поред њих нека друга лица за један кратак период до новог избора.

Против незаконитих надзорних мера град као самоуправа ужива заштиту административних судова, уколико ова специјалним уређењем није изречно искључена. У §§ 134 и 138 Државни савет одлучује у својству управне жалбене инстанције, а у § 136 он одлучује чак и непосредно чиме је његова функција као суда конзумирана. Изречно је искључена тужба на административни суд у § 139, т.ј. код задржавања од извршења решења или изјава штетних по важне опште државне интересе као и код разрешавања већа због таквих решења или изјава, пошто оцену тих интереса може вршити само Влада.

Битно друкчије природе је државни надзор над пословима који су градској општини наложени од државе. По тим пословима градска општина заузима положај органа државне управе, па као таква улази у исти однос према надређеној власти као и ма који потчињени државни орган. Мере надзора исте су што их државна власт примењује и на своје подређене органе, као што су бар у начелу иста и средства за принудно извршење издатог службеног наређења.

IX ПРАВНА СРЕДСТВА

Као и код сеоске општине, против одлука претседника градске општине по пословима самоуправне природе, прво је предвиђен приговор-апел на веће као градски одлучујући орган; овај може одлуку претседника градске општине преиначити или поништити. Тек против одлуке већа има места жалби бану, односно ресорном министру.

По пословима државним жалба иде право бану, односно ресорном министру.

X ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА

Први ће се избори извршити у дане које одреди Министар унутрашњих послова.

Док се не изаберу прва већа, стари органи врше дужност, а и одређују се по досадашњим прописима.

Послови опште управне власти првог степена које су вршили затечени аутономни градови, у колико нису овим пројектом задржани код града пренеће се у року од шест месеци на среске начелнике чије је седиште у дотичном граду, а за градове Бакар, Сремске Карловце и Суботицу, у којима среског начелника нема, на начелнике срезова сушачког, старопазовског, односно бачкопаланачког.

Затечени посебни делови града са карактером правног лица и посебном имовином престају постојати; њихова имовина улази у градску имовину.

Права затечених градских службеника и пензионера рачунајући овамо и активне и пензионисане градске начелнике где су они градски чиновници, подвргнуће се ревизији и о њима донети нова одлука, ако су она призната у противности са прописима који су важили у време тога признавања, или ако су та права већа од оних која уживају државних службеници одн. пензионери одговарајућих струка и положаја. Ове одлуке ће у првом степену донети претседник градске општине, а расматраће их без обзира на постојање жалбе, надзорна власт. Редуциране принадлежности и пензије теку од првог дана у наредном месецу по истеку два месеца од дана ступања на снагу закона о градским општинама. Сви градски службеници које овај закон затече у служби стављају се на расположење док се о њима не донесе одлука о даљем останку у служби. Ове одлуке ће се донети најдаље за шест месеци после извршених првих избора претседника и градских већа. Том приликом градски службеник може бити уклоњен из градске службе, кад то захтева надзорна власт са важних државних интереса.

Закон ступа на снагу тридесетог дана по његовом обнародовању.

ПРОЈЕКАТ ЗАКОНА О ГРАДСКИМ ОПШТИНАМА

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

§ 1

Градске општине — градови — су самоуправна тела, и правна лица по јавном и приватном праву.

§ 2

Под овај закон спадају градови: Бакар, Бања Лука, Бела Црква, Београд, Битољ, Бихаћ, Бјеловар, Брод на Сави, Ваљево, Вараждин, Велика Кикинда, Велики Бечкерек, Винковци, Вировитица, Врање, Вршац, Вуковар, Дубровник, Загреб, Зајечар, Јагодина, Карловац, Копривница, Котор, Крагујевац, Крижевци, Крушевац, Куманово, Лесковац, Ливно, Љубљана, Марибор, Мостар, Ниш, Нова Градишка, Нови Сад, Осијек, Панчево, Петриња, Пећ, Пирот, Подгорица, Пожаревац, Призрен, Приштина, Птуј, Рума, Сарајево, Сента, Сењ, Сисак, Скопље, Славонска Пожега, Смедерево, Сомбор, Сплит, Сремска Митровица, Сремски Карловци, Стара Кањижа, Стари Град на Хвару, Суботица, Сушак, Тетово, Травник, Тузла, Ужице, Хвар, Херцеговци, Цеље, Цетиње, Чаковец, Чачак, Шабац и Шибеник.

§ 3

Градови су, по простору на који се распро-

стире њихова власт, непрекидне — природне и економске — јединице.

Границе свакога града морају бити погодним знацима видно обележене у природи.

§ 4

Решавање спорова о границама између града и које суседне општине спада у надлежност бана.

Решавање таквих спорова између градова Београда и Панчева, или између којег од тих градова и које суседне општине, спада у надлежност Министра унутрашњих послова.

§ 5

О поправкама границе између градске и које суседне општине решава Министар унутрашњих послова на захтев које од интересованих општина, а по саслушању интересованог градског већа и општинског одбора.

Пре решења позива се заинтересоване општине да се међусобно споразумеју.

§ 6

Припајање које суседне општине или једног дела њеног града, разгруписавање градске општине или одвајање појединих делова града, врши се законодавним путем.

Кад се градској општини припаја друга општина, односно делови подручја које општине, важиће — у недостатку посебне одребе донесене законодавним путем — и за припојене делове одредбе које буде донело градско веће или, у прелазно доба, које буде донела надзорна власт о просторном важењу постојећих прописа (статута, уредаба, правилника и др.). На припојеном подручју финансијске одредбе остају на снази до нове буџетске године.

§ 7

При променама по § 6, ако се поједина места која долазе у питање у погледу права и обавеза као и расподеле општинских службеника не могу споразумети у року од три месеца, спор ће се предати на решење, најдаље у року од месец дана, изабраном суду који образује надзорна власт. У изабрани суд бирају по два претставника интересоване стране, а ако се судије у погледу претседника не сложе, њега ће одредити надзорна власт. Општински службеници дужни су према споразуму општина, односно одлуци изабраног суда, преузети службу, ако одговара њиховом дотадашњем положају.

§ 8

Удруживање више градова или града и других општина за подмирење појединих потреба које се могу задовољити само заједничким радом или заједничким материјалним средствима одобрава Министар унутрашњих послова. О раздужењу одлучују општине, а и Министар унутрашњих послова може одлучити.

§ 9

Промене имена града врши се законом.

§ 10

Сваки град мора употребљавати печат на коме ће у средини бити државни грб, а унаоколо име града.

II ЧЛАНОВИ И СТАНОВНИЦИ ГРАДА

§ 11

Члан града може бити само држављанин Краљевине Југославије.

Завичајност је исто што и чланство једне општине.

Чланство једног града губи се само кад се стекне чланство друге општине, или губитком држављанства.

§ 12

По закону жена добија чланство мужа, малолетна брачна деца оца, ванбрачна малолетна деца мајке, малолетна позаконљена деца оца од дана рођења, а усвојена малолетна деца усвојитеља; наводчад стичу чланство у општини у којој су нађена.

Државни службеници и јавни самоуправни службеници, као и свештеници, по закону су чланови општине у којој је њихово стално службено седиште, осим ако у року од три месеца од дана одлуке о промени службеног седишта изјаве да задржавају старо чланство. За службенице удате важи први став.

Законито разведена жена задржава чланство у општини којој је припадала у тренутку развода брака; ако је брак поништен, враћа се у чланство општине којој је припадала пре удаје, а задржава чланство добивено по мужу, ако у року од три месеца од дана поништаја брака изјави да то жели.

§ 13

За пријем у чланство потребно је:

- 1) да молилац ужива частна права;
- 2) да се не налази под судском истрагом или оптужбом за дела која повлаче губитак частних права;
- 3) да може издржавати себе и своју породицу.

Одлуку о пријему доноси градско веће, које пријем не може одбити ако су испуњени предњи услови и ако је молилац најмање пет година стално настањен у тој општини.

Општина о одлуци о пријему у чланство извештава ону општину којој је молилац дотле припадао.

Ако је неко лице стално настањено најмање десет година у једној општини, а она не може противу њега с погледом на то време ставити приговор наведен под тачком 1 овог параграфа, нити може против њега ставити приговор из тачке 2 овог параграфа, по закону је стекло чланство ове општине и изгубло у општини у којој га је до тада уживало, осим ако изјави да задржава досадашње чланство и докаже да надлежна општина на то пристаје.

Нико не може бити избрисан из списка чланова једне општине док не буде унесен у списак чланова друге општине.

§ 14

Спорове о чланству једног лица између града и које друге општине решава бан; а између градова Београда и Панчева или којег од ових градова и које друге општине решава Министар унутрашњих послова.

§ 15

Лицу за које се не може утврдити којој општини као члан припада одредиће се чланство оне општине у којој је рођено. Ако се ова не може утврдити, онда оне општине у којој је последњих пет година било најдуже настањено, а ако се не може и ово утврдити, онда оне општине у којој се налази, све догле док се не утврди његово право чланство.

§ 16

Лица која буду примљена у држављанство, ако нису уз молбу поднела обећање једне општине да ће их примити у чланство, чланови су у првом реду оне општине у којој су рођена, у другом реду у којој су стално настањена, и најзад оне општине у којој се желе стално настанити, што ће се у решењу о пријему у држављанство означити.

§ 17

Град може изабрати за свог почасног члана лице заслужно за земљу и град.

§ 18

Чланови општине који осиромаше, а не могу привређивати, и ако немају кога ко би их по закону био дужан издржавати и помоћи, односно уколико немају права на помоћ по ком другом закону, или не уживају то са које друге стране, имају права на издржавање, односно на помоћ од градске општине, односно из средстава добротворних установа којима општина рукује. За децу до 14 година ова помоћ се односи и на њихово телесно и духовно подизање.

Општине не смеју ни члановима других општина ускратити најпотребнију помоћ, ако падну у беду, али имају о томе одмах извести надлежну општину. Општини припада право на накнаду дане помоћи управним путем.

§ 19

Становници општине, иако нису чланови, имају права на становање у општини уколико то није важећим прописима друкчије одређено, као и право уживања општинских добара и установа опредељених за јавну употребу, а тако исто имају и све дужности у подношењу општинских тежета.

§ 20

Свака је општина дужна водити списак свога становништва, а одвојено списак својих чланова, и издавати о томе, на захтев, јавне исправе.

§ 21

Органи градске општине су градско веће и претседник градске општине.

§ 22

Градско веће састоји се:

- 1) у градовима до 10000 становника из 27 већника;
- 2) у градовима од 10000 до 20000 становника из 36 већника;
- 3) у градовима од 20000 до 40000 становника из 45 већника;
- 4) у градовима од 40000 до 100000 становника из 54 већника и
- 5) у градовима од 100000 становника или више из 72 већника.

§ 23

Претседник и две трећине градских већника бирају се општим, једнаким, непосредним и јавним гласањем.

Бирачку способност имају сви становници који су уведени у бирачки списак градске општине према Закону о бирачким списковима.

Једну трећину градских већника поставља бан, а за градове Београд и Панчево Министар унутрашњих послова, из реда лица посвећених у комуналне политике.

§ 24

За претседника и градског већника може бити изабран, односно за већника постављен, онај члан градске општине који има бирачко право по Закону о бирачким списковима, који је навршио тридесет година и који је најмање пет година настањен у граду, а није искључен од избора.

Услов петогодишњег настањења не важи за државне и самоуправне чиновнике.

§ 25

Не могу бити претседник и већници:

- 1) градски службеници док су у активној служби;
- 2) чиновници оних власти који над градском општином воде непосредан надзор;
- 3) они који су са градском општином у парници док се парница не сврши;
- 4) општински набављачи, предузимачи општинских радова и закупци општинских добара и прихода;
- 5) они који имају о управи градске имовине или о управи којег градског завода, или о повереном им од града каквом послу рачун положити, док то не учине;
- 6) они који се без оправданог разлога нису примили претседничке или већничке дужности приликом последњих избора;
- 7) они који стално уживају издржавање или потпору из општинских или других јавних средстава осим државних;
- 8) они који не знају службени језик.

Они који су у сродству по крви до четвртог или по браку до другог степена закључно са претседником не могу бити већници.

§ 26

Мандат претседника и градског већника траје четири године, односно у случају међувремених избора до првих редовних избора.

§ 27

Редовне изборе за претседнике и градске већнике наређује Министар унутрашњих послова.

На пет дана пред редовне изборе не може никаква власт позивати бираче ни на какве скупове, као: заједнички рад или кулук, или на војничке смотре или вежбе, осим случајева преке опасности; тако исто не може позивати ни поједине бираче, осим у случајевима неодложне потребе или у случајевима ислеђивања злочина или преступа ма које врсте. Ако су бирачи били раније позвани или испуљени, мораће се распустити на три дана пре избора.

§ 28

Избор се врши у згради или зградама које за

то градско веће одреди; гласање се не може вршити у богомољама.

Гласање се врши по бирачким списковима на онолико места колико тих спискова има.

Дан избора, место где ће се гласати и зграде у којима ће се гласати претседник градске општине ће обзнанити најмање тридесет дана пре дана одређеног за избор; у тај рок не рачуна се дан огласа и дан избора.

§ 29

Свака зграда у којој се гласа, ако није довољно сама пространа, мора имати ограђено двориште које се може затворити.

§ 30

За свако место где се гласа биће образован бирачки одбор који се састоји од једног писменог бирача дотичног града кога одређује надзорна власт најмање на пет дана пре избора и два градска већника које градско веће бира у истом року. За сваког члана бирачког одбора једновремено се одређује и заменик.

Одређени писмени бирач претседник је бирачког одбора. Он не може бити и кандидат.

Члановима бирачког одбора и њиховим заменицима мора претседник градске општине саопштити избор одмах, а најдаље у року од 24 сата по извршеном избору. Исто тако ће учинити надзорна власт у погледу одређеног писменог бирача за претседника бирачког одбора, коме се тада уручује и акт о постављењу.

Ако би који члан бирачког одбора био спречен да дође на избор, њега ће заступати одређени заменик.

Кад се попуњавањем бирачких одбора исцрпи укупан број градских већника, градско веће допуниће тај број бирачима који имају услове за градског већника.

§ 31

У градовима где се гласа на више места постоји и главни бирачки одбор, који се састоји из свих претседника појединих бирачких одбора и једног градског већника, или његовог заменика, које бира градско веће када и чланове осталих бирачких одбора.

Претседник је главног бирачког одбора онај од претседника бирачких одбора који је по годинама најстарији.

§ 32

Ако се ко од одређених чланова бирачког одбора не би могао из оправданих разлога примити ове дужности, он ће о томе обавестити претседника градске општине, односно постављени претседници надзорну власт, и то у року од 24 сата, који ће ценити разлоге и у случају потребе одредити друго лице.

§ 33

Бирачки одбори одлучују већином гласова. У случају равне поделе гласова, сматра се да је усвојено оно за шта је гласао претседник.

Претставници кандидатских листа имају право присуствовати раду бирачког као и главног бирачког одбора за све време избора и стављати приредбе које се на захтев уносе у записник.

§ 34

Бирачи могу гласати сваки само једанпут, само лично, само на гласачком месту своје општине и амо за једну од утврђених кандидатских листа.

Претседник и чланови бирачког одбора гласаће на оном гласачком месту где су одређени, ако су уведени у бирачки списак града.

§ 35

Избор ће се вршити по кандидатским листама које морају садржати онолико кандидата и већничких заменика за колико је избор расписан.

§ 36

Кандидатска листа садржи: породично и рођење име, занимање и стан кандидата и заменика; датум и место издања и потписе предлагача.

Предлагача мора бити у градовима до 30.000 становника најмање 100, а у осталим градовима 200; предлагачи морају бити уведени у бирачки списак града.

Писмени предлагачи потписују листу сами, а неписмене потписаће други по њиховом овлашћењу, што ће се на самој листи назначити. Но ни у ком случају једно лице не може потписати више од десет неписмених предлагача.

Кандидатска листа може имати свога претставника или заменика у бирачком одбору. То ће се назначити на кандидатској листи испод имена кандидата. У градовима где се гласа на више места претставник и заменик може се одредити за свако место.

Образац кандидатских листа прописује Министарство унутрашњих послова.

§ 37

Кандидатска листа предаје се у два оригинална примерка надлежном среском суду на потврду непосредно или преко претседника градске општине најдаље до осмог дана пре избора.

У случају да је листа предана претседнику градске општине, он је мора послати суду на поступак у року од 24 сата. Листе предају два писмена предлагача чије се изјаве стављају у записник.

Уз оригиналне листе предаје се писмен пристанак кандидата за претседника, већнике и већничке заменике и по један примерак кандидатске листе за свако гласачко место без имена предлагача.

Надлежни суд, у року од 48 сати од пријема, прегледа листу, и, пошто се увери да је она прописно састављена, потврђује је. У противном је одбацује, о чему подносиоце извештава решењем.

Од потврђене листе суд један примерак задржава за своју архиву, један предаје подносиоцима, а оне без имена предлагача шаље претседнику градске општине да их преда бирачким одборима.

Решење суда о одбијању и потврди кандидатских листа је коначно.

§ 38

Кандидатска листа може се упутити суду поштом препоручено. Дан предаје пошти сматра се као дан предаје суду.

§ 39

Кандидатске листе потврђене од стране суда не могу се више исправљати и мењати, осим слу-

чаја да који кандидат умре или изгуби услове предвиђене законом. На место оваквог кандидата може се уписати друго лице, ако овако измењену листу потпишу половина предлагача који су ранију листу потписали. Измена у овим случајевима може бити само до трећег дана пре избора. Овако измењена листа предаје се понова суду на потврду по прописима овог закона. Суд са овако измењеним кандидатским листама у свему поступа по одредбама § 37.

За време судског одмора дежурни судија врши послове које иначе врши суд у погледу избора.

§ 40

На дан избора сви чланови бирачког одбора или њихови заменици састаће се у згради, по гласачким местима где ће бити гласање, у шест сати пре подне и ту ће примити на реверс од председника градске општине бирачки списак, свеске за уписивање гласача за сваку кандидатску листу, књигу за вођење записника, кандидатске листе, општински печат и остало што треба.

Све кандидатске листе прилепиће бирачки одбор на видно место у соби у којој се врши гласање.

§ 41

Кад бирачки одбор све ове уради, и прими све што му је за гласање потребно, као и потребан број писара и помагача које му упуту председник градске општине, он ће о свему томе направити записник у коме ће нарочито означити све примљене кандидатске листе, и који ће потписати сви чланови бирачког одбора, а затим почети примати бираче.

§ 42

За све време гласања мора заседавати за бирачким столом председник бирачког одбора или његов заменик и најмање још један члан бирачког одбора.

§ 43

О одржању реда за време гласања стара се председник бирачког одбора. У случају потребе председник је овлашћен да тражи помоћ од општинске или државне власти, и она је дужна одавати се његовом позиву.

§ 44

Нико не сме ступити на биралиште под оружјем или са оруђом употребљивим за бој, осим случаја кад председник бирачког одбора позове оружану помоћ ради држања реда на биралишту.

Ни службеници државни или самоуправни који по службеној дужности носе оружје не могу ступити на биралиште под оружјем ради употребе свог бирачког права.

§ 45

У собу где се гласа пуштаће се гласачи редом по један или више, но никако више од пет одједанпут.

§ 46

Сваки бирач кад уђе у гласачку собу мора пре гласања казати гласно да чују сви чланови бирачког одбора своје породично и рођено име и занимање, а у местима где има више гласачких места, и свој стан. Председник бирачког одбора, пошто се увери да је бирач у бирачки списак уведен, ако га нико у бирачком одбору не познаје,

упитаће га је ли он баш то лице под чијем се именом пријавио да гласа, и напоменуће му законске последице од тога, ако на туђе име буде гласао.

Кад бирач потврди да је он то лице под чијем се именом јавио да гласа, онда ће се о том непознатом бирачу саставити записник у коме ће се записати лични опис његов као и улица — број његовог стана. Претседник има право наредити да се такав непознати бирач одмах и фотографише. Ако такав непознати бирач не поднесе на захтев одбора доказе о свом идентитету који би по оцени одбора били довољни за утврђивање његове идентичности, онда одбор тога бирача неће пустити да гласа.

Ако се догоди да се о неком бирачу породи сумња у бирачком одбору у погледу његовог идентитета, бирачки ће одбор решити хоће ли се такав бирач пустити да гласа.

Претседник бирачког одбора показаће сваком бирачу све кандидатске листе по именима њихових носилаца, и питати га за коју листу гласа. Не учини ли се све ово, сваки члан одбора има право да ово примети, а кад се гласање сврши да у записник убележи као протест против неправилног одборовог поступка.

Бирач гласа за листу јавно именујући носиоца кандидатске листе за коју гласа. Његово ће се име уписати у свеску у коју се уписују гласачи за ту кандидатску листу.

Бирач који због какве тешке летесне мане не би могао гласати на начин како је то у овом члану речено има право пред бирачки одбор привести пуномоћника који ће место њега дати глас. О овоме ће бирачки одбор донети одлуку и ставити је у записник.

§ 47

Чим је који бирач гласао, дужан је уклонити се са биралишта. За биралиште сматра се зграда у којој се гласа и њено двориште.

§ 48

Бирачки одбор не може никоме ускратити да гласа који је уписан у бирачки списак. Ако одбор или поједини члан одбора има шта да примети, ставиће се то у записник.

Ако се који гласач пријави да гласа, а на његово име је неко већ гласао, онда ће председник бирачког одбора, пошто поступи по првом ставу § 46 и увери се несумњиво о идентичности и упису у бирачки списак, таквог бирача пустити да гласа, а у списку где је друго лице под његовим именом уведено назначиће се да тај глас не важи. Ово ће се унети и у изборни записник.

§ 49

Никаква власт не може ни у ком случају узети бирача на одговор за глас који је дао на избору.

§ 50

Гласање траје непрекидно од 7 до 18 сати. Само у случају нереда а по престанку одборске већине, може се избор прекинути за време док се ред не поврати. Повод нереда и време за које је избор морао бити прекинут забележиће се у записник.

У 18 сати затвара се двориште или зграда, ако дворишта нема, и нико се више неће пустити унутра, али ће се продужити и даље примање гласова

од оних бирача који се затеку у дворишту или згради све док они сви не гласају, па ма докле то трајало. Ако је гласање због нереди морало бити прекинуто дуже од једног сата, за толико ће се доцније од 18 сати престати са пуштањем бирача на биралиште.

§ 51

За све време гласања водиће се записник о свему што се деси и што ма који од чланова бирачког одбора нађе за вредно да се забележи. Сви чланови одбора потписују записник.

Сваки члан одбора може одвајати мишљење и стављати своје примедбе.

§ 52

Точење или давање ма на какав начин алкохолних пића забрањено је на дан избора. Ову ће забрану општина обнародовати.

§ 53

Кад се сврши гласање забележиће се у записник у које је доба гласање закључено, као и све остало што се односи на ток избора а раније није забележено. Сви чланови бирачког одбора потписаће се, а сваки од њих има право одвојити мишљење и ставити примедбе.

§ 54

После овога приступиће се пребројавању гласова датих за поједине кандидатске листе, и на крају сваког списка кандидатске листе забележиће се словима колико је бирача гласало за дотичну кандидатску листу, па ће испод тога потписати сви чланови бирачког одбора. Потом се у записник уноси број гласова датих за сваку кандидатску листу као и укупан број гласача. Кад се и ово сврши записник ће се закључити и сваки табак потписаће сви чланови бирачког одбора, а поред тога ставиће се и општински печат. Одвојена мишљења и примедбе о раду одбора и овде су допуштене.

§ 55

У градовима који имају више гласачких места бирачки одбори по гласачким местима, пошто на показани начин изврше пребројавање гласова и саставе записник и потпишу га, одмах сва акта стављају у један завој, па га претседник бирачког одбора одмах носи и предаје претседнику главног бирачког одбора на реверс.

§ 56

Бирачки ће одбор, односно главни бирачки одбор, одмах по свршеном послу донети решење о изабраним и још истога дана резултат избора објавити писмено на градском дому.

Једно своје решење са свима изборним актима одбор ће предати претседнику градске општине, који ће му о томе издати реверс, а друго ће решење послати надзорној власти.

§ 57

Уколико друкчије није одређено, одредбе о раду бирачких одбора важе и за рад главног бирачког одбора.

§ 58

Ако је било више кандидатских листа, за већнике су изабрани две трећине кандидата са оне

листе која је добила највећи број гласова. Ако две најјаче кандидатске листе добију једнаки број гласова, избор ће се поновити у другу наредну недељу, што ће претседник градске општине објавити чим га о томе обавести бирачки, односно главни бирачки одбор.

Остатак већничких места поделиће се кандидатима на овај начин: број гласова сваке од осталих кандидатских листа дели се са 1, са 2, са 3 и тако редом, па се са листа чији су највећи количници узима редом до потребног броја по један већник.

На случај да два кандидата са једнаким количницима не могу да уђу у веће, коцка ће одлучити који ће од њих ући.

§ 59

На упражњена места изабраних већника долазе по реду кандидати већника, односно кандидати заменика са исте листе.

Ако се после које исцрпене листе упражни више од једне трећине законског броја места већника који се попуњава избором па се упражњена места не могу попуњити, извршиће се за та места избор у року од два месеца. У том случају број кандидата на листи и њихових заменика биће раван броју упражњених места.

Ако се законски број места већника који се попуњава избором смањи на једну половину, врши се нов избор у целости.

Дан избора одређује бан, односно у Београду и Панчеву Министар унутрашњих послова.

§ 60

Ако на дан избора због нереди или из буди каквих узрока не буде извршено гласање на једном или више гласачких места, бирачки ће одбор одмах наредити да се на свим тим местима изврши гласање у идућу недељу. На овом гласању поступаће се у свему онако као и при првом гласању. Да ће се накнадно гласати претседник градске општине објавиће у општини истога дана када му то јави бирачки одбор.

§ 61

Против неправилности избора има сваки уписани бирач право жалбе Државном савету у року од осам дана рачунајући од дана избора.

Жалба се предаје претседнику градске општине који је дужан послати је на решење Државном савету са односним актима у року од два дана по истеку рока за подношење жалби. Жалилац може препис жалбе послати и непосредно Државном савету, који ће га сматрати оригиналом ако општина у законском року не пошаље оригинал.

Дан предаје жалбе пошти препоручено рачуна се као дан када је жалба предана општини, односно Државном савету.

О жалбама решава се по одељењима и мора се донети одлука у року од месец дана по пријему акта.

Ако се поништи избор због неправилног поступка бирачког одбора, има се најдаље у року од месец дана од дана пријема одлуке извршити нови избор. У овом случају поставља се нов бирачки одбор по прописима овога закона, а кандидатске листе остају исте које и за избор који је био поништен.

Ако се поништи избор због других неправилности има се извршити нови избор у року од два месеца са обновом целог предизборног поступка.

Дан избора одређује бан, односно у Београду и Панчеву Министар унутрашњих послова.

Ако Државни савет нађе да је неправилно само утврђење резултата избора, сам ће правилно утврдити тај резултат.

§ 62

У погледу кривица код општинских избора и кривичног поступка имају се сходно применити законски прописи о избору народних посланика.

Новчане казне, изречене у изборним кривицама, изричу се у корист општине.

§ 63

До увођења у дужност новог претседника и већа, стари претседник и веће врше дужност.

§ 64

Претседник и градски већници уводе се у дужност чим избор постане извршан.

§ 65

Прву седницу по извршности избора сазива дотадашњи претседник градске општине. Ако он то не учини у року од пет дана, то ће учинити надзорна власт у року од следећих осам дана. Размак од дана сазива до дана за који се седница сазива не може бити дужи од осам дана.

§ 66

На првој седници претседник градске општине и већници полажу следећу заклетву:

„Ја Н. Н. закљичем се јединим Богом да ћу Краљу и Отаџбини бити веран; да ћу се у раду придржавати Устава и земаљских закона; да ћу чувати државно и народно јединство; и да ћу дужности свога звања тачно отправљати и самоуправне и државне интересе савесно заступати и бранити. Тако ми Бог помогао“.

Заклетва се уноси у записник, и потписују је сви заклетви.

§ 67

Изабрани је дужан примити се избора. Но ако би то одбио без оправданих разлога, или не би хтео положити заклетву у року који му се остави, губи мандат и градско веће казниће га новчано до 1000 динара у корист општине.

§ 68

Претседник градске општине и већници морају остати на својим положајима и вршити службу за све време док траје њихов мандат.

Само они код којих постоје такви узроци који их спречавају да даље врше ову дужност могу дати оставке. О томе решава градско веће на првој наредној седници.

§ 69

Веће доноси одлуке у седницама.

Седнице већа сазива претседник градске општине према потреби, а дужан је најдаље у року од три дана сазвати седницу за расправу оних предмета ради којих су писмено тражили сазив седнице једна трећина већника или надзорна власт. Позив за седницу мора се писмено и благовремено доставити сваком већнику и објавити на градском дому, иначе се седница не може одржати. У позиву

мора бити означено место, дан и време састанка и дневни ред.

У седници се расправља о предметима који су на дневном реду. Предлози које претседник градске општине изнесе ван дневног реда као хитне, или предлози које пре седнице преда претседнику писмено који већник, могу се по свршеном дневном реду узети у расправу, ако веће већином од две трећине гласова то одобрн.

По правилу треба да буде сваки предмет, о коме има да решава веће, претходно примљен и проучен у једном одбору.

У седницама могу као референти претседника градске општине учествовати градски чиновници у пословима своје надлежности.

Ближе одредбе о пословању већа и одбора прописане градско веће посебним пословником.

§ 70

Градског већника који без оправданог разлога изостане од три узастопне седнице, или напусти седницу и тиме осујети рад већа, може казнити новчано до 300 динара у корист општине.

Градско веће може разрешити дужности већника који у току једне године изостане са више од половине седница без оправданог разлога.

§ 71

Да би веће могло решавати мора у седници бити половина и један више од стварног броја већника, што ће се утврдити у почетку седнице. Сматра се да потребан број присутних постоји, ако се то не оспорава и противно не утврди. Ако се то утврди, претседник ће седницу закључити.

Ако се седница није могла одржати због тога што није дошао довољан број већника, или што је седница морала бити закључена услед констатовања недовољног броја већника, сазива се друга са истим дневним редом. На овој седници може се решавати, ако је присутна најмање једна трећина стварног броја већника. У позиву за седницу морају се већници на то упозорити.

§ 72

Градско веће решава већином даних гласова. При једнакој подели гласова сматра се да је предлог одбачен, осим кад веће врши избор, у ком случају се позова гласа, па ако се опет добије полједнака подела гласова, претседавајући одлучује својим новим гласом, уколико статутом није за избор одређен други поступак.

§ 73

Седнице већа су јавне осим случајева кад претседник градске општине одреди или једна петина присутних већника затражи да седница буде тајна. Али, ако веће у току тајне седнице нађе да нема места тајној седници, претвара се ова у јавну.

Буџет и завршни рачун мора се решавати у јавној седници.

Одлуке се увек проглашавају у јавној седници.

§ 74

У седнице немају приступа депутације.

§ 75

На седницама већа гласа се јавно. Ако веће закључи да се тајно гласа, гласаће се листићима.

Избор градских чиновника увек се врши тајним гласањем.

§ 76

Претседник и већници се искључују од прављања и решавања у оним случајевима у којима се искључују и управни органи по општем управном поступку, а не могу тада ни бити присутни.

Претседник и градски већник не може за другога да води парницу противу града, нити заступати странке у њиховим спорним предметима са градском општином.

§ 77

Претседник градске општине отвара, руководи, закључује седнице и претседава седницама градског већа. Има право говора и гласа.

Претседник одржава ред на седницама. Он може казнити опоменом поједине већнике који се не би покоравали његовим наредбама изданим у интересу реда, достојанства и несметаног рада у седници. Ако опомена остане безуспешна, може веће, на предлог претседника, изрећи новчану казну до 300 динара у кодристу општине. Ако понашање већника и даље онемогућава рад већа, веће га може искључити из те седнице. Иначе већник за свој рад на седницама већа одговара пред редовним судовима за злочина и преступна дела.

§ 78

Већници за њихов рад у градском већу немају никакву плату од општине. Ако по општинској потреби врше какав посао ван седница већа и одбора по овом закону, скопчан са трошковима, веће им може одредити накнаду. Висина накнаде одређује се прописима о извођењу буџета.

§ 79

О седницама градског већа води се записник у који се има записати: дневни ред седнице, да ли је свима већницима достављен позив за седницу, имена присутних већника, кратак садржај сваког предмета и предлога, исход гласања за сваки предлог, и закључак већа.

Већник има право да прикључи записнику своје одвојено мишљење.

Записник потписује претседник градске општине и два већника које веће за то одреди.

§ 80

На челу градске општине стоји претседник. Бира се заједно са градским већем и ставља се на чело кандидатске листе као кандидат за претседника. За претседника је изабран кандидат са најјаче листе.

Лица која се налазе у активној државној или самоуправној служби, као и свештеници не могу бити претседници градских општина.

§ 81

Градска општина има и једног потпредседника. Потпредседник је први већник са најјаче кандидатске листе, односно народни, ако се његово место упразни.

Кад претседник није на дужности, или ако је његово место упражњено, замењује га потпредседник. Потпредседника замењује у оваквим случајевима наредни већник са исте листе.

§ 82

Ако се место претседника упразни, претседника бира градско веће из своје средине у року од месец дана.

Избор се врши тајним гласањем. Ако при првом гласању не добије ниједан кандидат апсолутну већину даних гласова, гласање ће се поновити. Ако ни на поновном гласању нико не добије апсолутну већину, врши се ужи избор између два кандидата који су добили највећи број гласова. Ако је остало неодлучено која лица улазе у ужи избор, коцком ће се одлучити која два кандидата улазе у тај избор. У случају равне поделе гласова при ужем избору између два кандидата, одлучује коцка.

§ 83

Служба претседника градске општине и потпредседника је почасна.

Претседнику градске општине градским статутом одредиће се стална накнада за вршење дужности у облику годишње или месечне плате; на овај начин одредиће се накнада и потпредседнику за време вршења претседничке дужности.

§ 84

Претседнику градске општине и потпредседнику отсуство дуже од три дана даје градско веће, о чему се извештава надзорна власт, која отсуство може ускратити.

§ 85

По градском статуту могу већи градови имати покраје ради лакшег вршења одређених послова из надлежности претседника градске општине, осим оних који траже својом природом једнообразно вршење, или прелазе територијалну надлежност тога краја, или који због своје важности траже да их непосредно отправља претседник градске општине.

На челу покраја стоји чиновник кога бира градско веће. Он отправља послове своје надлежности самостално у име претседника градске општине, а по његовим упуствима и под његовим надзором. Његове одлуке сматрају се као одлуке претседника. Особље које ће га помагати у раду одређује претседник из реда градског чиновништва.

§ 86

Градским статутом може се одредити да се послови по појединим гранама градске самоуправе привредне и социјално-културне природе или надзор над њима, или вршење појединог посла, може поверити посебним управним одборима, у које се могу бирати и лица која нису чланови градског већа. Ови одбори раде по упуствима и под одговорношћу претседника градске општине.

§ 87

Статутом се може одредити, које послове претседник градске општине из своје надлежности може поверити појединим чиновницима који су на челу појединих управних грана. У том случају одређени чиновници врше ове послове по упуствима претседника.

IV ДЕЛОКРУГ ГРАДА

§ 88

Делокруг града обухвата све послове који се тичу непосредно интереса градске заједнице, а одnose се на економски, културни и сацијални напредак у граду.

Нарочито спадају овамо у потребном обиму:

1 — управљање градском имовином (доношење буџета; установљивање и располагање градским дајбинама, закључивање зајмова, куповање, продаја, давање у закуп градске имовине, оснивање градских предузећа);

2 — старање за градске саобраћајне установе и градске јавне грађевине (грађење и одржавање путева, трамваја, мостова, пристаништа, скела, канала, водовода, поплочавање тргова и улица, осветљење);

3 — издржавање и помагање невољних и убогих, старање за сиромашну и напуштену децу, подржавање добротворних завода и установа и старање о другим социјалним задацима;

4 — старање за добро здравствено стање становништва (одожавање лекарске службе, службе бабица, уређење амбуланата, сузбијање заразних болести, снабдевање животним намирницама, брига за здраве станове и здраву воду, за купалишта, игралишта, гробља и друге хигијенске и санитарне установе); старање о физичком васпитању народа и ватрогаство;

5 — унапређивање народног господарства у опште (трговине, обрта — занатства и индустрије, ратарства, сточарства, рибарства, воћарства, задругарства, установа за штедњу и кредит, старање за добро здравствено стање стоке и сузбијање сточних заразних болести);

6 — сарађивање на унапређењу просвете (подизање школа, оснивање књижица, читаоница, стручних течајева, курсева за домаћице, алфаветских течајева, просветних друштва, припремање просветних предавања, подизање просветних домова);

7 — давање мишљења на захтев владе о законским предлозима и другим предметима.

§ 89

Градови су дужни вршити местне послове државне управе према постојећим законским прописима и на таким прописима заснованим налозима државних власти.

Градови врше на своме подручју ове послове опште управе из надлежности првостепених власти:

1 — санитарске и ветеринарске;

2 — тржне: по прописима о животним намирницама; о сузбијању скупоће и о мерењу;

3 — грађевинске и пожарне;

4 — по прописима о чистоћи и одржавању путева, мостова, обала, река, потока, канала, бунара, пејзажа и војште путних и војних направа;

5 — по прописима о унапређењу пољопривредне и сточарства, шумске, ловне и роболовске послове; пољску полицију.

Министар унутрашњих послова може у споразуму са ресорним министрима преносити у надлежност града и друге послове опште управе, као и од града одузимати поједине послове опште упра-

ве и преносити на првостепене опште управне или државне местне полицијске власти.

Град врши местну полицију уколико је не врши државна власт. У градовима у којима стоји на челу градске полиције државни орган, држава може примити на себе до једне трећине свих трошкова за издржавање полиције.

Ако у граду постоји државна местна полицијска — власт, ова је упућена на потребну складну сарадњу са претседником градске општине, а обе власти дужне су стално једна друго обавештавати о мерама које се имају спроводити заједничком сарадњом.

Градске власти, као и државне управне власти, обавезне су на међусобну правну помоћ у свом законитом делокругу.

§ 90

Градови имају право у пословима своје надлежности доносити за своје подручје опште обавезне статуте, местне уредбе и правилнике, а на основу закона и уредаба на закону основаних, као и у недостатку прописа којим би била уређена лотична питања.

Уредба може прописати да ће се лица, која се не би покоровала градским уредбама, казнити у новцу до 500 динара, а у случају неисплате новчане казне у остављеном року затвором до 10 дана.

§ 91

Претседник градске општине доставља градске статуте, уредбе и правилнике надзорној власти. Ова ће задржати од извршења стаут, уредбу или правилник, ако је у противности са уставом, законима или уредбама државних власти. У том случају враћа у року од месец дана статут, уредбу или правилник граду са својим примедбама. Ако градско веће не усвоји те примедбе, претседник градске општине враћа предмет надзорној власти. Ако ова не усвоји мишљење града, шаље цео предмет и своје мишљење у року од петнаест дана Државном савету (оделењу) на одлуку, а о томе извештава град.

Ако надзорна власт не обавести град у року од два месеца да је статут, уредбу или правилник заложала од извршења, или ако Државни савет не донесе своју одлуку у року од два месеца, град може статут, уредбу или правилник пустити у извршење.

Пре него што надзорна власт приступи оцени законитости, а статуту, уредбе или правилници садрже и прописе који имају утицаја на градске финансије, послаће претходно такве статуте, уредбе и правилнике Министру финансија на оцену целисходности ових прописа који се тичу градских финансија. Кад Министар финансија да пристанак на све прописе, надзорна власт ће приступити оцени законитости. Време од када се предмет пошаље Министру финансија до времена када надзорна власт прими предмет од Министра финансија не рачуна се у рокове.

Статуте из §§ 85, 86, 87, 95 и 100 и пословник из § 69 одобрава Министар унутрашњих послова, а у сагласности са Министром финансија уколико статуту и пословник садрже прописе који имају утицаја на градске финансије. Ови статуту и пословник достављају се на одобрење преко надзор-

не власти и за њих не важе ставови 1 и 2 овог параграфа.

§ 92

Градски статuti, уредбе и правилници који су постали извршни морају се обнародовати на начин који је за та обнародовања дотични град прописао, а ступају на снагу петнаест дана по обнародовању, ако није друкчије одређено.

§ 93

Градски статuti, уредбе и правилници имају обавезну снагу и за појединце и за власти, али сви судови као и Државни савет и управни судови имају право да цене законитост градских статута, уредаба и правилника у сваком посебном случају који њима, у кругу законом одређено надлежности, дође на решење.

V НАДЛЕЖНОСТ ГРАДСКИХ ОРГАНА

§ 94

О пословима који спадају у делокруг града према § 88, као и о пословима предвиђеним у § 89 у колико се ради о финансијским средствима за вршење тих послова, надлежно је да решава градско веће, уколико то овим законом није стављено у дужност претседнику градске општине.

За одлуке већа о задужењу града, као и за све одлуке којима се везују градске финансије преко рока трајања мандата градског већа, потребно је одобрење Министра финансија у споразуму са Министром унутрашњих послова. Ово одобрење потребно је и за одлуке већа о отуђењу непокретног имања чија вредност прелази 50.000, односно у Београду и Загребу 100.000 динара.

Одлука о одобрењу донеће се у року од два месеца по пријему предмета. Ако се одлука не донесе у том року, предлог се сматра одобрен, осим ако Министар финансија за време трајања тога рока не искључи дејство рока и не извести о томе град.

§ 95

Градско веће може статутом пренети одлучивање о извесним пословима који спадају у његову надлежност на сталне одборе. Такве одлуке одбора сматрају се као одлуке градског већа.

Не могу се пренети на сталне одборе следећи послови:

- 1 — доношење статута, уредаба и правилника;
- 2 — установљење буџета и одобрење завршних рачуна;
- 3 — стицање, отуђивање и оптерећивање градске имовине и узимање зајмова;
- 4 — унутрашња организација градског поглаварства, оснивање завода и предузећа, подела града у градске окраје и установљење њихових надлежности;
- 5 — оснивање места градских службеника и уређење њихових припадности; постављање, отпуштање и пензионисање чиновника;
- 6 — вођење парница које не спадају у редовну управу градске имовине, именовање правних заступника;
- 7 — одлучивање о накнадним и ванредним кредитима;
- 8 — увођење нових или повишење постојећих дажбина;
- 9 — одобравање уговора који не спадају у ре-

довну управу градске имовине или који трају преко рока мандата градског већа;

10 — одлучивање о грађевинским уређајним основама, експропријацији и подизању нових градских грађевина.

11 — примање у чланство градске општине и додељивање почасног чланства;

12 — решавање жалби противу одлука претседника у самоуправним пословима и

13 — сви послови који су било којим законом нарочито придржани одлуци већа.

§ 96

Претседник градске општине је претседник града у свима његовим односима и пословима. Он је и извршни орган градског већа и шеф целе градске администрације. Надлештво се зове градско поглаварство.

У дужност претседника спада:

1 — да извршава одлуке већа; да подноси на одобрење одлуке за које је нужно више одобрење, а ако држи да је која одлука у противности са законом, да је спроводе надзорној власти, а до њеног решења да одложи извршење те одлуке; да обустави извршење одлука које би биле противне интересима града и да их понова изнесе пред веће;

2 — да руководи администрацију града и утврђује распоред рада свих градских службеника, да потписује акта у име града, уколико нису за то по појединим пословима овлашћени поједини градски чиновници; у пословима који обавезују градску општину претседник потписује заједно са два члана градског већа које за то одреди градско веће;

3 — да води редовну управу градске имовине и установа и да чини у том смислу по потреби предлоге већу; да се брине за убирање градских прихода и да наређује издатке по буџету и зајмовима, а сходно одлукама већа; да прегледа редовно градску касу и рачуне и да подноси о томе извештај већу;

4 — да надзире рад свих службеника и управљање градских установа и предузећа која имају засебну управу;

5 — да одржава дисциплину и даје службеницима присуство до месец дана; да изриче казне над службеница за неуредност, а ако се то потребним укаже да их привремено удаљи од службе до даље одлуке већа;

6 — да изриче казне у свима случајевима где то спада у надлежност града уколико то није пренео на поједине чиновнике;

7 — да врши послове државне управе који су стављени у вршење градској власти § 89 и да извршава у том смеру наредбе надлежних државних власти и да им подноси извештаје, нарочито у случају, ако је потребна одредба, суделовање или помоћ њихова.

§ 97

Претседник градске општине је дужан да извршава наредбе надзорне власти у пословима из § 89, ако су издате у границама закона.

Ако претседник градске општине нађе да је издата му наредба незаконита, има право на њу учинити своје примедбе. У таквом случају може задржати наредбу од извршења, ако ствар не би била хитна. При поповљеној наредби после учи-

њених примедба дужан је претседник добијену писмену наредбу без одлагања извршити. Само оно што је законима као кривично дело забрањено неће претседник никад смети учинити на заповест надзорне власти, и дужан је јавити вишој власти о тако примљеној наредби.

§ 98

Ако претседник градске општине о предмету који спада у надлежност већа не би ради хитности могао добити одлуку већа те да отклони штету или непосредну опасност, може под лично одговорношћу наредити све што је потребно; издатке у ту сврху може чинити уз сагласност надзорне власти. О овоме накнадно извештава веће. На случај да се веће не сложи са тим радом претседника, остају у важности одлуке претседникове уколико су извршене до одлуке већа.

VI ГРАДСКИ СЛУЖБЕНИЦИ

§ 99

Сваки град дужан је наместити потребан број правних, санитетских, техничких и осталих стручних референата и потребан број помоћног особља.

§ 100

Градско веће има донети статут којим се уређују и систематизују звања градских службеника, одређује њихов број, квалификација и припадности за свако систематизовано место и назначује којем звању и положају државног службеника одговара звање градског службеника. У статуту има бити утврђено с којим местом је везано право на пензију. Припадности градских службеника не могу бити веће од оних које уживају државни службеници одговарајућег положаја.

§ 101

Сви правни и стручни референти морају имати најмање исту школску и стручну спрему као и државни чиновници и службеници одговарајуће струке.

§ 102

Градске чиновнике бира градско веће на основу натечаја који се има расписати и објавити у бановинском службеном листу, а у Београду у општинским службеним новинама, најмање на месец дана пре избора.

Начин постављања осталих службеника прописује градско веће статутом.

§ 103

Градски јавни службеници који су као такви означени градским статутом, кад ступају на дужност, полажу пред претседником градске општине заклетву исту као и већници.

§ 104

Одредбе за државне службенике о општим условима за пријем у службу, о вршењу службених дужности, о престанку службе, о пензијама, као и о дисциплинској одговорности имају се сходно смислу примењивати и на градске службенике уколико овим законом није друкчије одређено.

Службенику који испуни услов за стицање права на пензију време проведено у државној или са-

моуправној служби пре ступања у градску службу рачуна се при одмеравању количине пензије.

§ 105

Дисциплински поступак против градских службеника одређује претседник градске општине, а дужан је то учинити на захтев већа или надзорне власти.

§ 106

Казне за неуредности изриче претседник градске општине. Против одлуке о казни има места жалби градском дисциплинском суду.

§ 107

О дисциплинским кривицама суди градски дисциплински суд првог степена који заседава у граду, а који се састоји из једног политичко управног чиновника као претседника и две дисциплинске судије које одређује надзорна власт, као и из два градска већника које одређује градско веће. Судије се одређују почетком сваке године. На исти начин се одређују и заменици.

Истрагу води претседник градске општине или чиновник кога он одреди, и извештава о томе градски дисциплински суд, који може одредити и посебно лице за provedeње истраге.

§ 108

Дисциплинске кривице у другом степену суди виши дисциплински суд.

Виши дисциплински суд се установљава при банској управи и састоји се од помоћника бана као претседника, начелника управног одељења банске управе и начелника општег или другог стручног одељења, према томе из које је струке окривљени, као и из два градска већника које одређује из своје средине почетком сваке године градско веће града у коме је седиште банске управе, одређујући им у исто време и заменике. Ако је више окривљених, а из разних струка, виши дисциплински суд се образује према окривљеном највишег ранга.

Виши дисциплински суд за градове Београд и Панчево установљава се при Министарству унутрашњих послова и састоји се из претседника и четири члана; њих одређује Министар унутрашњих послова.

Право жалбе вишем дисциплинском суду има претседник градске општине, надзорна власт кад је по њеном захтеву вршен дисциплински поступак, као и отпужени. Против пресуде вишег дисциплинског суда нема даљег правног лека.

§ 109

За штете које учине грађанима градски службеници, као и други градски органи, неправилним и незаконитим вршењем службе, одговарају пред редовним судом службеник, односно орган, и град.

Право на тужбу застарева за девет месеци.

§ 110

Пензије личне исплаћују се из градских средстава, а за породичне пензије образоваће се пензиони фонд.

Министар унутрашњих послова у сагласности са Министром финансија прописује уредбом установљење фонда за исплату породичних пензија

градских службеника и том уредбом расправиће и сва питања која су у вези са фондом.

§ 111

Градски службеници плаћају самоуправне прирезе на своје принадлежности по истим прописима који важе за државне службенике.

§ 112

Односи између градске општине и њених службеника који се постављају на неодређено време а плаћају месечно, изузимајући контрактуалне службенике, јавноправне су природе. Спорови о принадлежностима оваквих службеника, као и спорови о пензијама, су административни.

VII ГРАДСКЕ ФИНАНСИЈЕ

§ 113

Основна имовина града, т.ј. непокретна добра и основни капитал морају се чувати неокрњени. Отуђење појединих делова основне имовине допуштено је по правилу само уз пуну накнаду вредности. Ова накнада улази у састав градске основне имовине. Изузетци од тога допуштени су само за опште корисне циљеве и за унапређење града уз одобрење по § 94.

О градској имовини, у коју улазе све покретне и непокретне ствари града као и сва његова права, водиће се књиге — инвентари. Веће је дужно да те инвентаре прегледа сваке године. Стварна права морају бити укњижена у земљишним књигама, а новац уложен на приплод уз пупиларну сигурност.

Страни вредносни папири не могу се набављати.

§ 114

Од основне градске имовине могу се употребити за покриће градских расхода само приходи.

Дугови града могу се исплатити из основне градске имовине уз одобрење по § 94, с тим да се тој имовини изузето накнади из годишњих прихода по унапред утврђеном плану уз одобрење по § 94.

§ 115

Зајмови се могу узимати само за ванредне потребе а по правилу за трајне сврхе које се не могу остварити из редовних годишњих прихода, као и за отплату ранијих дугова. Зајмови се морају отплаћивати по напред утврђеном плану.

§ 116

Основ за градске финансије чини градски буџет који се саставља за сваку годину унапред. Буџетска и рачунска година почиње и свршава се кад и буџетска и рачунска година по државном буџету. У буџет се уносе прегледно сви расходи по грамама.

Расходи морају бити покривени приходима.

Приходе града сачињавају: приходи од градске имовине и предузећа, приходи од уложеног новца и други приходи.

За покриће својих потреба градова могу увести прирезе на непосредне државне порезе и градске посредне порезе (трошарину и др.) и таксе.

За увођење градских дажбина или за њихово повећање потребно је одобрење Министра финансија.

У градском буџету приказују се буџети градских предузећа, установа и фондова којима се засебно управља. Ако се у градском буџету приказују приходи и расходи ових градских предузећа, установа и фондова само у сумарном износу, уз буџет ће се приложити и буџети свих ових предузећа, установа и фондова као његов саставни део.

§ 117

Претседник градске општине мора саставити буџет најдаље на три месеца пре почетка буџетске године и изложити га на општи увид грађанству за време од пет дана, што се мора објавити у граду на уобичајени начин. Сваки члан града, као и свако лице које плаћа непосредни порез у граду има право ставити на предлог буџета своје примедбе. Претседник предлог буџета са учињеним примедбама износи у року од даљих пет дана градском већу.

Градско веће расправиће буџет са учињеним му примедбама и донети одлуку.

§ 118

Буџет са свима одлукама већа и са примедбама учињеним на буџет шаље се надзорној власти. Надзорна власт је дужна прегледати буџет и уверити се да су у буџет унесени сви они издаци који по овом или другим законима, или по неоспореним уговорним обавезама падају на терет града, и то у оноликим износима колики су по закону потребни, као и да је уопште састављен по постојећим прописима, па ако је то учињено, она га шаље Министру финансија најдаље на месец и по дана пре почетка буџетске године. Ако пак у буџет није унесено све што треба и како треба, надзорна власт чини већу своје образложене примедбе.

Ако градско веће не усвоји примедбе надзорне власти, надзорна власт ће послати буџет са својим примедбама Министру финансија најдаље на месец дана пре почетка буџетске године.

Ако Министар финансија на одобри буџет у року од месец дана рачунајући од дана пријема, предложени буџет сматраће се као одобрен.

§ 119

Док за буџетску годину нема одобреног буџета, финансирање ће се вршити по ранијем одобреном буџету по принципу дванаестина и уз одобрење Министра финансија, а уз ова одступања;

1 — дажбине се убиру и расходи врше по ранијем одобреном буџету у границама појединих износа предложеног буџета, ако су износи предложеног буџета мањи од односних износа ранијег одобреног буџета;

2 — расходи који се не појављују у предложеном буџету не могу се вршити;

3 — расходи које је општина обавезна да врши по самом закону или посебном извршном правном наслову (подразумевајући овде и расходе из правноснажно одобреног зајма) вршиће се о року доспелости независно од буџетских позиција;

4 — расходи на инвестиције могу се вршити у случају настављања инвестиционих радова, а под условима из тачке 1 и 2; расходи за предузимање нових инвестиционих радова, за које је покриће одобрено и осигурано и који се по закљученим обавезама не могу без штете одложити, могу се вршити;

5 — расходи који се по својој природи не могу вршити по дванаестинама могу се вршити независно од дванаестина, а под условима из тачке 1 и 2 по ови услови не важе за случајеве из тачке 4;

6 — кредити на непредвиђене потребе смеју се трошити само за отклањање опасности од више силе, а под условима из тачке 1.

§ 126

Градско финансирање се врши по буџету како је одобрено. Преношење кредита из једне ставке (позиције) у другу исте партије допуштено је уз одобрење градског већа.

О накнадним и ванредним кредитима као и о преношењу кредита из једне партије у другу одлучује градско веће, за чије је одлуке о томе потребно одобрење по § 118.

Резервни кредити из одобреног буџета могу се трошити на материјалне издатке и нове пензије по одлуци већа.

§ 121

Градско веће преко изаслатих већника дужно је најмање два пута годишње прегледати стање благајне и сравнити га са благајничким књигама и документима.

§ 122

О извршењу буџета саставиће претседник градске општине завршни рачун и изложити га заједно са билансом и инвентаром за време од осам дана на општи увид, па после тога заједно са учињеним приговорима предложити градском већу, које решава о одобрењу и евентуалним накнадама.

Остварени вишци једне буџетске године употребиће се за исплату обавеза из ранијих година. Остатак вишкова после подмирења обавеза из ранијих година, који није потребан као обртни капитал, може се по решењу градског већа унети у буџет и употребити за покриће расхода.

§ 123

Завршни рачун са извадком инвентара и билансом доставља се власти надлежној за преглед градских рачуна, а извод и извештај надзорној власти и Министру финансија.

§ 124

Ближе одредбе о благајничком и рачунском пословању и контроли, о начину прибирања градских дажбина, о поступку при набавкама, формуларе за састав буџета, завршног рачуна, инвентара и биланса прописује градски правилник, који се саставља по општим упуствима Министра финансија. Овај правилник одобрава Министар финансија у споразуму са Министром унутрашњих послова.

Упуство за састав градског буџета издаје Министар финансија.

§ 125

Градска предузећа не смеју по врсти и обиму прелазити економску снагу града и ометати га у вршењу његових јавноправних задатака. Употреба градских завода и направа треба да је уређена правилницима на основу једнакоправности градских становника. Повлашћења допуштају се само за сиромашне слојеве.

§ 126

Градска привредна предузећа водиће се по трговачким начелима. Њихови приходи морају покривати расходе, тим да дају умерену камату и одговарајућу квоту за амортизацију уложене главнице, а евентуално и вишке који ће се трошити за потребе града. Од овога се може отступити само код предузећа која служе јавним интересима када се ови не могу друкчије задовољити.

Оснивање и правила градских привредних предузећа одобравају ресорни Министри уз сагласност Министра унутрашњих послова.

§ 127

Град може у интересу јавног реда и народног здравља местном уредбом одредити обавезну употребу градске кланице за клање за јавни потрошак, обавезан спој на водовод и канализацију и обавезну употребу уређаја за одвод смећа и фекалија.

При одређивању обавезне употребе оваквих предузећа или обавезног споја на мрежу снабдевања град не може за себе задржати право на искључиво снабдевање и другим производима или услугама које су у непосредној вези са предузећем.

Такве уредбе одобрава Министар унутрашњих послова.

§ 128

Градски прирези и остале дажбине наплаћују се егзекутивно и застаревају као и државне дажбине.

§ 129

Новчане казне, изречене по овом закону, изричу се у корист општине.

VIII НАДЗОР ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

§ 130

Државна управа врши надзор над пословима градске самоуправе преко бана, а у градовима Београду и Панчеву преко Министра унутрашњих послова.

§ 131

Представник надзорне власти има право да присуствује седницама градског већа и може говорити, али нема право гласа у доношењу одлука.

§ 132

Надзорна власт може у свако време прегледати рад градских органа и службеника и тражити потребна јој обавештења.

§ 133

Претседник градске општине дужан је доставити у року од осам дана надзорној власти оверен препис записника сваке седнице градског већа.

§ 134

Надзорна власт ће у року од осам дана по пријему записника образложним решењем, заснованим на законским прописима, задржати од извршења одлуку градског већа која би била противна постојећим законима и законитим наредбама власти, или којом се прекорачује делокруг рада.

Ако би надзорна власт затражила од председника градске општине каква акта без којих не би могла донети одлуку, председник је дужан да их одмах пошаље; у овом случају напред предвиђени рок почиње тећи од дана кад затражена акта стигну надзорној власти.

Против одлуке надзорне власти има веће право жалбе Државном савету у року од петнаест дана. Жалбу може поднети и председник градске општине и без одлуке већа.

Ако надзорна власт не пошаље акта Државном савету у року од осам дана, или ако Државни савет (одељење) не донесе одлуку у року од месец дана од дана пријема акта, одлука градског већа постаје извршна.

§ 135

Надзорна власт ће законитим принудним средствима спречити извршење одлука градског већа које су надлежним путем оглашене као неважеће, или за које није прибављено одобрење које се овим законом тражи.

§ 136

Ако надзорна власт примети да град не предузима или не предузима у довољној мери оно што изискују самоуправни задатци стављени у дужност граду овим или другим законима, може, ако веће не усвоји примедбе надзорне власти, ставити предлог Државном савету шта је град дужан предузети.

Државни савет (одељење) одлуку ће донети с погледом на финансијску снагу града и техничку могућност извођења. Ако и после тога град не учини оно што треба, одлука ће се извршити сходно прописима закона о општем управном поступку.

§ 137

Ако град не изврши ни после позива надзорне власти послове државне управе који су му законима и законитим наредбама стављени у дужност, може их надзорна власт извршити на рачун града.

§ 138

Министар унутрашњих послова ће разрешити председника градске општине, потпредседника и поједине већнике, кад се утврди да немају услове који се траже по овом закону. Решење о разрешењу у случају тачке 4 § 25 има дејство од дана појављеног случаја.

Министар унутрашњих послова може донети одлуку о разрешењу председника градске општине, потпредседника, појединих већника или целог већа, ако пропусте да врше своје дужности, пошто их претходно саслуша.

Противу одлуке Министра унутрашњих послова има места жалби Државном савету (одељењу) у року од осам дана.

§ 139

Решење и изјаве градског већа, председника градске општине и потпредседника, које су штетне по важне опште државне интересе, надзорна власт задржаће од извршења. Против ових одлука бана жалба се може изјавити у року од петнаест дана Министру унутрашњих послова. Министар унутрашњих послова може због оваквих решења и из-

јава разрешити градско веће, председника градске општине и потпредседника.

Против ових одлука Министра унутрашњих послова нема даљег правног лека.

§ 140

Нови ће се избори спровести најдаље у року од два месеца после разрешења градског већа. Дан избора одређује надзорна власт.

§ 141

Не могу бити бирана на првом наредном избору лица разрешена по другом ставу § 138, и лица разрешена по § 139 ако ова нису приликом дискусије и одлучивања била противна доношењу одлуке или изјаве.

§ 142

На случај разрешења, а до увођења у дужност новог градског већа, надзорна власт ће за привремено вршење градских послова одредити једног од старијих по рангу правних референата тога града.

Надлежност одређеног правног референта ограничава се на вршењу текућих послова. Он не може вршити задужење, нити имање отуђити, нити нове дажбине уводити, нити постојеће повећавати, а тако исто ни службенике постављати.

IX ПРАВНА СРЕДСТВА

§ 143

Противу одлуке градског већа може се изјавити жалба надзорној власти. Против одлуке градског већа градова Београда и Панчева може се изјавити жалба ресорном министру.

Против одлука председника градске општине у пословима из § 88 може се у року од 8 дана ставити приговор на градско веће. Против одлуке градског већа допуштена је жалба надзорној власти, а у градовима Београду и Панчеву ресорном министру.

Против одлука председника градске општине у пословима из § 89 допуштена је жалба бану, а у градовима Београду и Панчеву ресорном министру.

Противу одлука градских органа опште природе (не појединачно личне) право жалбе, односно приговора има члан градске општине који налази да је одлука противна постојећим законима и законитим наредбама власти.

Против одлука изречених по кривицама допуштена је жалба надзорној власти.

Одлуке опште природе објављују се на градском дому у року од три дана и остају објављене пет дана. Рок за жалбу и за приговор против таквих одлука тече по истеку пет дана по дану објаве. Поред овога одлуке опште природе објављују се и на начин у општини уобичајен и то у времену док траје петодневно објављивање на градском дому.

X ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА НАРЕЂЕЊА

§ 144

За време од две године после ступања на снагу овога закона промене по §§ 6 и 9 могу се вршити указом на предлог Министра унутрашњих послова.

§ 145

Први ће се избори по овоме закону извршити у дане које одреди Министар унутрашњих послова.

§ 146

Где средски судови још нису образовани, до њи ховог образовања вршиће њихове дужности по овом закону првостепени (окружни) судови.

§ 147

Док се не изаберу градска већа по овом закону, градски органи одређују се по досадашњим прописима.

§ 148

Нова градска већа дужна су у року од годину дана донети овим законима прописане статуте и уредбе о организацији и нову организацију провести по овом закону.

§ 149

Послови опште управе које су до сада вршили градови са правом опште управне власти првог степена, а који по овом закону не остају у надлежности градова, пренеће се у року од шест месеци по ступању на снагу овога закона на средске начелнике чије је седиште у истом граду, а ови послови града Бакра на начелника Среза сушачког, града Марибора на начелника Среза мариборског — леви брег, града Сремских Карловаца на начелника Среза старопазовског, града Суботице на начелника Среза бачкотополског а града Панчева одељка Општине града Београда у Земуну на оне власти које су надлежне за те послове за град Београд.

Овим се не мења одредба § 51 Финансиског закона за 1934/35 годину.

§ 150

Општине које по овом закону постају градске општине могу у року од две године ставити предлог донесен са две трећине законског броја већника да буду изузете испод закона о градским општинама и подведене под закон о општинама.

Одлука о томе доноси се Краљевим указом на предлог Министра унутрашњих послова.

Избори за нови општински одбор имају се провести у року од три месеца од дана проглашења указа. Док нови претседник општине и нови општински одбор не буде уведен у дужност, остају на дужности дотадашњи органи. Дан избора одређује бан.

§ 151

Према пређашњим прописима стечено чланство (завичајност, припадност) остаје на снази као чланство града док се друго не стече.

Лица из § 12, други став, сматрају се члановима општине где им је службено седиште на дан ступања на снагу овог закона, али могу у року од шест месеци на основу своје изјаве добити чланство једне од оних општина у којој су га раније имали.

§ 152

У рок поменут у § 13 рачуна се и време пре ступања на снагу овог закона.

§ 153

У надлежност градског већа спада и вршење

права заветништва (патроната) на подручју где је то до сада спадало у делокруг општина.

§ 154

Судску надлежност општинског суда и посебне надлежности кмета по досадашњем законодавству врши општински чиновник који има свршен правни факултет кога одреди градско веће.

§ 155

Одобрени буџети по досадашњим прописима остају у важности до почетка нове буџетске године по овом закону, а по начелу дванаестина. Потребне промене вршиће се по § 120.

§ 156

До сада важећи прописи о градским дажбинама као и градски статут, уредбе и правилници, уколико нису у противности са овим законом, остају на снази док се не измене на начин прописан овим законом.

§ 157

Посебни делови градских општина који су до сада били правна лица и имали посебне имовине престају постојати, а њихова имовина улази у градску имовину.

§ 158

Лица затечена на положају градског начелника, која су по досадашњим прописима, а према годинама службе проведеним у државној или самоуправној служби по ефективном трајању; стекла као градски начелници право на пензију задржавају то право, стим да им се време после ступања на снагу овог закона не рачуна за пензију.

§ 159

Права која су по досадашњим прописима призната градским начелницима, општинским и градским службеницима и пензионерима ограничавају се следећим:

1 призната права која не одговарају прописима који су важили у време тога признавања узеће се понова у разматрање и донеће се нова одлука по онда важећим прописима; овом приликом ће се ценити и сва призната времена из других служби, као и сва документа на основу којих су права била призната;

2 призната права која су већа од оних која уживају државни службеници, односно пензионери одговарајућих струка и положаја съешће се сходно §§ 100 и 104.

За сваког градског службеника и пензионера донеће се одлука у смислу ових прописа. Одлуке о овоме доносе претседник градске општине са два већника које одреди градско веће. Против ових одлука може се изјавити жалба преко претседника градске општине надзорној власти у року од петнаест дана. По истеку рока за жалбу претседник ће све одлуке, без обзира на постојање жалбе, а заједно са жалбама, послати надзорној власти, која ће све одлуке разматрати и по службеној дужности, па их одобрити, поништити или преиначити.

Редуциране припадљности, односно пензије, гаже од првог дана у наредном месецу по истеку два месеца од дана ступања на снагу овога закона.

§ 160

Сви градски службеници које овај закон затекне у служби стављају се на расположење, док се о њима не донесе одлука о даљем останку у служби, о отпусту, или о пензионисању. Том приликом градски службеник биће уклоњен из службе и кад то захтева надзорна власт са важних државних интереса.

Одлука се мора донети најдаље за шест месеци после извршених избора претседника и градских већа по овом закону.

161

Службеници који не буду имали квалификације које се по статуту, донетом по овом закону, буду тражиле, ако су стекли право на пензију, могу се ставити у пензију, а остали се могу отпустити са отпремнином у износу пуних једногодишњих принадлежности, или поставити по њиховом пристанку на положаје за које имају прописану спрему.

Оном службенику који по досадашњим прописима није имао права на пензију, а затече се на положају који по новом статуту повлачи право на пензију, рачунаће се за пензију од времена које је провео у служби града или општине до доношења овог закона онолико колико буде градском статутом прописано, а највише десет година.

§ 162

Овај закон ступа на снагу тридесетог дана по његовом обнародовању.

Истим даном престају важити за градске општине досадашњи закони о општинама и градовима, закони о завичајности и одредбе осталих закона и уредаба уколико су противне овом закону.

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за самоуправу IV
IV бр. 2034
5-VI-1934 год.
Београд.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
У БЕОГРАДУ

У прилогу под ./1 част ми је доставити Вам предлог закона о измени Закона о бирачким списковима. У исто време част ми је у прилогу под ./2 послати Вам Указ којим сам на основу члана 63 Устава овлашћен да тај законски предлог поднесем Народном претставништву на решење.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра унутрашњих већа, а на основу чл. 63 Устава решили смо и Овлашћује се Наш Министар унутрашњих штву на решење предлог закона о измени Закона Наш Министар унутрашњих послова нека

послова и по саслушању Нашег Министарског сарешавамо:
послова да може поднети Народном претставни-о бирачким списковима.
изврши овај указ.

2 јуна 1934 год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О БИРАЧКИМ СПИСКОВИМА

§ 1

У § 1 ставу 3 речи „шест месеци” замењују се речима „годину дана”.

§ 2

После § 25 додаје се нов § 25а који гласи:
„Општинске власти по службеној дужности не у року од три месеца бирачке спискове саобразити измени става 3 § 1, па у року од даљих 15 дана послати суду на потврду заједно са прописом свих измена бирачког списка учињених у означеном року од три месеца. Суд ће поступити сходно §§ 6 и 7.”

§ 3

Овај Закон о измени ступа у живот и добија обавезну снагу даном обнародовања у Службеним новинама.

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Одељење за самоуправу IV
IV бр. 2032
5-VI-1934 год.
Београд.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
У БЕОГРАДУ

У прилогу под ./1 част ми је доставити Вам предлог закона о образовању новог Среза субо-

тичког. У исто време част ми је у прилогу под 12 послати Вам Указ којим сам на основу члана 63

Устава овлашћен да тај законски предлог поднесем Народном претставништву на решење.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашег Министра унутрашњих послова и по саслушању Нашег Министарског савета, а на основу чл. 63 Устава решили смо и решавамо:

Овлашћује се Наш Министар унутрашњих послова да може поднети Народном претставништву на решење предлог Закона о образовању новог Среза суботичког.

Наш Министар унутрашњих послова нека изврши овај указ.

2 јуна 1934 год.
у Београду.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ОБРАЗОВАЊУ
НОВОГ СРЕЗА СУБОТИЧКОГ

§ 1

Образује се нови Срез суботички са седиштем у Суботици — Дунавској бановини — у који улази подручје градске општине Суботица.

§ 2

Овај Закон ступа у живот и добија обавезну снагу тридесет дана по његовом обнародовању.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање предлог закона о Међународној конвенцији о унифицираном меничном закону са Анексом I и II и Протоколом; Међународној конвенцији о решавању извесних сукоба меничних закона са Протоколом; и Међународној конвенцији о меничним таксама са Протоколом, — закљученим и потписаним у Женеви 7 јуна 1930 год., усвојивши текстуелно законски предлог у начелу и појединостима, те му је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио г. Милоја Сокића, нар. посланика.

23 априла 1934 год.
Београд.

Претседник,
Б. Кујунџић, с. р.

Секретар,
Милоје Сокић, с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић, с. р., др. Живан М. Лукић, с. р., Стеван Ђирић, с. р., др. Милослав Стојадиновић, с. р., Милутин Јелић, с. р., др. Никола Никић, с. р., др. Влада Станишић, с. р., Игњат Б. Стефановић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама” за 1934 год.)

АЛЕКСАНДАР, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање предлог закона о Конвенцији о дефиницији напада са прилогом уз чл. III исте конвенције, закљученој и потписаној у Лондону 4 јула 1933 год., усвојивши текстуелно законски предлог у начелу и појединостима, те му је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог изволи усвојити.

За известиоца одбор је одредио г. Стевана Ђирића, нар. посланика.

23 априла 1934 год.
Београд.

Претседник,
Б. Кујунџић, с. р.

Секретар,
Милоје Сокић, с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић, с. р., др. Живан М. Лукић, с. р., Стеван Ђирић, с. р., др. Милослав Стојадиновић, с. р., Милутин Јелић, с. р., др. Никола Никић, с. р., др. Влада Станишић, с. р., Игњат Б. Стефановић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама” за 1934 год.)

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање предлог закона о Споразуму, закљученом и потписаном у Букурешту 4 јуна 1927 год. између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније који се односи на тремеђу, која је одређена Протоколом односећи се на границу у Банату, закљученим између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније 24 новембра 1923 год., усвојивши текстуелно законски предлог у начелу и појединостима, те му је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог изволи усвојити.

За известиоца одбор је одредио г. Стевана Ћирића, нар. посланика.

23 априла 1934 год.
Београд.

Претседник,
Б. Кујунџић, с. р.

Секретар,
Милоје Сокић, с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић, с. р., др. Живан М. Лукић, с. р., Стеван Ћирић, с. р., др. Милослав Стојадиновић, с. р., Милутин Јелић, с. р., др. Никола Никић, с. р., др. Влада Станишић, с. р., Игњат Б. Стефановић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама” за 1934 год.)

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање предлог закона о Споразуму о регулисању узајамних рекламација, закљученом и потписаном у Београду, 28 новембра 1933 год. између Краљевине Југославије и Републике Турске, усвојивши текстуелно законски предлог у начелу и појединостима, те му је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог извели усвојити.

За известиоца Одбор је одредио г. Стевана Ћирића, нар. посланика.

23 априла 1934 год.
Београд.

Претседник,
Б. Кујунџић, с. р.

Секретар,
Милоје Сокић, с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић, с. р., др. Живан М. Лукић, с. р., Стеван Ћирић, с. р., др. Милослав Стојадиновић, с. р., Милутин Јелић, с. р., др. Никола Никић, с. р., др. Влада Станишић, с. р., Игњат Б. Стефановић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама” за 1934 год.)

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима примио је на проучавање предлог закона о Међународној конвенцији о оснивању међународног уреда за хемију у Паризу, са Правилником међународног уреда за хемију, — закљученој 29 октобра 1927 год. у Паризу, усвојивши текстуелно законски предлог у начелу и појединостима, те му је част предложити Народној скупштини да овај законски предлог изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио г. Стевана Ћирића, нар. посланика.

23 априла 1934 год.
Београд.

Претседник,
Б. Кујунџић, с. р.

Секретар,
Милоје Сокић, с. р.

Чланови:

Др. Вјекослав Милетић, с. р., др. Живан М. Лукић, с. р., Стеван Ћирић, с. р., др. Милослав Стојадиновић, с. р., Милутин Јелић, с. р., др. Никола Никић, с. р., др. Влада Станишић, с. р., Игњат Б. Стефановић, с. р.

(Закон штампан у „Службеним новинама” за 1934 год.)

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законског предлога о разрешењу фидеикомиса, на седницама својим од 23, 24 и 25 априла 1934 године претресао је упућени му законски предлог и у истом учинио следеће измене и допуне:

§ 1

Тачка 1) мења се и гласи: Сви породични фидеикомиси (породичне повербе) укинати на дан 28 јуна 1921 године разрешиће се по наређењима овог закона

Тачка 2) Нови фидеикомиси не могу се оснивати.

§ 2

У првом ставу 2 реда иза речи „везе” брише се реч „припада” и ставља реч „постоје”; у трећем и петом реду, у место речи „ономе” ставља се реч „овога”; у шестом реду иза речи „то” брише се реч „сваком” и ставља реч „свакога”. У трећем ставу истог параграфа у другом реду речи „законске наследнике” замењују се речима „законских наследника”. У 4 ставу иза речи „оставио” брише се реч „законске” и ставља „законских” а реч „наследнике” замењује се речју „наследника”; у 5 ставу у 2 реду у речи „умрлих” последње слово „х” брише се.

§ 3

У 2 ставу 5 ред реч „другог” замењује се речју „трећег”.

§ 4

У 4 реду иза речи „пре” бришу се речи „ступања на снагу овога закона” ставља се „28 јуна 1921 год.”; а у 5 реду иза речи „воље” речи „начињеном пре 28 јуна 1921 год.” бришу се.

§ 6

У 1 реду тачци 1 иза речи „ако” бришу се речи „су предметом”, а ставља се „је на дан 28 јуна 1921 године предмет” и иза речи „фидеикомиса” додаје се реч „био”. Тачка 2 брише се.

§ 8

У 1 ставу, у 2 реду иза речи „суд” бришу се речи „судбени сто, земаљски суд,” у 4 реду одоздо у место речи „другог” ставља се реч „трећег”; и у трећем ставу у другом реду иза речи: „средних” брише се реч „котарских”.

§ 11

У 2 ставу последњи ред иза речи: „суд” брише се реч „примерен”, а ставља се реч „довољан”.

§ 12

У 1 ставу, 7 ред иза речи „фидеикомиса” бришу се речи „закључку о принудном разрешењу фидеикомиса”.

§ 13

Заменује се тачка 6 која овако гласи: „Обвезе на вршење чинидбе у корист страних лица наложене фиденкомисном исправом важиће још 25 година, ако су претпоставке за право на те чинидбе већ наступиле у време кад овај закон добије обавезну снагу. Наређење става 5 важи и овде”.

§ 14

Додају се нови 2 и 3 став, који гласе:

„2) Тражбине обезбеђене залогом на фиденкомисне имовине могу се из дела фиденкомисне имовине на којем су залогу обезбеђене по реду првенства без ограничења наплатити. За остале тражбине одговарају само поседници фиденкомиса или њихови наследници”.

„3) У друга књижна права као и у обвезе из патроната не дира се разрешењем фиденкомисне везе”.

§ 16

У 1 ставу 4 реду у место речи „поступање” ставља се „поступак”.

Став 2 мења се и гласи: „Ако је у таквом поступку до 20 априла 1934 године већ правоснажно одлучено о разрешењу фиденкомиса судска одлука остаће на снази”.

§ 18

У 4 реду иза речи „суд” бришу се речи „судбени сто, земаљски суд”.

§ 21

У 1 ставу у 1 реду иза речи „збирке” ставља се запета; а у 7 реду иза речи: „пописивање” брише се реч „преко” и стављају се речи „уз суделовање”; став 6 мења се и гласи: „Онога који је стекао фиденкомисну имовину а који би се огрешно о наређења издата у смислу овога закона, може опште-управна власт I степена казнити новчаном казном до 100.000 динара или затвором до 3 месеца.

7) Министар просвете прописаће уредбом ближа наређења за извршење прописа предњих ставова.

8) Ограничења у располагању предвиђена у овоме параграфу престају, ако се закон споменут у 1 ставу не донесе у року од 3 године од дана ступања на снагу овога закона.

§ 22

Мења се и гласи: „Код породичних фиденкомиса установљених пре 28 јула 1921 године, код којих је као последњи чекалац постављена наша држава или које друго јавно правно тело или универзитет, црква или која друга установа у нашој држави коју је наша држава признала као опште корисну, Министар правде одредиће уредбом део фиденкомисне имовине који треба издвојити за државу односно за једну од поменутих установа као и начин на који ће се то извршити. Остали део фиденкомисне имовине разрешиће се по прописима овога закона.”

§ 23

У 1 ставу при крају додаје се следећа реченица: „Ове таксе наплатиће се од чекаоца онда када по параграфу 2 овога закона буде примио имовину”.

Одбору је част умолити Народну скупштину

да овај законски предлог са учињеним изменама и допунама изволи у целости усвојити.

За известиоца већине одређен је г. др. Стјепо Кнежевић.

Секретар
Глигорије Тадић, с. р.

Претседник Одбора,
Др. Нинко Перић, с. р.

Чланови:

Др. Матеј Перић, с. р.
Расто Пустослемшек, с. р.
Др. Вјекослав Милетић, с. р.
Мих. Р. Јевтић, с. р.
Др. Милорад Костић, с. р.
Др. Стјепан Кнежевић, с. р.
Др. Људевит Ауер, с. р.
Инж. Пахерник, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законског предлога о судском ванпарничном поступку и уводног закона за закон о судском ванпарничном поступку, на својим седницама свестрано је проучио упућене му законске предлоге и у току свога рада учинио је следеће измене и допуне:

У § 2 у првом ставу трећи ред после речи „од” ставља се „чијег”, у истом реду реч „којих” брише се. У другом ставу тачци 5 трећи ред место речи »мора« ставља се »може«, у тачци 9 четврти ред реч »примерене« заменује се са »довољне«, у тачци 11 први ред после речи »састављању« ставља се „(§ 155 став 2)”.

После §-а 4 додаје се нов параграф који гласи:

УЧЕСНИК

§

У ванпарничном поступку учесник је онај, кога се одлука суда непосредно тиче или онај који остварује свој правни интерес тиме, што тражи да суд донесе извесну одлуку.

У § 10 брише се последња реченица: »Ако суд посумња у истинитост које исправе, може тражити, да се ова прописно овери«.

У § 11 у првом ставу четврти ред после речи »рекурсом« ставља се »(жалбом)«. У трећем ставу место речи »побдијену« ставља се »побијану«.

У § 12 на крају другог става место речи »побијене« ставља се »побијане«.

У § 15 бришу се речи »одложити достављање одлуке суда другог степена и«. На крају параграфа додаје се »ако заступник тога лица није у прописаном року поднео рекурс против одлуке суда другог степена«.

§ 17 законског предлога брише се.

У § 20 у трећем ставу реч »примерен« заменује се са »довољан«. У четвртном ставу четврти ред реч »очито« брише се.

У § 26 у првом ставу место »државни« ставља се »међународни«, у другом ставу место речи »станиште« ставља се »настан«. У ставу трећем место »станиште« ставља се »настан«. У шестом ставу место »иностраница« ставља се »иностраница«.

У § 27 место »иностраница« ставља се »иностраница«.

У § 31 у првом ставу први ред бришу се речи »по правилу«. У трећем реду после »222« ставља се »став 1«. Додаје се нов други став који гласи: »Наследници могу сами провести оставинску расправу ако је међу њима барем један дипломирани правник и ако то код суда сви споразумно траже у року од 15 дана, пошто буду од суда и јавног бележника обавештени о смрти оставиоца. У таквом случају наредиће суд јавном бележнику, којем је провођењем оставинске расправе било поверено да врати оставинске списе. Али ако наследници у року од месец дана не поднесу суду писмено о проведеној оставинској расправи и законом прописани преглед (исказ) раздеобе заоставштине или ако предложени списи о проведеној расправи и преглед не одговарају законским прописима, суд ће провођење оставинске расправе поновно поверити јавном бележнику. Суд може из важних разлога рок за подношење списка о проведеној оставинској расправи и прегледа продужити у колико је то неопходно потребно. Против одлука суда донесених по прописима овога става, нема места правном леку«. На крају другог става, (сада трећег) додају се речи: »Ако оставилац у седишту срескога суда има више станова, радје око провођења око оставинског поступка вршиће онај јавни бележник у чијем се реону налази претежни део имовине оставиоцeve«.

У § 32 у наслову место »(извештај о смрти)« ставља се »(протокол извештаја о смрти)«. У првом ставу истог параграфа бришу се речи »периодично, а најмање сваког месеца«, на крају истог става додају се речи »најдаље за 10 дана«.

У § 34 место повериоци ставља се »повереници«.

У § 35 на крају трећег става додају се речи »ако то није учинио по налогу суда, суд ће донети о стављању печата коначну одлуку«.

У § 37 место »примерена« ставља се »довољна«.

У § 38 став први се брише. У ставу другом у првом и другом реду, реч »затворена« брише се, у седмом реду бришу се речи »отворити«, »на крају става додаје се »(§§ 49 до 51)«.

У § 42 четврти ред после речи »продати« додаје се »на чување«.

§ 47 постаје § 45 и у њему у првом реду место »узети« ставља се »претпоставити«.

§ 45 постаје 46. У трећем ставу истог параграфа мето речи »о суду предатим стварима«, ставља се »ствари предати суду«.

§ 46 постаје 47.

У § 48 бришу се речи »и о надлежности за оставинску расправу«, у истом реду место речи »иза« ставља се »за« и место речи »умрлих« ставља се »умрла«.

У § 49 у другом ставу бришу се речи »од којих један може бити доносилац исправе«.

У § 50 у ставу првом на крају прве тачке додају се речи: »и где су нађене«.

У § 53 у почетку првог става реч »Али« брише се.

У § 55 у првом ставу после речи »воље« ставља се »подразумевајући и записнике споменуте у §§ 52 и 53«.

У § 57 место речи »исправа састављена од јавног бележника«, стављају се речи »исправу саставио јавни бележник«.

У § 59 у другом ставу други ред место »стварна« ставља се »прометна«. У четвртном реду после речи »воље«, стављају се речи »ако таква постоји«. На крају другог става додају се речи »ако суд посумња у процену из смртвоннице, може наредити нову процену вештацима«.

У § 60 у првом ставу први ред после речи »незнатна« ставља се »(59 став 2)«. У другом реду место »узети« ставља се »претпоставити«. У десетом реду после речи »заоставштину« стављају се речи »иако наследници на то пристану«.

У § 62 трећи ред место »узети« ставља се »сматрати«.

У § 63 на крају место речи »такво има« ставља се »таква постоји«.

У § 64 у трећем ставу место »узети« ставља се »сматрати«.

У § 66 место »примерен« ставља се »довољан«

У § 69 у првом ставу место »буде поднесена« ставља се »се поднесе«.

У § 74 у осмом реду место »правном« ставља се »правом«.

У § 76 у другом ставу место »неплатива« ставља се »ненаплатива«.

У § 82 први став други ред после »о« ставља се »свом«.

У § 92 у првом ставу трећи ред место »шест« ставља се »три«.

У § 93 у првом ставу у седмом реду бришу се речи »Али ће«; у осмом реду место »наступити« ставља се »наступиће«. На крају првог става додају су речи »али ће се и наследничка изјава поднешена после рочишта односно по протекну рока одређеном за подношење писмене наследничке изјаве, уважити ако стигне суду пре него је донео одлуку о уручњу заоставштине (§ 136)«. У другом ставу место »примерени« ставља се »довољним«.

У § 95 у првом ставу друга реченица мења се и гласи: »Потписи на наследничкој изјави или пуномоћју морају бити оверени од суда или јавног бележника. У четвртном ставу место »примерен« ставља се »довољан«.

У § 98 место »примерен« ставља се »довољан«, а на крају се §-а додају речи »али највише за два месеца«.

У § 99 у другом ставу други ред реч »једнаког« брише се. У истом реду после речи »наслова« додаје се »исте врсте«. У четвртном реду место речи »овога« ставља се »онога«.

У § 100 у другом ставу после речи »прописима« ставља се »§§ 329 и след.« На крају другог става брише се »(§§ 329 и след)«.

У § 101 у четвртном реду одоздо после речи »заоставштине« додаје се »у колико по прописима Грађанског законика не припада осталим наследницима«.

У § 103 на крају додаје се »Пропис § 101 вреди и овде«.

У § 104 први став место »примерен« ставља се »довољан«.

У § 105 у првом ставу други ред, после речи »у« ставља се »службене«. У трећем реду реч »службене« брише се.

У § 106 у првом ставу место речи »неће имати никакво право противу заоставштине« стављају се речи »неће моћи постављати никакав захтев према заоставштини«.

У § 109 у четвртном ставу место речи »станиште« ставља се »настан«.

У § 112 први став трећи ред место »иностраница« ставља се »иностранца«.

У § 114 у поднаслову други ред место речи »предаје« ставља се »продаје«. У другом ставу у деветом реду место речи »му« ставља се »су«.

У § 122 четврти ред реч »за« брише се.

У § 136 у другом ставу тачка 4 у четвртном реду брише се реч »имовину«.

У § 138 у првом ставу први ред место »ови«, ставља се »сви«. У другом ставу други ред место »сахране« ставља се »погреб«. На крају става додају се речи »на њихов захтев«.

У § 141 у првом реду после речи »закони« ставља се »одређују«.

У § 142 у другом ставу други ред после речи »водити« додаје се »ако ни један од наследника то не захтева«.

У § 147 у првом ставу бришу се речи »надаље да се даде или ускрати одобрење продаје непокретнина несвојевласних лица и других стараника«.

У § 154 у првом ставу место »а тако исто« ставља се »а исто тако«.

§ 156 законског предлога се брише.

Прва два става § 157 законског предлога чине § 156, а трећи став остаје као § 157.

§ 160 мења се и гласи:

»(1) Новац малолетника улагаће се по правилу у државну хипотекарну банку.

(2) Изузетно може се новац малолетника плодносно улагати на следеће начине:

1) Улагањем у сирочадске благајне, у градске или бановинске штедионице или у друге заводе, којима је законом призната пуниларна сигурност, уколико је то законом допуштено;

2) Давањем у зајам приватним лицима уз књижење заложног права на непокретнинама на првом месту, а на начин који даје пуниларну сигурност;

3) Куповањем непокретнина;

4) Куповањем вредносних папира државних и таквих које по закону уживају државну гаранцију«.

У § 166 у другом ставу трећи ред после речи »заступника« додаје се »оца, штитника«.

У § 170 у шестом реду место »закључену« ставља се »закључена«, у седмом реду место »поднета« ставља се »поднети«.

У § 171 у тачци 3 место речи »као« ставља се »како«, у тачци 4 место речи »непрекидним путем« ставља се »непрекидно«.

У § 174 у првом ставу шести ред место »о« ставља се »и«, у трећем реду место »мане« ставља се »грешке«.

На крају §-а 176 додаје се »(§ 170)«.

У § 177 у другом ставу први ред после речи »дан« ставља се »и«.

У § 184 у осмом реду после речи »надлежан« брише се »старатељски суд«.

У § 185 у првом ставу четврти ред одозго место »ванбрачног« ставља се »ванпарничног«.

У § 189 у наслову место »поведење« ставља се »покретање«, у ставу петом место речи »начелник« ставља се »општинска управа«.

У § 190 у другом ставу први ред место »поведење« ставља се »покретање«.

У § 197 у првом ставу четврти ред одоздо после речи »два« ставља се »писмена«; у другом

реду одоздо после »став 3« ставља се »Управник и сведоци морају ту изјаву потписати«, на крају првог става додаје се »Управник и сведоци који би потписали лажну изјаву, казниће се по § 214 Кривичног законика«.

У § 198 у осмом ставу трећи ред место речи »повести« ставља се »белешке о развоју«, у деветом ставу у седмом реду место »управа јавних« ставља се »управу јавног«, у десетом ставу бришу се речи »из истог«.

У § 199 у четвртном ставу други ред брише се »из истог«.

У § 200 четвртном ставу други ред после речи »предлогу« ставља се »(§ 189 став 3)«.

У § 201 у првом ставу први ред место »којој« ставља се »којом«, у истом реду после речи »је« ставља се »одлучено«, у трећем реду брише се реч »одлучено«, у ставу трећем у осмом реду после речи »скрбник« додаје се »(§ 151)«. У деветом реду бришу се речи »за примање одлуке«.

У § 202 у седмом реду место »дејствовање те одлуке« ставља се »њено дејство«.

У § 204 у другом ставу четврти ред после речи »му« мења се ред речи до краја реченице и гласи: »Поставити привременог помоћника ако за то постоје услови споменути у § 200«, у четвртном ставу место речи »државни« ставља се »међународни«.

У § 211 у првом ставу реч »једнако« брише се.

У § 213 у првом ставу место »примерени« ставља се »довољан«.

У § 224 у другом ставу први ред после речи »дражбу« ставља се »тражбина«.

У § 225 место речи »начелнику« ставља се »претседнику«.

У § 233 у другом реду место »три« ставља се »осам«.

У § 236 у трећем ставу место »доношење« ставља се »подношење«.

У § 237 у првом ставу шести ред место »поведење« ставља се »покретање«. У ставу трећем четврти ред после речи »у« ставља се »службеним«. У истом реду после речи »за« брише се реч »службене«. У четвртном ставу трећи ред после речи »у« ставља се »службеним«, а после »за« брише се »службено«.

У § 243 у првом реду мења се ред речи и место »ће се сходно« ставља се »сходно ће се«.

У § 251 на крају другог става бришу се речи »ако су ови истоврсни и ако су од истог издаваоца«.

У § 252 у првом ставу место »примерен« ставља се »довољан«.

У § 254 у првом ставу други ред после »у« ставља се »службеним«, у трећем реду после речи »за« брише се »службене«.

У § 257 у наслову место »поведења« ставља се »покретања«. У првом ставу први ред место »поведењем« ставља се »покретањем«, у другом реду мења се ред речи и место »према предлагачу прекида се« ставља се »прекида се према предлагачу«. У другом ставу пети ред место »преписати« ставља се »преносити«. У истом ставу четврти ред одоздо после речи »поништи« додаје се »обавезаник се може полагањем код суда онога што дугује ослободити своје обавезе«, у трећем реду одоздо место »препис« ставља се »пренос« и у другом реду место »које« ставља се »који«. На крају трећег става место »предлагаче« ставити »предлагача«.

У § 259 у другом ставу место »(препис)« ставља се »(пренос)«.

У § 260 на крају другог става додаје се: »Одлука мора бити образложена«. На крају трећег става додају се речи »и забележиће се у списку споменутом у § 254 став други.«

У § 262 на крају трећег става бришу се речи »знао или«.

У § 264 у првом ставу трећи ред после речи »нестала« ставља се »(§ 262)«.

У § 265 у другом ставу место речи »застарелости« ставља се »застарек«.

У § 267 у четвртном реду после речи »закона« додаје се »или у којем другом закону«.

У § 280 у другом ставу четврти ред место »заиста« ставља се »уопште више«.

У § 281 у првом ставу први ред после »ће« ставља се »најпре«, у истом реду после речи »рочиште« ставља се »пред судом за саме странке ради покушаја споразума, ако то не успе, одредиће се рочиште«.

У § 282 у првом ставу место речи »правног спора« ставља се »парнице пред редовним судом«. У почетку другог става место »којем правном спору« ставља се »којој парници«.

У § 284 у ставу првом први ред место »боље« ставља се »јачег«, у истом реду место »међашњој« ставља се »међашкој«, у другом реду место »обичајна« ставља се »обична«, у почетку другог става место »обичајна« ставља се »обична«. У трећем реду истог става после речи »доказ« ставља се »јачег права«. У трећем ставу први ред после речи »међа« ставља се »запета« и додају се речи »у колико није доказано јаче право«, у седмом реду истог става место »боље« ставља се »јаче«.

У § 285 у првом ставу трећи ред после речи »означити« стављају се речи »на лицу места«, у истом ставу пети ред место »обичајна« ставља се »обична«.

У § 286 у почетку првог става место »поведење« ставља се »покретање«.

У § 291 у првом ставу бришу се речи »која се налази код суда«, у другом ставу бришу се речи »по могућству«, брише се и »као и у словима (латиница, ћирилица)«.

У § 292 у наслову место »легитимација« ставља се »легализација«.

У § 298 на крају првог става додаје се »(§ 301)«.

У § 299 други ред после речи »може« ставља се »добавити«, у трећем реду брише се реч »добавити«.

У § 303 на крају трећег става додаје се »и женска лица могу бити сведоци изјаве последње воље«.

У § 305 на крају првог става место речи »завоју« ставља се »омоту«, у трећем ставу први ред после »у« ставља се »судским«, у истом реду после речи »омот« ставља се »била она предана отворена или затворена«.

У § 307 бришу се речи »без обзира на месну надлежност«. На крају §-а додаје се: »Ако је које лице усмено или писмено изјавило своју последњу вољу пред среским судом у чијем подручју нема пребивалишта или ако је таквом суду дало на чување вансудску писмену изјаву последње воље, тај је суд дужан да о томе одмах из-

вести срески суд у чијем подручју то лице има своје пребивалиште«.

У § 310 други ред после речи »врше« додаје се »и«.

У Уводном закону за закон о судском ванпарничном поступку одбор је учинио следеће измене и допуне:

У чл. 4 на крају додаје се »у колико није који од његових прописа изрично измењен новим ванпарничним поступником«.

У чл. 7 у другом ставу други ред после речи »уживају« ставља се »право«, и место »екстериториалност« ставља се »екстериторијалности«, у трећем ставу трећи ред место речи »провешће се и против« ставља се »примениће се и на«, у четвртном реду место »екстериторијалитета«, ставља се »екстериторијалности«.

У чл. 8 у наслову други ред место речи »иступања из« ставља се »престанка«, у другом реду чл. 8 место »пошто иступе из« ставља се »после престанка«, у петом реду место речи »она« ставља се реч »мати«, у шестом реду бришу се речи »као уопште за находче«, у десетом реду место »иностраницима« ставља се »иностранству«.

У чл. 15 први став место речи »погодног органа« ставља се »погодни орган«, у седмом реду после речи »ограничен« ставља се »само«.

У чл. 17 у првом ставу у тачни 1 четврти ред место »својих« ставља се »њихових«; у трећој тачни пети ред место »својих« ставља се »њихових«, у другом ставу трећи ред брише се реч »и«.

Чл. 19 мења се и гласи:

»Помоћник има иста права и дужности као и штитник. Али суд може дати помоћнику право располагања и оном имовином којом би несвојевласно лице по грађанском праву иначе могло слободно располагати«.

У чл. 20 у првом реду после речи »имовинном« ставља се »несвојевласних«; бришу се речи »којима је одузета својевласт«.

У чл. 21 у почетку првог става брише се реч »Ако« а ставља се »кад престану«, у другом реду истог става бришу се речи »више не постоје«.

У чл. 22 у првом ставу бришу се речи »а које је примљено у завод за душевне болести или у сличан завод«, у шестом реду после речи »завод« стављају се речи »за душевне болести или у сличан завод«, у другом ставу трећи ред место »своје дужности« ставља се »свога звања«.

У чл. 24 у првом ставу бришу се речи »да се лицу за које је постављен привремени помоћник, одузме својевласт«.

У чл. 25 у четвртном реду место речи »донста« ставља се »уопште више«.

У чл. 26 у првом ставу место речи »доиста« ставља се »уопште више«.

После чл. 26 додаје се нов члан који гласи:

»IV ПРИМЕНА НАСЛЕДНОГ ПРАВА ПОЈЕДИНИХ ПРАВНИХ ПОДРУЧЈА

Члан

(1) Док јединствени Грађански законик не добије обавезну снагу, наследства наших држављана расправљаће се по праву места у којем је оставитељ у време своје смрти имао своје пребивалиште. Али при томе се неће уважити промена пребивали-

шта коју је оставитељ извршио у току последње две године пре своје смрти.

(2) За наслеђивање непокретнина важиће право места где се оне налазе.

(3) На изјаве последње воље и уговоре о наслеђивању примењиваће се право под које је оставитељ по свом пребивалишту потпадао у време кад је начинио изјаву последње воље односно уговор о наслеђивању.

У чл. 27 у осмом реду после « (§§ 106 и 107) » стављају се речи »на плодносно улагање главнице штићеника (§ 195), на штитничке рачуне (§ 166)«, у десетом реду после »220« ставља се запета и додају се речи: »на негу, васпитање и издржавање малолетне деце (чл. 268)«.

У чл. 29 у првом ставу први ред брише се реч »је«, у трећем реду после »а« ставља се »која се«, у четвртном реду после запете иза речи »дужност суда« ставља се »да«, место следеће речи »чувати« ставља се »чува«, у петом реду после речи »дужност« ставља се »да се« а место речи »старати« ставља се »стара«.

У чл. 32 у четвртном реду место речи »лудости« ставља се »лудила«.

У чл. 37 у другом ставу први ред после речи »ће« ставља се »се«. У другом реду место »1933« ставља се »1934«.

У чл. 38 на крају бришу се речи »у колико одговарајућих прописа има у овим законима«.

У чл. 39 на почетку члана додаје се реч »док«, у другом реду после речи »Подгорици« стављају се речи »Закон о извршењу и обезбеђењу не добије обавезну снагу, на тим подручјима«.

У чл. 40 у првом реду после речи »ступиће« ставља се »на снагу«.

У чл. 41 на крају прве тачке место речи »закон« о судском ванпарничком поступку« стављају се речи »новог Ванпарничног поступника«.

Чл. 42 мења се и гласи:

»Други део новог Ванпарничног поступника о расправи заоставштине (§§ 22 до 143) добиће у оном делу правног подручја Апелационог суда у Новом Саду, у којем не важи аустријски Општи грађански законик као и на подручјима среских судова у Чаковцу и Прелогу обавезну снагу кад у овим подручјима добије обавезну снагу једин-

ствени Грађански законик. Али прописи § 31 новог Ванпарничног поступника важиће и за та подручја, с тиме, да ће наређења става 2 (другог) истог §-а важити и за тражење наследних сведожаба (уверења) по одредбама Зак. чл. XVI-1894 год.«

Чл. 43 законског предлога брише се.

У чл. 44 у четвртном реду после речи »Новом Саду« додаје се »као и на подручјима среских судова у Чаковцу и Прелогу«.

У чл. 45 у првом ставу други ред после »Новом Саду« додаје се »као и на подручјима среских судова у Чаковцу и Прелогу«; у истом реду место »сиротињских« ставља се »жироцадских«; у другом ставу на крају место речи »надлештва, која су их досада решавала« стављају се речи: »у другом степену окружни судови, а у трећем степену Касациони суд. Њима доставиће се на решавање правни лекови који се на дан ступања на снагу овог закона затеку као нерешени код данашњих власти другог и трећег степена«.

У чл. 46 на крају првог става додају се речи »а пропис чл. 42 реченица друга добија обавезну снагу од дана обнародовања овог Закона у »Службеним новинама«.

Одбору је част предложити Народној скупштини законске предлоге са горњим изменама и допунама да их изволи у целости усвојити.

За известиоце одређени су: г. г. др. Милан Секулић, Никола Соколовић и Миливоје Перић, народни посланици.

1 маја 1934 године
у Београду.

Претседник одбора,

Др. Светислав Михаиловић, с. р.

Секретар,

Карло Гајшек, с. р.

Чланови одбора: Др. Матеј Перић, с. р., др. Урош Трбојевић, с. р., Љуб. Трифуновић, с. р., др. Богдан Видовић, с. р., др. Бранко Николић, с. р., Вој. Куртовић, с. р., др. Тоша Рајић, с. р., Никола Соколовић, с. р., др. Милан Секулић, с. р., Мил. Ђ. Перић, с. р., др. Људевит Ауер, с. р., Рад. Јевтић, с. р., Михаило Живанчевић, с. р., др. Миленко Марковић, с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Андре М. Станића, народног посланика, на Претседника Министарског савета и Министра саобраћаја о закључивању уговора за грађење железничких пруга

Господине Претседниче,

Приликом расправе о буџету за 1934/35 буџ. годину говорио сам 28 фебруара ове године о закљученим уговорима за грађење железничких пруга: Пожаревац—Кучево, Велес-Прилеп, Приштина—Глоговици—Пећ, Бихаћ—Книн, Београд—Панчево, Куршумлија—Приштина и израду II колосека Београд—Ресник. Том приликом ја сам утврдио:

1) да је закључивањем ових уговора повређен Устав и да је извршено неколико незаконитих поступака, и

2) да су ови уговори од велике штете за нашу државу.

У своме говору, који је пун нетачности од почетка до краја на седници Народне скупштине од 7 марта ове године бивши Министар саобраћаја г. Лазар Радивојевић покушао је да докаже: да закључивањем уговора није повређен Устав, јер Устав, по његовом мишљењу, и не тражи доношење закона за закључивање оваквих уговора, да се он није огрешио ни о један законски пропис, и да некој штети за државу не може бити ни речи».

На седници Народне скупштине од 8 марта ја сам одговорио г. Министру саобраћаја и поново утврдио да су тачна моја тврђења од 28 фебруара, и да бивши Министар саобраћаја г. Радивојевић није био у стању да поколеба ниједну од чи-

њеница које сам изнео. На истој седници, одмах после мога говора, г. Претседник владе узео је у заштиту г. Министра саобраћаја и том приликом, између осталог рекао је: „Господо, ја сам са највећом пажњом слушао излагања г. Министра саобраћаја на прошлој седници. Ја сам са истом пажњом слушао прво излагање и ову данашњу реч уваженог предговорника г. Станића. Ја држим, господо, да сте ту исту пажњу наложили себи и сви ви на тим клупама. И настаје за нас, који сада треба у једном или другом правцу да створимо извесне закључке и одлуке из ових дискусија, за нас настаје једна тешка дужност, да се и ми уплићемо у овај инжињерски дуел, а да не знамо да ли довољно обавештени улазимо у доношење одлуке. Ја држим, господо, да је наша дужност да то избегнемо и то на тај начин што ћемо рећи: кад бих био партнер г. Станићу ја бих покушао да га замолим да нам јасније каже: шта мисли под том штетом од 800 милиона динара?”

Узимање у заштиту г. Министра саобраћаја од стране г. Претседника владе учињено је у толикој мери, да је у старој штампи, према објављеним комуникацима у нашим листовима, наглашена потпуна сагласност у гледању на ове уговоре између г. Претседника владе и бив. Министра саобраћаја г. Радивојевића, и истакнуто је да су „документованом и енергичном интервенцијом Претседника Министарског савета побијена сва неоснована и непроверена твђења народног посланика г. Станића”.

Несумњиво је да је ове коментаре инспирисало наше одељење за штампу. Изражавајући овом приликом само осуду и протест противу тако наопаког схватања да се ширењем нетачних гласова и клеветањем народних посланика може служити државним интересима, ја ћу о томе ружноме поступку, који је изазвао чуђење и осуду нашег јавног мишљења, говорити опширније када ова интерпелација буде стављена у Народној скупштини на дневни ред.

Питање о закљученим уговорима за грађење железничких пруга јесте од особито великог значаја и са гледишта финансијског и са гледишта политичког. Приликом буџетске дискусије оне чела је расправа тога питања; али та расправа није завршена. Решење тога питања мора бити приведено крају. То траже интереси наше државе и цела наша јавност. Да би се то питање привело крају, да би се нашао начин за заштиту државних интереса, да би се утврдила одговорност за овакво штетно вођење железничке грађевинске политике, да би се видело чија су твђења неоснована и непроверена као и у коликој је мери недопуштен поступак одељења за штампу, и да би се одазвао горњем апелу г. Претседника владе на мене, — ја сматрам за своју дужност да упутим Господину Претседнику Министарског савета и г. Министру саобраћаја ову интерпелацију:

1) Је ли закључивање уговора, које је закључио у име Краљевске владе бивши Министар саобраћаја г. Лазар Радивојевић, у складу са Уставом и законима.

2) Како гласе ови закључени уговори и све допунске одредбе које се односе на ове уговоре.

3) Како гласи финансијски распоред примљених обавеза по свима тим уговорима на поједине буџетске године.

4) Пошто су пруге погођене и по којим ценама. Колико ће исплатити наша држава до 3 јула 1939 године закључно, — докле и последња пруга, Бихаћ—Книн, треба да буде готова — рачунајући отплате и интересе.

5) Колико је износило предрачунско коштање ових пруга по оцени одељења за грађење жељезница, са обзиром на ослобођење од свих дажбина, и колико ће наша држава исплатити за те пруге до 3 јула 1938 године закључно, — рачунајући отплате и интересе.

6) У којој валути и по коме курсу исплаћује наша држава примљене обавезе и колико ће изнети целокупна исплата ових железничких пруга до 1 јула 1944 године.

7) Колико је предвиђено у буџету за 1934/35 годину на име примљених обавеза по закљученим уговорима. Је ли у буџету за ову годину предвиђено плаћање прима и колико износи сума на име прима.

8) Кад ће према уговорима поједине жељезничке пруге бити готове. На којим пругама и из којих разлога није отпочео рад, и колико по уговорима плаћа наша држава на име интеркаларног интереса за неизвршене радове и колико ће изнети целокупна сума на име интеркаларног интереса.

9) Познато је да друштва не уносе у нашу државу ни француске франке ни доларе за израду ових жељезничких пруга и ако уговори гласе на „кредитирање” у таквој валути. Са обзиром на ту чињеницу као и на депресијацију нашег динара на страни и пораст његове куповне моћи у земљи, — чиме се може правдати велика неправда: да се све суме које држава дугује друштвима израчунавају у динарима и да се ти динари претварају у француске франке или другу валуту означену на боновима и то на основу законских стања њихове стабилизације, и мислите ли да такво плаћање може и да остане.

10) Јесу ли ови уговори у складу са државним интересима? Шта је предузето и шта мислите предузети за заштиту државних интереса?

11) Зашто је одељење за штампу инспирисало у старој штампи неистине о мојим говорима и зар је томе одељењу допуштено да ради одбране једног Министра шири неистине и клевете противу једног народног посланика; и

12) Јесу ли г. Претседник Министарског савета и г. Министар саобраћаја вољни да одмах упуте све те уговоре једном анкетном скупштинском одбору, који ће испитати њихову целисходност, начин закључења и њихово извршење и о томе поднети извештај Народној скупштини.

За ову интерпелацију тражим хитност.

4 јуна 1934 године
Београд

Интерпелант
Анд. М. Станић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Лојзе Јана Павлича, народног посланика, на Претседника Министарског савета о двократном радном времену у државним надлештвима

Господине Претседниче,

Одлуком Министарског савета од 27 марта 1934 године, уведено је у свим надлештвима прекидно уредовање од 8—12 сати, и од 15—18 часова. Досадашња пракса непрекидног уредовања за време летне жеге, показала се је као веома добра како у погледу ефективног рада, тако исто и у погледу здравља чиновништва. Сем тога у зимским месецима је државна благајна показала ефективне уштеде на материјалним издацима, на ложењу и осветљењу.

Последица прекидног уредовања неће бити штедња, већ нови издатци, неће бити ажуран рад по надлештвима, већ болесно чиновништво. Нису ретки случајеви, да државно чиновништво код садашњег распореда једва стигне због удаљености, да обави свој ручак, пошто одмах треба да се враћа натраг у надлештво. Да то не иде у прилог рада јасно је. Осим тога долазе у обзир код великог броја чиновништва нижих категорија путни трошкови за превоз од четири пута који је код

непрекидног уредовања редуциран на половину. Подељено уредовање показало се је у свим надлештвима као непогодно.

На основи напоменутих чињеница тражим:

1) Да нам на првој седници Народне скупштине изволите објаснити, зашто се је увело прекидно уредовање?

2) Какав ефекат мислите тиме постићи у циљу штедње и здравља чиновништва?

3) Да ли сте свесни, да сте са тиме погодили незаштићене групе нижих чиновника?

4) За ову интерпелацију тражим хитност и првенство.

Изволите, Господине Претседниче, примити уверење мог особитог поштовања.

Београд, 7 јуна 1934 г.

Проф. Павлич Лојзе Јан, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Николе Кешељевића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о регулисању имовинских и других односа новоприсаједињених сеоских општина граду Београду

Господине Министре,

Одредбом Финансијског закона присаједињене су суседне општине Београдској општини. То је међу становништвом тих сеоских општина изазвало велико незадовољство и забринутост.

Оправдано је што су забринуте кад се зна да је имовно стање тих општина било врло добро и неке као на пр. општина Кнежевац не само да немају никаквог дуга него имају и готовине у новцу и хартијама од вредности, а и друге присаједињене општине све од реда имају боље и сређеније финансијско стање него Општина београдска. Сем тога у Финансијском закону није детаљисано питање терета и намета, јер ако ти терети и намети буду пренесени на те општине у истом сразмеру, као и на становништво Београдске општине, све те општине без изузетка биће материјално потпуно упропашћене. Није ништа речено како ће се решити питање стоке, испаша и сиротиње, која живи на општинском земљишту (у општини Ресник 73% становништва живи на 376 хектара оп-

штинске земље, па би према закону морали ту земљу напустити и остати без крова и без хлеба), затим ништа није речено, како ће се регулисати питање трошарине и сви се оправдано боје, да ће то бити решено као за Раковицу, која потпада под атар Београдске општине, а трошаринска станица налази се код Кошутњака, те и они нако су становници Општине београдске, плаћају трошарину.

Београдска општина и до сада била је доведена у безизлазно финансијско стање баш због тога, што се Београд био толико проширио, да није могао из својих средстава и прихода да одговара свима потребама огромног простора његовог атара. Овим новим проширењем Београд ће бити доведен у још тежи положај, а присаједињене општине потпуно упропашћене.

Молим Господина Министра да ми на горе постављена питања одговори писменим путем.

Београд, 16 марта 1934 године.

Др. Никола Кешељевић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша П. Драговића, народног посланика, на Министра просвете о случају Душана Алексића, учитеља у Рековцу

Господине Министре,

Душан Алексић, учитељ у Рековцу, Среза левачког, бановине Моравске, службује око 10 година а није до данас положио практични учитељски испит, што је за учитеље стручни државни ис-

пит. Ово је немогуће по Закону о народним школама.

Због овога конкретног случаја слободан сам упутити Вам, Господине Министре, следећа питања:

1) Је ли Вам познат случај Душана Алексића, учитеља у Рековцу, а каквих има још?;

2) Намеравате ли наредити строгу примену одредаба Закона о народним школама, како ти учитељи, који услед неспособности или нехата нису у стању да положи практични учитељски испит, не би заузимали места вреднима и способнима,

који не могу добити постављење услед буџетских оскудица.

Молим да ми на ову интерпелацију одговорите усмено у Народној скупштини.

28 марта 1934 године

Београд

Милош П. Драговић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра просвете о недоношењу правилника за примену Закона о народним школама

Господине Министре,

Параграф 181 Закона о народним школама гласи: Закон је о народним школама обнародован у Службеним новинама бр. 289 — СХИХ од 9 децембра 1929 године. До данас у пет година након ступања на снагу закона о народним школама није доспео ни један од г. министара просвете да изврши закон и да пропише општи правилник за примену Закона о народним школама.

Пошто има преко 24 хиљаде наставника на основним школама у нашој земљи и пошто је питање правилника од ванредне важности за примену закона, то Вас молим, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Зашто до данас није прописан општи пра-

вилник за примену Закона о народним школама?

2 — Кани ли се уопште тај правилник за примену Закона о народним школама издати или не кани удовољити пропису § 181 Закона о народним школама?

3 — Шта каните одредити да се позову на одговорност они, који су пропустили дужност да до сада израде општи правилник за примену Закона о народним школама?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 14 IV 1934 године.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра саобраћаја о ратификовању поштанске конвенције, између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, која се односи на поштанску штедионицу

Господине Министре,

Већ 16 година од нашег Уједињења очекује се регулисање исплата разних новчаних упутница које су у времену слома Аустроугарске монархије биле прелане на поштама у крајевима који су припаднали нашој држави, а до данас нема исплате тога новца на те упутнице нити на чековне упутнице однашње Поштанске штедионице. Примамо жалбе не само из крајева који су имали везу са Поштанском штедионицом у Будимпешти, него и из крајева који су имали пословне везе са Поштанском штедионицом у Бечу. У питању су велике суме новца наших држављана које су они требали да почме односно да су у њихову корист исплате извршене, а до данас то уследило није, јер дотичне поштанске конвенције нису ратификоване. Оправдано се свијет жали, што то питање није до данас решено коначно.

Стога сам слободан умолити Вас, Господине

Министре, да ми изволите усмено у Народној скупштини одговорити:

1 — Је ли Вам познато да има много наших држављана којима није исплаћен новец који је у времену прије слома Аустроугарске монархије упућен био на исплату у октобру 1918 године за корист њихову преко Поштанске штедионице у Будимпешти и преко Поштанске штедионице у Бечу, а те исплате нису ликвидирале ни до данас, јер поштанске конвенције нису ратификоване?

2 — Када каните предложити односно поштанске конвенције на ратификацију у Народној скупштини?

Изволите примити уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 14 IV 1934 године.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о неисплаћивању помоћи општинској управи Пољане

Господине Министре,

У општини Пољане, средња испостава Шкофја Лока, одобрен је од Банске управе из срестава Бедносног фонда за сиромашне општинаре износ од 5.000.— динара. Тај новац није стигао на општински одбор општине Пољане, јер је тај одбор у рукама опозиције, већ је тај новац наводно изручен месној организацији Југословенске националне странке, да га подели. То је једна велика неправилност, која је изазвала у народу нерасположење, јер да ће тај новац Национална странка употребити само за политичку агитацију за поновне општинске изборе, који ће бити у Пољанама и Јаворју у месецу мају.

Ради тога молим Вас, Господине Министре, да

ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1) Је ли Вам познато, да је новац од 5.000.— динара из Бедносног фонда за сиромашне општинаре општине Пољане од Банске управе дозначен месној организацији Југословенске националне странке а не општинском одбору?

2) Што каните одредити да се ова погрешка, у колико постоји, исправи за времена, да се уклони непотребно узрујавање у народу?

Изволите, Господине Министре, и овом приликом примити уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 16 априла 1934 год.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра трговине и индустрије о уништавању обућарских обртника радом фирме „Бата“

Господине Министре,

Обућарске занатлије из Глине жале се на рад филијала „Бата д. д.“ у Глини, које се служе недозвољеним методама рада на штету обућарских занатлија мјеста Глине. На дан 9 марта 1934 почела је та фирма да се чак бави и са кућарењем, те је слала свога слугу по разним кућама у споразуму са Петром Цакулом, једним обућарским мајстором, те је од куће до куће тражила ципеле за поправак, премда на то нема нити концесије нити иног права. Обућарске занатлије у Глини не продају готово ни једног пара обуће јер је фирма „Бата“ са својом робом преправила тржиште, а сада се иста фирма „Бата“ бави и сакупљањем од куће до куће старих ципела за поправак, па тиме потпуно уништава наш обућарски занат у земљи, а у Глини имаде од 19 обућарских мајстора 19 породица које су данас готово без круха јер је посао потпуно стао и радње су им потпуно празне. Нити наши обућари занатлије имаду робе, нити радника, нити могућности за исхрану својих чланова породице, дотле је дотјерао рад фирме „Бата“ у самој Глини, а тако је и по свим мјестима где та фирма има своје продаваоне, оштећујући и државу на приходима од пореза, а уједно уништавајући наш средњи сталеж наше обућарске занатлије којих има у нашој земљи око 40 хиљада, који хране и уздржавају своје породице и међу којима има на хиљаде бив. ратника и инвалида, ратних добровољаца и четника, који сада гледају своју пропаст у својој рођеној отаџбини; дотле странци уживају у развоју својих послова. Пошто се на овакав начин фаворизирањем стране индустрије иле систематски за уништавањем наших занатлија и наших радних снага у земљи, то треба за такав рад понети и пуну одговорност пред народом и пред историјом. Бедни и уништени занатлије када потпуно пропадну орачким фаво-

ризирањем страних индустријалаца неће бити способни да ушчувају здраве и непоколебане националне осећаје. Потребно је да се по овом предмету предузме хитно поступање ако се не жели дочекати нежељене последице.

Примио сам из Бачке Паланке исто жалбе обућарских занатлија, као и из разних других страна по свима бановинама. Нитко неће да чује тешке и болне јаде обућарских занатлија који пропадају. У Бачкој Паланци за друго полугодје 1933 имала је фирма „Бата“ промет од дин. 700.533 а нека се пита колико је та филијала пореза платила. А када се зна да је укупни промет филијала фирме „Бата“ у нашој земљи већи од 300.000.000 динара годишње, и када се знаде да је та фирма „Бата“ платила пореза и од фабрике и од свих продаваона обуће једва око 100 хиљада годишње, онда се види како се толерира не само упропаштавање наших занатлија обућара него како се упропаштавају и приходи наше државе, а ко носи одговорност за такав рад када се нико не миче док 40.000 обућарских породица живе у очајном стању ради нелојалне конкуренције од ове у нашој земљи фаворизирање стране фирме „Бата“.

Обзиром на таково стање ствари молим Вас, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1) Је ли Вам познато да се фирме „Бата“ филијала у Глини бави кућарењем по кућама, сакупља стару обућу за поправак, да тиме одузима и оно мало посла обућарским занатлијама у Глини који су са породицама у тешком безизлазном стању, јер немају ни рада ни зараде за минимум egzистенције у својој земљи?

2) Што каните предузети да се фирми „Бата“ определи делокруг рада као фабрици обуће, а да продаја ципела њених производа потпане трговачким радњама обућарске струке, које ће као

самосталне радње имати плаћати порез овој земљи у којој промет робѣ обављају?

3) Што каните одредити да се фирми „Бата“ забрани кућарење и сакупљање старе обуће за поправак, што спада у делокруг наших домаћих обућара занатлија?

4) Јесте ли вољни у споразуму са г. Министром социјалне политике и народног здравља одредити комисијски преглед радионица као и услова рада по радионицама фабрике „Бата“ и јесте ли вољни у споразуму са Министром финансија одредити комисијски преглед и ревизију свеукупног промета и рада у продаваоцима фабрике „Бата“, да се утврде основице за разрез пореза, који

ће по висини морати одговарати уједно за накнаду оне штете коју трпи наша држава не само због пропадања 40 хиљада занатлија обућара, као порезних обвезника у плаћању течевине, него и за покриће оних износа, које ће држава морати да плати за прехрану осиротелих и гладних обућара занатлија наше земље?

5) Што каните предузети да се сузбије неложална конкуренција фирме „Бата“ коју чине свим обућарима занатлијама у нашој земљи?

Београд, 14 априла 1934 г.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о неправилностима поновних опћинских избора у општини Трата

Господине Министре,

На 25 марта 1934 вршили су се поновни избори за опћински одбор опћине Трата према решењу Управног суда у Цељу шт. А. 505/33 од 16 јануара 1934. Са том решидбом укинута су ранији опћински избори, који су били обављени 15 октобра 1933 ради неправилног поступка изборног одбора. На опћинским изборима 25 марта 1934 биле су две кандидатске листе. Једна са носиоцем Јеловчаном Францем, садањим претседником опћине, друга са носиоцем Уршићем Францем, бив. претседником опћине. У бирачком одбору су били као претседник И. Штефе, учитељ, његов заменик Језершек Јакоб, као записничар Данило Брдон, опћински тајник и два члана опћинске управе. Претседници кандидатских листа били су за листу Уршић Франц сам Уршић Франц, поседник, Хотавље бр. 25, а његов заменик Иван Мрак, трговац Горења, а за листу Јеловчанову били су претставници сељак Франц и његов заменик Чадеж Јоже. Гласовање је почело у реду, али је бирачки одбор извршио касније нове неправилности и незаконитости, утврдивши да је гласало за листу Јеловчана 279 гласова, а за листу Уршића 215 гласова, дочим је заправо за листу Уршић Франца правилно гласало 265, а за листу Јеловчана 223 гласача, па према томе по правилном изборном резултату морала је листа Уршића Франца добити осим тројице све чланове нове општинске управе и претседника опћине, а сада је по неправилном раду бирачког одбора добила само три одборника, што је много узнемирило народ исте општине, који познаје право стање ствари, јер зна тачно тко је све за коју листу гласао. Претседник бирачког одбора није члан опћине Трата, нити је уписан у бирачком именику опћине Трата, он је члан опћине Оселица и он је 15 октобра 1933 године водио опћинске изборе у Оселици. А ти избори у Оселици проведени су тако незаконито да је према уложеној притужби доказано, да је уписано било преко 80 бирача наопако погрешно, тако, да је удесио за 80 гласова неправилно изборни резултат. Према томе претседник бирачког одбора у Трати је незаконито и неправилно именован и није био подесна особа да код поновних избора правилно сврши тај посао. Тајник и записничар бирачког одбора је био тајник Данило Брдон, који је ту функцију обављао и код поништених опћинских избо-

ра дне 15 октобра 1933 г. па иста особа није била подесна да води записник избора, јер су избори и поништени били баш ради неправилног уписивања гласача по истом тајнику. Закон захтева да се код поновних избора мора променити сав бирачки одбор, па се мора мењати и записничар који је члан бирачког одбора односно његов орган који својим радом битно утиче на ток и резултат избора. У самом изборном локалу на улазу кроз који су пролазили бирачи на гласање стално је стајао претседник опћине Јеловчан Франц тако да је на сваког бирача упливисао колико је могао и према томе вршио на биралишту агитацију а треба уважити да је он био код ранијих избора који су поништени такођер члан бирачког одбора. Те неправилности бирачки одбор није хтео у записник унети. Исто тако нису унете у записник ни притужбе против претседника бирачког одбора. Претставнику листе Уршић Франца потпуно се онемогућила свака контрола код уписивања гласача у службени записник, па су и све притужбе које су поднете одбијене и нису дошле у записник.

Ради тога свега незаконитог рада и незаконито проведених опћинских избора поднета је жалба надлежном Управном суду, те ће се морати или избори поништити и одредити опет нови избори или ће се морати коригирати изборни резултат према доказаном стању фактичног гласања. Ради овог система рада који изиграва праву вољу народа код избора опћинског одбора, молим Вас, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1) Је ли Вам познато да су опћински избори у опћини Трата на 25 марта 1934 опет незаконито и неправилно проведени; јер су не само незаконито именовани чланови бирачи бирачког одбора него су и постављени да онемогуће праву вољу бирача из те опћине Трата?

2) Што каните предузети, да се овај и овакав систем рада код опћинских избора измени и онемогући, јер се тиме даје оправдање свима онима, који неће да иду на изборе када се права воља народа хитимце изиграва?

Примите уверење о мом поштовању.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша П. Драговића, народног посланика, на Министра трговине и индустрије о узроцима трагичне смрти Стаке Диклић, учитељице

Господине Министре,

Из дневних листова сам сазнао за смрт учитељице Стаке Диклић, која је са животом онако језовито завршила. Обавештавајући се о њеном ранијем животу сазнао сам ове појединости:

Покојна Диклић дошла је у Београд да пролужи школовање на Вишој женској стручној школи и настанила се са још три своје другарице код наставнице исте школе гђе Милосављевић, удове, где су имале стан и храну за 400 динара. Оне су госпођи Милосављевић радиле и све остале кућне послове, па чак и оне за које се обично послуга најмљује.

Како је гђа Милосављевић имала два одраслија сина, то је њено пренебрегавање своје наставничке дужности и старање једне станодавке имало ту кобну последицу за живот поч. Стаке, да је њен син Ненад Милосављевић, онда студент технике, а сада машински инжењер и секретар Аеро-клуба дефлорисао. — Овакве изјаве да је њен брат и у њихову истинитост не треба сумњати.

Са изнетога част ми је Господине Министре, а у циљу да спречимо будуће сличне случајеве, поставити Вам следећа питања:

1) Да ли Вам је познато да је наставница Женске више стручне школе у Београду гђа Милосављевић узимала на стан и храну своје ученице?

2) Да ли Вам је познато да су те ученице иако су плаћале стан и храну и све остале кућне послове радиле?

3) Да ли сте вољни наредити најстрожију истрагу противу гђе Милосављевић у чијој је кући становала пок. Стака Диклић, којом би се имало утврдити, да је она ту напастована од синова гђе Милосављевић.

4) Да ли налазите да је неминовно потребно повести дисциплински поступак противу гђе Милосављевић с тога што је себи дозволила да као наставница буде још и „врла“ станодавка својим ученицама?

5) Налазите ли да има места даљем опстанку у служби оваквој наставници, као што је гђа Милосављевић?

6) Јесте ли вољни проширити истрагу и на одговорне чиниоце у Вишој женској стручној школи што су, ако су знали, дозволили овакав рад гђи Милосављевић, и ако нису знали, зашто су себи дозволили да не знају где им ученице станују и под каквим условима?

Молим да ми на ову интерпелацију изволите одговорити усмено у Народној скупштини. Београд, 21 априла 1934 г.

Милош П. Драговић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милоша П. Драговића, народног посланика, на Министра саобраћаја о раду шефа железничке станице у Вировитици

Господине Министре,

У Вировитици служи као шеф станице г. Спасојевић, који је предан пићу, те својим наступањем према грађанству изазива нерасположење тим више што је дошао из Србије, па према Хрватима не зна наступати са потребним тактом. Он је са својим саобраћајним особљем створио четничко удружење коме је он председник и са тим удружењем наступа, како није корисно ни народу ни држави, ради тога је онемогућио свој опстанак у тој средини. Једне згоде имало је хрватско дилетантско друштво у Вировитици своју претставу и забаву, а после тога по налогу председника наступило је четничко удружење и наведену забаву растурило, а какав је то дојам оставило међу Хрватима суграђанима о томе не треба посебно наглашавати. Пошто је четничко удружење састављено од саобраћајног особља, то није оно дужно, да овакове функције врши, које разједињују наше редове. Када је претставу и забаву одобрило надлежно среско поглаварство, које има полицијски

апарат да уздржи ред и поредак, откуда долази тако створено четничко удружење и његов претседник да врше насиља над грађанима Хрватима, на штету народног и државног јединства. Исти шеф станице дакако и прогони све своје намештенике Хрвате.

Ради тога свега молим Вас, Господине Министре, да ми изволите усмено у Народној скупштини одговорити:

1) Је ли Вам познато шта ради шеф станице Спасојевић у Вировитици на штету службе као и на штету народног и државног јединства преко четничког удружења коме је он председник?

2) Што каните одредити да се шеф станице упуту из овога краја где је својим радом и понашањем себе онемогућио?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању. Београд, 25 априла 1934

Милош П. Драговић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра финансија о наплати високих казни за сађење дувана у срезовима Глина, Вргинмост, Петриња и Костајница — Двор

Господине Министре,

Наше привредне снаге су свуда потпуно исцрпљене, а поготову је потпуно исцрпљена платежна моћ наших сељака земљорадника, што се опажа код наплате пореза земљарине и код наплате разних приреза. Но сада се врши не само наплате за разне шумске кривице, него су упућени егзекутори да обављају егзекуције за наплату разних монополских казни новчаних, досуђених земљорадницима који су неповласно садили дуван. Док је данас духан за сељака из монополске режије тако очајно скуп да га он купити не може, и када се знаде како је ниска откупна цена дувана у крајевима где се духан сади за монополску управу и када се уважи, да је за време Аустро-Угарске монархије наш сељак крајишник имао привилегију за ограничено сађење дувана за своју кућну потребу, то треба разумети тешко нерасположење у народу када се сада врше егзекуције из дана у дан по разним селима те се плени и оно последње што се пленити не сме по постојећим прописима. То у народу изазива очајно стање. Да на примеру буде јасна слика очајног стања истичем да су у години 1931 у самом Срезу глиномском код 331 странке пронађени 18.928 струка дувана, у години 1932 код 680 странака пронађено је засађено 63.208 струка дувана, а у години 1933 код 985 странака сељака пронађено је засађеног 200.686 струка дувана, и када се уважи да је осим редовне казне од 8 динара досуђена и троструко већа са 24 динара, дакле од једног струка 32 дин. новчане казне, онда се види да у самом срезу Глина у задње три године има новчаних казна монополских у висини преко 10.000.000 дин. за неповласно сађење дувана, а ако се са наплатом тих монополских казна настави онда се ово тешко и мучно расположење у народу неће моћи ничим ублажити.

Потребна је не само реорганизација државне монополске управе и снижење режије у тој устано-

ви, него је потребно ревидирати читаву дуванску политику т. ј. питање производње духана у нашој земљи и створити здраве услове за очување прихода од те привредне гране наше народне производње. Али исто тако треба ликвидирати хитно питање превисоких и неоправданих казни у монополским кривицама ради сађења дувана на начин да се ублажи узрујаност која сада влада у народу, не само у овом крају него и по свим осталим крајевима наше земље. Најздравије би решење било да се све казне по монополским кривицама потпуно ублаже или отпишу, а истовремено да се осигура народу слободно сађење духана, дочим приходи државе да се обезбеде код прераде и трговине са духаном, чиме би се осигурала и боља квалитета, већи доходак а смањени расходи, јер би приватна иницијатива могла да сарађује у свим правцима око што бољег уновчења духана на страним пијацама.

Молим Вас, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато да се врше егзекутивне наплате монополских казна за сађење дувана, и да те казне само у једном срезу износе око 10.000.000 динара?

2 — Што каните одредити да се обустави оvrшна наплата монополске казне код сељака, сада, када му је најтеже и када нема ни паре код куће, те што каните учинити да се те дуванске казне опросте или отпишу или на други начин народу олакшају, јер је незадовољство у народу ради егзекутивних наплата врло велико?

3 — Што каните учинити да се реорганизира монополска управа и да се омогући народу слободно сађење дувана, а да се код прераде и продаје дувана осигурају држави потребни приходи?

Изволите, господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

Београд, 25 IV 1934.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра пољопривреде, о санацији прилика Средишњег савеза хрватских сељачких задруга у Загребу

Господине Министре,

Средишњи савез хрватских сељачких задруга у Загребу налази се у тешкој новчаној кризи, па ако не буде помоћи он мора да пропадне. Са пропашћу тога савеза упропастиће се преко 400 хрватских сељачких задруга које су у великој већини на територији Савске бановине, а у тим задругама имаде преко 56.000 задругара, све самих сељака земљорадника.

Главни разлог зашто је тај савез дошао у то критично стање, јесте у томе, што је скоро читави свој мобилни капитал уложио у куповину земља, које су дошле касније под удар аграрне реформе. Тај тако уложени капитал износи преко 27

милиона динара, а земље које су купљене јесу од грофа Јанковића у Цабуну, Градини и Детковцу. Савез је требао примити за те земље око 25 милиона динара и аграрне обвезнице Привилеговане аграрне банке и то:

Дин. 20,500.000 за преко 8 и по хиљада катастарских јутара земље за неплаћене закупнине и најамнине према § 65 Закона о ликвидацији аграрне реформе на великим поседима, те Дин. 15,000.000 за 1,090.000 златних круна по пресуди Међународног арбитражног суда између Краљевине Југославије и Мађарске од фонда (аграрног) у Базелу. Треба констатовати да је до владе г. Петра Живковића овоме савезу на 8. VIII. 1930 било одобрено Дин. 5,193.409.92, али је Министарство пољопривре-

де себи придржало од те своте Дин. 1,939.831.— за подмирење дуга бив. пољопривредног кредита, али та помоћ није могла спасти савез из потешкоћа и обавеза, а кривња је на тадањим функционерима савеза што нису затражили помоћ која би већ тада била довољна за санацију тешких прилика. Сада се међутим савез налази у тешкој ситуацији, јер ће се догодити да ће 56.000 задругара изгубити своје уштеде код тога савеза у висини преко 30,000.000 динара, ако се не пружи хитна помоћ од државе. Према прописима аграрних закона овај би савез имао примити 35,000.000 динара у аграрним обвезницама, које до данас није примио. Хитно решење било би ово: да држава да Савезу одмах у готовом Дин. 20,000.000 као предујам за оне аграрне обвезнице, које савез има примити од државе, а од те своте да се подмире дугови Савеза код Привилеговане аграрне банке, Народне банке, Поштанске штедионице и Штедионице Савске бановине у укупном износу од 8,000.000 дин. Аграрне обвезнице у овом случају код санације овога савеза треба обрачунати у номиналној вредности, па би у томе случају остало држави још дин. 7,500.000 у аграрним обвезницама које би касније могла своје савезу предати.

Југословенска народна странка тражи у име

56.000 задругара који су већином у Савској бановини, да држава створи све услове за санацију овога Савеза хрватских сељачких задруга, на начин како је спасен народ и задругари код Средишње задруге хрватског славонског господарског друштва у Загребу прије више година и код Земљорадничке банке у Београду, код које је држава пружила помоћ улагачима у висини од преко 50,000.000 дин.

На темељу свега тога молим Вас, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато очајно стање у Средишњем савезу хрватских сељачких задруга у Загребу, који има преко 400 хрватских сељачких задруга са преко 56.000 задругара искључиво сељака,

2 — Што каните предузети за хитну санацију овога савеза јер је иначе пропаст неминовна, као и тешке последице у таквом случају?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о мом особитом поштовању.

26 априла 1934 године
Београд.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра правде о накнадном тражењу наплате повишених судских такса код мјесних судова.

Господине Министре,

Код мјесних судова на подручју Савске бановине а напосе у срезovima Петриња, Глина и осталима, постоји једно велико незадовољство међу странкама које су подносиле тужбе месним судовима 1933 године, јер се сада од разних странака, које су своја потраживања утужиле и наплатиле, накнадно траже повишене таксе по Закону о таксама, а странке нису криве ако су месни судови према добивеним наређењима наплаћивали неке ниже таксе. Сада је немогуће те повишене таксе наплатити од дужника који су уредили своје дугове по осудама месног суда, а нису ни тужитељи криви, ако су уз ниже таксе свршили своје правне послове. Тко ће њима накнадити сада тражене повишене таксе и на који начин? Има окружница средског суда од месеца априла 1933 године по којој су месни судови наплаћивали таксу од 3 динара на тужбе до 100 динара, а таксу од 7 динара на тражбине преко 100 динара, а за веће тражбине 10 динара таксе. Тко је дао основа тим окружницама средских судова, да месним судовима јаве те снижене таксе; а тко је опет након годину дана донео друго решење да се странке накнадно позову да надоплате таксе по Закону о таксама од 13 јула 1929? У самој Петрињи код меснога суда г. 1933 било је око 600 тужитеља а у почетку 1934 још око 200 тужитеља, па сада тих 800 странака имаду надоплатити разлику на таксама око 16.000 динара, а тужитељи не могу своја потраживања већином ни наплатити, а нешто су наплатили па откуда сада те накнадне таксе да се наплате. Обзиром на узрујање, које је настало ради те забуне, потребно је да се донесе у споразуму са г. Министром финансија таково решење, да странке

у данашње доба страшне привредне кризе не буду прогоњене са накнадним плаћањем таксе, јер на њима није кривња што нису код утуживања платили већу таксу од оне које суд тражи.

Молим Вас, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато да су средски судови на подручју Савске бановине доставили месним судовима свога територија окружницу, месеца априла 1933 године, о сниженим таксама у поступку код мјесних судова?

2 — Је ли Вам познато да након годину дана финансијске власти траже од месних судова да од свих странака код месног суда изврше наплату таксе по Закону од 13 јула 1929 године?

3 — Тко је издао наређење средским судовима, да даду своје окружнице месним судовима априла 1933 са сниженим таксама за поступак код тих судова и тко ће сносити штету коју трпе странке, када се од стране финансијских власти сада тражи наплата веће таксе?

4 — Јесте ли вољни са г. Министром финансија настојати да се нађе праведно решење и да недужне странке не страдају, јер је ради несугласица између окружнице средских судова и решења финансијских власти дошло до узнемирења међу странкама, које су недужне страдале код подизања поступка пред месним судовима?

Изволите, Господине Министре, примити уверење о моме особитом поштовању.

25 априла 1934 године
Београд.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра шума и рудника о приликама у имовним општинама у Глини и Петрињи

Господине Министре,

Поводом жалбе једне сироте удовице пензионерке у првобанској имовној општини, која је стара 80 година, а не прима принадлежности од своје дирекције већ 20 месеци, сазнало се, да код те имовне општине има 40 пензионера са породицама и многобројном малолетном децом, који пензије нису добили од 1 септембра 1932, те им имовна општина само до конца 1933 године дугује на пензијским принадлежностима 400 хиљада динара. Код активног особља има 42 особе са породицама и многобројном малолетном децом, који нису добили плату од 1 јануара 1933 године. Њима дугује иста имовна општина до конца 1933 године преко 420 хиљада динара њихових редовних принадлежности. То дуговање на личним принадлежностима у току прва 4 месеца 1934 године порасло је за даљних преко 260.000 динара или укупно на принадлежностима та имовна општина дугује до сада својим пензионерима и чиновницима односно званичницима преко 1,100.000 динара. Сличне су тешке прилике и код другобанске имовне општине као и код Слуњске имовне општине. Када се уважи да ни сељаци правоужитници не добивају припадајућу компетенцију на дрву ни за огрев ни за грађу и када се уважи да се за досуђене шумске штете воде оврхе, које у данашње тешко доба, када народ нема новаца, изазивају тешко узбуђење у народу, онда је јасно, да питање имовних општина треба озбиљно узети у разматрање. Држава је године 1922 посебном наредбом изједначила чиновнике и намештенике као и пензионере имовних општина са државнима, а истовремено преузела обавезу да ће у буџету осигуравати потребне дотације за помоћ пасивним имовним општинама, али још ни у једном буџету то осигуравано није. Ради тога је наступило ово очајно стање, које је већ неподносиво и потребно је да се приступи хитно решавању питања санације пасивних имовних општина и питању реорганизације имовних општина. Најбоље би решење било да држава преузме сву активу и пасиву имовних општина, које су пасивне и да осигура правоужитницима њихово право на огревно дрво и грађу, као и остала сервитутна права, која су имали раније крајишници на подручју садањих имовних општина. Или треба да држава омогући исправке раније неправедне сегрегације, код постанка имовних општина, и да им

осигура потребне комплексе из државних шума, који ће моћи омогућити даљни опстанак самоуправе општинама, или треба да исте имовне општине, које су пасивне, преузме држава у своју управу уз очување стечених права свију крајишника правоужитника. Пошто већ 20 месеци не примају принадлежности ни бедни пензионери са породицама као ни активни службеници, потребно је да се изузетно створе сретства за исплату тих заостатака односно да се омогући склапање једног зајма у сврху за корист имовних општина или да се продајом извесних комплекса шуме створе потребна сретства за подмирење потраживања и обавеза, која терете управе имовних општина. Свакако треба пожурити доношење закона о имовним општинама који се већ пар година проучава по надлештвима, немајући пред очима очајно стање пасивних имовних општина.

Молим Вас, господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити.

1 — Је ли Вам познато очајно стање пасивних имовних општина, напосе имовне општине првобанске у Глини и другобанске имовне општине у Петрињи, те што каните предузети за санацију ових имовних општина и њихово очување од потпуне пропасти?

2 — Зашто се према наредби из 1922 године Министарства шума и рудника није осигурала у државном буџету помоћ пасивним имовним општинама и зашто се дозволило да те јавноправне установе имаду сада овако очајно стање?

3 — Зашто се није осигурао зајам пасивним имовним општинама за санацију њихових обавеза и дугова односно зашто се не регулишу односи по закону и зашто се не доноси нови закон за имовне општине, који би или створно могућности одржања аутономије исправком грешака сегрегације или ставио имовне општине, које су пасивне, под управу државе уз заштиту свих права сељака правоужитника на огревно дрво и на грађу као и на остала сервитутна права у шумама имовних општина; докле ће се гледати ове патње народа и оваква администрација у имовним општинама?

Изволите, господине Министре, примити уверење о моме особитом поштовању.

Београд, 25 IV 1934 г.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Марка Кожула, народног посланика, на Министра трговине и индустрије о раду француског друштва „Далмасијен“ у Шибенику

Господине Претседниче,

У вези већ ранијих мојих интерпелација, говора, упита и захтјева, у питању рада француског друштва Далмасијен у Шибенику и у Дугом Рату у Приморској бановини, од надлежних ресорних ми-

нистара, нијесам до данас добио одговора, ни ја ни наша јавност, а особито те општина града Шибеника и овамошње пучанство, које и те како будно пази ово питање, а кому се је до сада у сваком случају морао дати одговор. Народ има право да тражи у овоме питању одговор од надлежних фак-

тора, јер уговор кога је склопило француско друштво са нашом државом, није уговор незнатне природе, гдје би надлежни фактори могли да слегну раменима, па да кажу, шта ћемо се за такве незнатне трице бринути, већ је ово уговор који је добио и законску снагу, а по својој имовинској приједности представља тешке милионе, које наша држава даје годишње француском друштву. Народ има право да пита, што се с овим његовим добром збива, и дали је могуће, да се то тако пропушта на штету државе и народа. Пошто то држање управе француског друштва Далмасиен граничи са казним законом, то сам слободан, Господине Претсједниче, да путем Народне скупштине још једном упозорим водеће факторе на замашитост овога уговора, и да истакнем неке чињенице, које ће ваљда овога пута махнути Министра трговине и индустрије, да затражи од француског друштва ово троје:

а) да француско друштво Далмасиен изврши у будуће уговор склопљен са Краљевином Југославијом, односећи се на искоришћавање водених снага ријека Крке и Цетине у Приморској бановини; б) да друштво Далмасиен плати општини града Шибеника насталу штету неизвршењем уговора у износу од 82,000.000 (осамдесетдва милиона динара); ц) и најзад ако се горња два захтјева не изврше, да се францускоме друштву Далмасиен одузму концесије дане им поменутиим уговором.

Друштво Далмасиен склопивши уговор прије споменути за искоришћавање водених снага ријеке Крке и Цетине, обавезало се је, да ће производњу електричне струје на ове двије реке у року од 8 година дотјерати на око 900,000.000 (деветстотина милиона) киловат часова.

Сву ову произведену енергију употребити ће друштво у кемијске и металургијске радове, односно електро-кемијске, електро-металургијске.

Сва дакле произведена енергија има да се према уговору употреби само у горе наведене индустријске сврхе. Што се пак тиче града Шибеника, обавеза Далмасиена у § 5 истога уговора, по коме се је Далмасиен обавезао, да ће у постојећим творницама карбита и умјетних гнојива појачати производњу ове врсте производње, је најважнија. Творнице карбита и умјетних гнојива постоје у Шибенику и у Дугом Рату пак се ова обавеза друштва односи на обе ове творнице подједнако. Друштво Далмасиен се обавезало, да ће ове творнице одмах иза склапања уговора радити потенцираном снагом у производњи карбита и умјетнога ђубра (цианамид) а то би имало да се ради са свим капацитетом постројења. Електрична централа на ријеци Крки, чија се енергија доводи до творнице у Шибенику до предјела Црнице, даје укупне снаге око 110,000.000 киловат часова. Ова енергија од 110,000.000 киловат часова у Шибенику имала је бити употребљена сва и искључиво за производњу карбита и умјетног гнојива. Друштво Далмасиен међутим одмах на почетку 1930 године сасма је обуставило рад у творници карбита и умјетнога гнојива у Шибенику, а у творници у Дугом Рату радило је тек са незнатним капацитетом, односно знатно умањило производњу. Друштво Далмасиен повриједило је дакле потпуно своју обавезу преузету у § 5 споменутог уговора. Настаје сада питање, а то се питање како рекох тиче баш највише града Шибеника, има ли право град Шибеник у

име своје и у заступству својих опћинара да тражи од францускога друштва »Далмасиен«, да му надокнади изгубљену корист. Пита се: која је то корист? Ево одговора: Пријашње талијанско друштво Суфид, упосливало је 600 радника из града Шибеника и из околице. Тих 600 радника примали су мјесечно 1.200.000.—, чиновници југословенске народности, који су били запослени код истога друштва и порески финансијски уред опћине града Шибеника, примали су мјесечно са другим радницима при укрцају и искрцају у параорде и железнице других 300.000.— динара мјесечно, што укупно износи 1,500.000.— динара мјесечно, а годишње износи 18,000.000.— динара. Французи не раде већ годину 1930, 1931, 1932, 1933 и од године 1934 већ пет мјесеци, а неће радити ни мјесец јуни, јер су слабе перспективе за то. Дакле не раде четири године и шест мјесеци, што даје укупно своту губитка за град Шибеник и његово становништво од 82,000.000.— динара (осамдесет два милиона динара).

Да су Талијани остали у нашој земљи, они би били радили, као што су радили и раније, па би становници града Шибеника и опћина били зарадили за рок од четири године и пет мјесеци 82,000.000.— динара.

Французи су се обавезали изричито, да ће они радити, исто као и Талијани, дапаче су изјавили у уговору у § 5 да ће и повисити дјелатност, т.ј. да ће радити још више него Талијани, односно да ће плаћати још више него Талијани, што би значило према уговору да су и они морали у року од четири године и шест мјесеци исплатити становницима града Шибеника барем 82,000.000.— динара, ако не више.

Међутим, Французи су од првога дана потпуно затворили творнице, обуставили рад, тако да становништво града Шибеника није добило ни паре. Уговор је са стране Француза прекршен. За неизвршење уговора одговорно је француско друштво, јер није обуставило рад услјед јаче силе, већ злонамјерно, да не прави конкуренцију својој матици »Туниским фосфатима«, великом француском друштву у Паризу, и према тому оно је скривило губитак своте од 82,000.000.— динара, које би грађани града Шибеника били примили, да је друштво »Далмасиен« уговор извршило. Ову одштету има француско друштво да плати граду Шибенику, и не може да се испричава свјетском кризом. Ако француско друштво није имало новаца, нити могло да ради, то је оно одмах на почетку морало искрено и поштено да каже, да нема новаца, јер немање новаца по себи не може да буде исприка за извршавање уговора, дапаче ако француско друштво није имало већ на почетку новаца, када је склапало уговор са нашом државом и ако је знало унапред да неће моћи да извршава уговор, онда је поготову оно криво, дапаче кривично, јер је завело у блудњу хибеним предпостављањем и дјеловањем наше власти, представљајући се, као неко јако и моћно друштво, које ће у нашу земљу до 1. VII. 1934 унијети још 300,000.000.— франака, а до 1. VII. 1939 даљних 150,000.000.— франака, или укупно 450,000.000.— франака за подизање творница: нитричке киселине, творнице масних гнојива, те творнице кемијских и фармацеуских производа, што је све скупа до данас једна неистина и обмана. Осим свих ових на нашу штету почињених пре-

ступака са стране друштва »Далмасиен«, исто друштво и надаље хоће, да у овој заблуди подржи и нашу јавност и наше власти, тим што наоколо разбацује којекакве вијести, опет нетачне и неистините, да ће наводно радити и прорадити у својим творницама у Шибенику, док с друге стране нуди продају целокупне своје енергије са ријеке Крке опћини града Загреба, нудећи јој киловат час по 13 пара. Ово би било друго кршење уговора, а била би и дрскост прворазредна кад би се они од друштва »Далмасиен« одлучили да продаду нашу националну имовину на коју они немају право, да је у ове и овакве сврхе продају, и то нашу другој националној установи, па да они наше паре са нашега националнога добра оеру, покрај наших здравих мождана и наших здравих очију. Ово је био жестоки атак на нашу националну привреду и на наш национални иметак. Друштво »Далмасиен« се обвезало употрељавати енергију само у индустријске сврхе прије споменуте и то да уложи капитал у износу од 450.000.000.— франака, а никако и нигдје уговором Французи немају права да ту електричну енергију продају у сврхе расвјете градова и села. Французи су међутим ту недавно мимоишли своју обавезу преузету споменутим уговором, пак су продали опћини макарској енергију за расвјету града и приватних станова, а сада се склапа уговор и са приватним подухећем у граду Книну, да и њима продаду енергију за расвјету града и приватних станова.

Овако се, Господине Министре, француско друштво Далмасиен размеће нашим националним добром, вукући за себе корист са наших водених снага, и док не испуњује ни једне тачке уговора, кога је склопило са државом, дотле тражи и на наше велико чудо постизава са стране наше државе испуњавање уговора, што га је наша држава склопила с тим француским друштвом гледе уживања једнога дјела електричне енергије, тако да наша држава плаћа још поменутом француском друштву 6,000.000 динара годишње за електричну струју и то већ неколико година, а да од њих не узимље нити једнога киловата за своје потребе. Мало чудан и несватљив поступак наших власти, а народ се пита у чуду, је ли могуће да се све то збива и да наше власти на то ништа не подузимају!

Видећи све ово што се у котару Шибеника збива са француским друштвом Далмасиен, слободан сам, господине Претседниче, да на госпо-

дина Министра трговине и индустрије поставим слиједућу интерпелацију:

1 — Да ли Вам је познато, господине Министре, да француско друштво Далмасиен, кому су дане на искоришћавање водене снаге ријеке Крке и Цетине, уговором дне 15 априла 1929 склопљеним са нашом државом, не врши овај уговор ни у једној његовој тачци, дапаче да га израђује на нашу штету?

2 — Да ли Вам је познато, Господине Министре, да француско друштво Далмасиен, које се је обвезало з о споменутога уговора да не ради појачаном снагом у творници каронта и умјетних гнојива у Шибенику, гдје је раније биле упуслено око 600 радника дневно и 20 домаћих чиновника, не ради већ четири године и пет мјесеци, и да су при томе нераду радништво, чиновништво и опћина града Шибеника изгубили 62 милиона динара?

3 — Је ли Вам познато, Господине Министре, да француско друштво Далмасиен не намерава више подизати творнице, које се је обвезало подићи уговором горе споменутим и да неће да улаже капитал од 450 милиона франака у те сврхе, већ да нуди и продаје наоколо електричну струју, опћини града Загреба, града Книна и Макарске?

4 — Ако Вам је све то познато, господине Министре, мислите ли подузети кораке, да се заштите наши национални интереси, па да се француско друштво Далмасиен присили да извршује уговор, као што се и обвезало и да опћини града Шибеника накнади штету у износу од 82 милиона динара, или ако горње не буде хтјело, да му се безодвлачно одузму концесије за искоришћавање наших водених снага на ријеци Крки и Цетини, и да богатства пређу у руке наше оановине у Приморју, која ће из тога вући корист, и добивене користи употрељавати у народне и државне потребе.

Молим Вас, господине Претседниче, да се ова моја интерпелација прочита у Народној скупштини и да ми Господин Министар трговине и индустрије даде одговор у Народној скупштини.

Примите, Господине Претседниче, израз мога дубоког поштовања.

Шибеник, 5 V 1934.

Др. Марко Кожул, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ристе Ђокића, народног посланика, на Министра шума и рудника о катастрофи у државном руднику „Какањ“

Господине Министре,

Задњих година учестале несреће и погибије радника на државним рудницама дале су ми повода, да прије пола године поднесем интерпелацију на Господину Министра правде, као чувара државног печата и заштитника законитости, а намера ми је била, да се једанпут прекине са досадањом праксом: да је у сваком несрећном случају крив онај, који је погинуо.

На поднесену интерпелацију нисам добио од-

говора, а догодила се је у мом изборном срезу, државном руднику „Какањ“, услед експлозија метана, рударска катастрофа, која је по проценту погинулих радника већа него и једна на свету.

По оцјени непристрасних стручњака експлозија је настала услед:

1 — Нерационалног господарења и форсиране експлоатације (Раубсистем);

2 — Претераног искоришћавања радне снаге;

3 — Рђавога или никаквог надзора;

4 — Рђавог материјала за рад (грађа итд.);

5 — Запуштених зрачних вентилација, и

6 — Упућивање физичких истрошених старих радника од спољног промета у јамски промет.

Кулминација немарности може се и по томе констатовати, што нико од надзорника ни инжињера није у јами ни био ни страдао, а инспекционим инж. Карло Тиболт није неколико година прегледао јамске радове.

Правда вапије и тражи да кривци унесрећених 137 хранитеља ситне дјече и родитеља буду

пронађени и кажњени те у смислу чл. 72 Закона о пословном реду у Народној скупштини, тражим хитност и првенство ове интерпелације.

Изволите, Господине Министре, и овом приликом примити уверење о мом нарочитом поштовању.

26 маја 1934 године
у Београду.

Ристо Бокић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Мите Димитријевића и другова, народних посланика, на Министра трговине и индустрије о извозу и откупу опијума

Господине Министре,

У смислу Југословенско-Турске конвенције у питању извоза и продаје опијума дошло је 1 јуна 1933 године до измене нота између Ангорске и Београдске владе, а по којој је предвиђено, на предлог Ангорске владе, да се од 1 јула до 31 децембра 1933 године, за време док Централни биро у Цариграду не почне функционисати, дозволи слободан извоз опијума старих берби. Турски извозници извезли су у току тих 6 месеци око 1500 сандука опијума, тако да је Централни биро у Цариграду кад је почео да ради 1 јануара 1934 године наишао на велику конкуренцију, јер тих 1500 сандука опијума нису били продати и као такви извезени били су једноставно лагеровани у иностранству. У корист турских трговаца на тај извезени, а непродати опијум, већ само лагеровани, извучено је три четвртине вредности од страних банака. Поводом овога упућујемо Господину Министру питање и молимо за одговор:

Да ли је и колико је опијума извезено с наше стране у том међувремену, пре функционисања Централног бироа у Цариграду. Ако се пак није поступило по примеру турских извозника, какав је за то био разлог?

Ангорска влада учинила је овај и овакав предлог за једнострано извоз опијума нашој влади под притиском извесне групе турских народних посланика и заинтересованих трговаца извозника опијума, који су на тај начин остварили за себе врло велику добит јер су знали да ће цене опијума у иностранству скочити чим Централни биро у Цариграду почне да функционише.

Од 1 јануара 1934 године, као што је познато, приватним фирмама и трговцима како у Турској тако и у Југославији забрањен је извоз опијума који врше једино национални завод у Турској — Монопол опојних дрога, код нас у Југославији одељење Призада за извоз опијума.

Централни биро у Цариграду успео је, поред свих тешкоћа, да пласира у току првих пет месеци опијум, како турски тако и југословенски, у укупној вредности од 5 милиона динара, од чега нама припада 26% тј. један и по милион. Рад Централног бироа, нажалост, не показује се довољно ефикасан, што тек може бити кад се ликвидира већ извезени а не продати сток опијума који постоји у Европи.

Од особитог је интереса и значаја да Народна скупштина и јавност буду обавештени о томе колико је укупно извезено опијума у току 1932 и 1933 године, колико је откупио Призад за рачун државе или за свој, и колико је извезао, а нарочито којим се методама Призад служио приликом откупа и извоза опијума.

Стални рад и одређени методи у откупу и продаји опијума Призад до сад не показује.

Засад Југословенски завод за извоз опијума не откупљује опијум, што омогућује фирми и агентима познате извозничке куће Шаломе да се јаве као једини купци и да купују опијум по ниским ценама од 120—150 дин. од килограма, на штету наших произвођача. Међутим, одлука је донета и Југословенски завод (Призад) добио је од Централног бироа у Цариграду 1,500.000 динара. Тај извоз треба да се употреби за откуп опијума и тога ради упућујемо питање Господину Министру са молбом да изволи одговорити у Народној скупштини:

Зашто тај износ није досад употребљен за откуп опијума и зашто не тражи нове кредите код Народне банке, која се изјавила спремном да их стави Призаду на расположење за откуп опијума?

Уз ова два горња питања част нам је скренути Господину Министру пажњу да је интерес народа у откупу опијума елиминирати посреднике и опијум откупљивати директно од произвођача и то не у једном месту већ у свима центрима где се опијум производи. Ако се даје цена опијуму 400—420 дин., треба ту цену да добије произвођач а не посредник да узме лавовски део а произвођач једва од тога 50%.

Пошто се очекује нова берба и крајем јуна завршава се, то је интерес народни благовремено упознати произвођачке кругове са откупним ценама и званично их објавити да народ са њима буде упознат.

Према овоме свему горе изложеном част нам је умолити Господина Министра, да ову нашу интерпелацију прими као хитну и изволи одговорити у Народној скупштини, поред горе два наведена питања још и на следеће:

1 — Зашто до сад Призад није отпочео откуп опијума већ оставља народ у овим тешким моментима кризе да буде експлоатисан од појединих агената једне једине извозничке куће опијума браће Шалом;

2 — Зашто Призад не искоришћује за откуп опијума одобрени му кредит од Централног бироа а такође и одобрене кредите од Народне банке;

3 — Мисли ли Господин Министар, да је потребно благовремено објавити нормиране цене народу како би био потпуно обавештен о правој цени тога производа;

4 — Сматра ли Господин Министар, да треба наћи пута и начина, да се елиминирају прекупци опијума и да се омогући откуп опијума непосредно од произвођача;

5 — Налази ли Господин Министар, да досадашњи откуп опијума у једном центру (Скопљу) доводи у тешкоћу друге центре где у већој коли-

чини опијум се производи. Према томе хоће ли Господин Министар омогућити да се у непосредном откупу опијума од произвођача врши откуп не у једном већ у свима центрима јаче производње опијума као што су: Кочане, Штип, Радовиште; Струмица, Велес, Кавадар, где би се могле отворити откупне станице као и она једина у Скопљу.

1 јуна 1934 године
Београд

народни посланици:
Мита Димитријевић, с. р.
Василије Трбић, с. р.
Крста Стрезовић, с. р.

ИНТЕРЦЕЛАЦИЈА

Светислава Хоћере, народног посланика, на Министра унутрашњих послова о нападу на председника Барске општине од стране среског начелника и жандарма

Господине Министре,

На последњим општинским изборима изабран је за председника општине Бара (Зетска бановина) Ђуро Шоћ, а први на листи је био Мамут Омербашић; обојица припадају Југословенској националној странци. Због неких неправилности председник општине Шоћ притворен је а дужност председника вршио је г. Мамут Омербашић.

Г. Мамут Омербашић дошао је у сукоб са среским начелником из Бара г. Ђорђем Мијушковићем и то зато што му није хтео да учини неке ствари као:

1 — Што није хтео да прими у општинску службу једну начелникову рођаку;

2 — Што се није хтео да одрекне положаја вршиоца дужности председника општине;

3 — Што није хтео да нареди кулук у време када је цео народ заузет пољским радовима ит.д.

Због свега овога срески начелник г. Мијушковић тражио је по сваку цену да смени Омербашића. 14 маја на седници Општинског одбора када се третирало питање о дочеку народних посланика и сенатора који су лађом пролазили за Крф, дошло је до крупних увреда између среског начелника и г. Омербашића, па је било чак и потезање револвера једног на другог. Колико ми је познато са увредама је прво почео г. Мијушковић, који је Омербашића назвао пред целим одбором „магарцем“.

Сутра дан по проласку посланика и сенатора т.ј. 16 маја срески начелник наредио је жандармима и то 12 жандарма са жандармеријским капетаном, да пешице спроведу председника општине из Старога Бара у Нови Бар где је среско начелство. Нови Бар удаљен је од Старог Бара око четири километра. Срески начелник није упутио позив председнику општине да сам дође у начелство, већ у садистичкој жељи да му се освети, да га понизи наредио је да се он жандармима спроведе.

У стан г. Омербашића дошли су два жандарма и повели га. Он се одазвао овоме позиву и са жандармима пошао за Нови Бар али када је био на ивици Старога Бара приметио је још других 10 жандарма заједно са официром, који су га чекали и бојећи се злостављања на путу између Старог и Новог Бара казао је жандармима, да жели

да иде аутомобилом а не пешице. На то његово тражење одвратио је један жандармеријски наредник речима: „Шта чекате, терајте тога магарца“. И када су жандарми почели да га гурају кундацима, Омербашић у самоодбрани ухватио је руком за пушку једног жандарма, што је био довољан знак за свих 12 жандарма као и за официра да се баце на Омербашића да га кундацима испребијају, да га официр сабљом повреди по глави, да му један жандарм зада тешку повреду бајонетом на леђима, да га добро испремлате и да га затим онако крвавог и испребијаног натоваре на један аутомобил и пренесу у срез, где је стављен у један подрум на бетону и тамо превијен.

Г. Мамут Омербашић познат је као врло честит и исправан грађанин. Био је у више махова кмет па и вршилац дужности председника општине у Бару од 1926 године, иако муслиман истицао се је као велики пријатељ православног становништва за време окупације. Овај догађај одјекнуо је болно на све становништво града Бара и Улциња и целе околине.

Ово није једини случај оваквог зверског поступања полицијских власти и жандарма са грађанима наше земље. Ми још нисмо добили никакав одговор на оне драстичне примере о којима смо Вас известили, Господине Министре, а који су се одиграли у Госпићу, Пакрацу, Београду и другим местима. Није нам познато да су кривци оваквих напада узети на одговор и кажњени по закону. Намерно прећуткивање свих ових жалосних догађаја, може се справом рећи, да даје потстрека да се они и даље ређају и да се наши грађани остављају на милост и немилост жандарма и полиције а на срамоту свију нас.

Молим Вас, Господине Министре, да ми у Народној скупштини одговорите на ова питања:

1 — Да ли Вам је познат жалостан догађај са председником општине у Бару?

2 — Да ли сте нешто предузели да се ова ствар праведно и поштено и законито испита и да се са кривцима по закону поступи;

3 — Ако Вам је догађај познат, да ли сте сменили среског начелника Мијушковића са дужности и поверили истрагу једном озбиљном чиновнику Вашег Министарства, јер ствар је врло озбиљна и захтева најбржу и најенергијнију истрагу;

4 — Да ли сте оптужили жандармеријског капетана као и све жандарме због злоупотребе власти и премлаћивања Омербашића?

5 — Да ли сте вољни да упутите наређење свима Вашим полицијским органима као и жандармима да је забрањено тући грађане и да за такве поступке не може бити уопште никаквог изговора? и

6 — Да ли сте вољни да заштитите грађане од оваквих изгредника?

Молим за хитан одговор у Народној скупштини.

Примите, Господине Министре, уверење мог поштовања.

У Београду, 7 јуна 1934 год.

Светислав Хођера, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Ивана Лончаревића и другова, народних посланика на Министра унутрашњих послова о протузаконитом раду среског начелника у Бјеловару

Господине Министре,

На духовски понедјељак о. г. уапсио је срески начелник у Бјеловару, Грегурек, житеље општине Рача, среза Бјеловар — Саболека Мишу, Грдинића Тому, Живкића и др., с мотивацијом, да шире лажне и тенденциозне гласове.

Заинтересовали смо се одмах за ширење ових тенденциозних гласова, који су толико спокојног среског начелника у Бјеловару обезпокојили и установили, да је овај срески начелник мирне рачанске житеље уапсио само с разлога, јер да су Бјеловаром и околицом проишјели глас, да је Државни савјет Краљевине Југославије као врховни управни суд њихов спор с невиначким жупником пресудио њима у корист редовним управносудским путем, а да ту пресуду није г. Стјепан Шифтар, народни посланик у Бјеловару, издејствовао.

Како је овако сам срески начелник у Бјеловару, Грегурек, бјеловарском адвокату г. Мији Деркосу „кривицу“ рачанских житеља Саболека Мише и др. објаснио и како му се још усудио напоменути, да ће уапшене одмах на слободу пустити, ако изјаве, да је пресуда Државног савјета заслуга г. Шифтара, а не правде и закона, тражимо

да нам на ову интерпелацију у Народној скупштини одговорите:

1 — Да ли Вам је, Господине Министре, познато, да је по чл. 45 Закона о унутрашњој управи сваки срески начелник дужан државне интересе озбиљно, а не смијешно и глупо заступати?

2 — Ако Вам је то сад, Господине Министре, познато, да ли је онда бјеловарски срески начелник у овој прилици државни и народни интерес озбиљно или трагикомично заступао?

3 — Да ли сте вољни овог неозбиљног среског начелника хитним дисциплинским и кривичним поступком у смислу § 391 Крив. закона подучити како се у будуће државни и народни интереси озбиљно заступају?

За ову интерпелацију тражимо првенство и хитност.

дне 29 свибња 1934
у Београду.

народни посланици:
Др. Иван Лончаревић, с. р.
Др. Фрањо Грубер, с. р.
Др. Никола Никић, с. р.
Ловро Кнежевић, с. р.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра трговине и индустрије о заштити презадужених обртника ситних трговаца

Господине Министре,

Мали обртници и мали трговци, који раде са селом и који су давали сељаку вјересију за своју робу и производе, а који сада не могу да та ранија потраживања од сељака наплате, јер су под заштитом кроз 12 година, а вјеровници, који су дали раније своју робу на вјересију обртницима и трговцима, као банке, које су дале вјересију у готовом тим малим привредницима, сада врше безобзирно наплате уз велике егзекутивне трошкове, те се уништава наш средњи сталеж наших малих привредника, који су остали незаштићени.

Када се уважи, да обртници и ситни трговци данас немају готово никакова рада ни зараде, и када се уважи да је ту у питању око 250.000 породица тих малих привредника, онда је потребно да се и за њих предвиди и осигура уредбом заштита, да могу постепено своје старе дугове сво-

јим веровницима, у више годишњих obroка отплатити сразмерно начину отплаћивања сељачких дугова. Читава привреда је у потешкоћама па треба за заштиту малих привредника применити исто начело заштите као и за земљораднике. Потребно би било да се по једном плану осигурају и заштите радници који су незапослени, да се њима осигура кров над главом, да се заштите од отказивања стана и од свих овраха за дужне кирије и за остале њихове дугове, док су без посла, јер хумани разлози, као и социјални и национални, траже, да се заштити све, што је слабо и немоћно, од коначне пропасти, а то се све може ако се само жели своје народу помоћи. Потребно је стога да се у споразуму са министрима социјалне политике и народног здравља, финансија и правде, израде потребни прописи за заштиту свих малих привредника и радника од неминовне пропасти.

Молим Вас стога, Господине Министре, да ми изволите усмено у Народној скупштини одговорити:

1 — Је ли Вам познато како се уништавају многобројни обртници и ситни трговци са тужбама и егзекуцијама од својих веровника и што каните предузети, да се заштити мали привредни сталеж од неминовне пропасти?

2 — Јесте ли вољни у споразуму са надлежним г.г. министрима покренути питање заштите

незапослених радника, да се законом заштите од отказа стана и од тужба и егзекуција за сва потраживања и дугове раније, док су незапослени?

Изволите, Господине Министре, примити уверење мога особитог поштовања.

Београд, 26 маја 1934 године.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, на Министра војске и морнарице о погибији наших грађана од стране пограничне страже

Господине Министре,

У четвртак 5 априла 1934 г. убијен је у селу Лесковици, општине Лесковице, средње испоставе Шкофја Лока, поседник Мартин Фрелих, од граничне страже, када је хтео повратити преко границе своју краву, која је утекла преко границе на територију Италије. Исти је био захваћен од више метака из пушке а касније и са бајонетом, тако да је и сама обдукција леша била тешко проведена, јер је тело Фрелиха било силно изнакажено. У последње две године на пограничном отсеку над Пољанама убијено је од граничних стражара исто тако 6 наших грађана, који имају свој посао на самој граници, па им који пут краве утеку и пређу мало преко границе у Италију, а када ти власници покушавају своје краве да врате натраг на своје земљиште, одмах се на њих пуца, те страдавају многи невини људи и животом плаћају несретну ситуацију, што имају оно мало посела баш уз границу. У суботу дана 21 априла 1934 г. ухваћени су у 20 сати на нашој територији цирка 100 корака од саме границе 34 године стари поседник Матија Рамош из села Суше, општине Трата, (зв. Анжац) те 30-годишњи Ловро Станоник, син поседника из Ловског Брда, општине Пољане над Шкофјом Локом, кад су хтели прокриумчарити из наше државе у Италију два коња. Брат убијеног Франц Станоник изјављује да је према констатацији сведока након прегледа мртвог тела свог брата установио, да његов брат и наведени Рамош Матија нису били убијени од граничне страже на боришту, већ да су сигурно били ивстифицирани након аретације и то по свој прилици један и четврт сата касније, него су били ухваћени. Налаз званичне комисије не наводи, што је утврђено са сведоцима, да је пок. Станоник преломљена ружа једанпут а наведеним Раможу два пута, док им је Рамош имао и леву ружу прободену бајонетом а Станоник да је имао рану од бајонете на десима, али да то није утврђено у званичним записник. Обојица убијених нису према томе убијени када су бјежали, јер немају на леђима никакве ране, већ су прострељани кроз ти-

јело са леве стране на десну. Пок. Станоник имао је код себе сат али је код њега пронађен само један динар, према наводима комисије, а наводно су пред долазак комисије код пок. Станоника нађене за коње сточни пасоши. Народ је ради тога свега много узрујан и на позив средњег начелника нитко се од домаћина није усудио ићи на лице места са комисијом, те нису смели ништа изјавити јер се боје освете граничара. Потребно би било да се посебном комисијом тачно и јасно установи фактична истина а напосе да се провери налаз лечника, те да се утврди право стање ствари уз саслушање сведока на лицу места.

Молим Вас, господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато да је од граничне страже на 5 априла 1934 године у селу Лесковица, средње испоставе Шкофја Лока, убијен Мартин Фрелих када је хтео да врати своју краву, која је са његовог земљишта прешла преко границе, те је ли вам познато, да је у суботу, 21 априла 1934 године, убијен Матија Рамош из села Суше и Ловро Станоник из Ловског Брда, општине Пољане над Шкофјом Локом, на нашој територији цирка 100 корака од саме границе, када су хтели два коња прокриумчарити у Италију.

2 — Је ли Вам познато да је на исти начин убијено у последње две године на пограничном отсеку над Пољанама више наших грађана који имају посед на самој граници?

3 — Што каните предузети да се овакве несреће на штету грађана у будуће спрече и што каните одредити да се случај од 21 априла 1934 са убиством Раможа и Станоника свестрано испита и све потребно предузме за установљење истине и за казну криваца, да се пучанство у тим крајевима смири од узрујања.

Изволите, Господине Министре, и овом приликом примити уверење о мом особитом поштовању, Београд, 26 маја 1934 г.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Милана Метикоша, народног посланика, за Министра финансија о неправди почињеној уредбом о смањењу додатака на скупоћу удатим женама бродараца поморске и речне пловидбе

Господине Министре,

Уредба о смањењу додатка на скупоћу удатим женама државним службеницама обухватила је и жене бродараца поморске и речне пловидбе, па је њима од 1 маја 1934 г. смањен додатак на скупоћу. Гледе ових жена учињена је неправда, јер су жене бродараца и ако су у брачној заједници, врло мало у заједничком брачном животу и кућанству са својим мужевима, који су стално на бродовима и кроз више мјесеци далеко од куће и породице. Бродарци за време њиховог укрцања не смеју напуштати брод који је у саобраћају, без обзира да ли тај брод стоји у луци или путује, што се види из постојећих расписа бр. 46/26 и бр. 65/31, у вези члана 24 и 31 Правилника сл. Р. П. Породицама бродараца дозвољен је боравак на броду само нарочитим одобрењем дирекције и то кроз петнаест дана највише у години дана. Бродарци по постојећим прописима обавезни су да купују храну у бродским ресторацијама и кујнама. Великом броју бродараца поморске и речне пловидбе по неколико година није уопште могуће да виде своје породице, јер не могу да користе ни годишњи одмор ни отсуство, док су им бродови на путу у иностранству. То све доказује да жене бродараца и ако су у браку имају врло незнатно и ретко заједничко кућанство са својим мужевима. Ради тога бродарци силом прилика морају да воде два кућанства и то, једно за

себе на броду, а друго за своје породице код куће, што захтева двоструке издатке.

Пошто треба имати праведан обзир на изузетне положаје бродараца и њихових жена односно породица, то је потребно да се Уредба о смањењу додатака на скупоћу удатим женама чиновницима у државној служби, гледе жена бродараца надопуни тако, да се исте изузму од смањења додатака на скупоћу, јер би се тиме помогло тешком животу бродараца поморске и речне пловидбе, а ту нису у питању велике уштеде.

Молим Вас, Господине Министре, да ми изволите у Народној скупштини усмено одговорити:

1 — Је ли Вам познато да је Уредбом о смањењу додатака на скупоћу удатим женама чиновницама у државној служби, учињена неправда женама бродараца поморске и речне пловидбе, јер исти воде два кућанства силом прилика и по потреби своје службе?

2 — Што каните одредити да се Уредба измени односно надопуни изузимањем жена бродараца речне и поморске пловидбе од смањења додатака на скупоћу?

Изволите, Господине Министре, примити уверење мога особитог поштовања.

Београд, 8 јуна 1934 год.

Др. Милан Метикош, с. р.
народни посланик